Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v sredo 22. februarja 1933 Štev. 44 Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563. Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Novi banovinski proračun

Ko smo leta 1930 dobili razdelitev države na banovine, je ta razdelitev pomenila znatno razbremenitev splošne državne uprave, ker je deloma oddala država velik del poslov banovinam, kasneje pa je tudi nalagala banovinam nove dolžnosti, ki jih sama ni mogla prevzeti. Banovinam je sicer državna uprava stavila na razpolago znatne zneske v obliki plač cele vrste uslužbencev in materialnih izdatkov, deloma v obliki direktne dotacije, toda vse to za funkcioniranje banovin ni zadostovalo in je bilo potrebno, da si največ sredstev zagotove banovine same. Banovine so tudi prevzele dedščino oblastnih odborov. Toda tudi tedaj obstoječe davščine pri teh samoupravah niso zadostovale za kritje naraščajočih potreb banovine. Vidimo, da so se samostojne davščine in doklade na neposredne davke zvišale od 1929 na 1931 od 53.4 milj. pri obeh slovenskih oblasteh na 93.6 milj. pri banovini. Finančni položaj je izgledal tako, da je država sicer prepustila velik del svojega poslovanja banovinam in jim naložila nove posle, ni pa sama dajala zadostnega kritja za vse te potrebe in so bile banovine navezane same nase in na svoje davščine in dohodke.

Sedaj ko je gospodarska kriza postala očitna tudi v financah javnih ustanov, se naravno ni ustavila tudi pri banovinskih financah. Posebno pa so našo banovino prizadele določbe novele trošarinskega zakona, ki smo jo dobili spomladi lanskega leta. Od proračunanih 31.5 milj. Din dodohkov od trošarine za proračunsko leto 1932-1933 jih bo prišlo v blagajno komaj 9 milijonov. Izpad znaša približno 22 milj. Din, kar pomeni eno petino vsega banovinskega proračuna. Če k temu še rečemo, da so se splošno državni in banovinski dohodki radi krize zmanjšali, nam je resnost problema banovinskih financ v bodočnosti pred očmi. Občine so si nekoliko opomogle, ker jim je dovoljena po naknadnih in izrednih kreditih višja trošarina kot je bila prvotno določena v trošarinski noveli. Ni se pa opomogla banovina, ker se zanjo ni izpremenil trošarinski zakon. Zaradi tega gre stremljenje banovine za tem, da doseže uvedbo banovinskih trošarin na vino v vsaj isti višini, kot je bila pred trošarinsko novelo. Seveda s tem še ni podano kritje za vse izdatke, kakor jih računa letošnji banovinski proračun. Za kritje mora priti v v prvi vrsti v poštev državna dotacija. Tu nam je takoj omeniti dejstvo, da je država naši banovini dolžna na zakoniti dotaciji za 1931-1932, kakor je razvidno iz banovinskega proračuna za 1933-1934 svoto 6.9 milijonov Din. Banovinske finance bi si zelo opomogle, če bi ta zaostanek država plačala, kar bi ugodno vplivalo tudi na državni kredit. V proračunu za 1932-1933, ki je še sedaj v veljavi, pa je finančno ministrstvo črtalo proračunano državno dotacijo banovini v znesku 11.9 milj. Din z motivacijo, da smo bogata banovina. Istočasno je bila črtana tudi državna dotacija donavski banovini, z isto motivacijo. Vsakemu pa je jasno, da ni mogoče primerjati bogastvo naše banovine z v resnici bogato Vojvodino. Kriza našega kmetijstva je občutnejša kot drugod v državi, ker smo predvsem živinorejska pokrajina in moramo drago plačevati žito za prehrano tudi našega kmetskega prebivalstva. Zaradi visokih cen žita v prejšnji in sedanji kampanji, torej od srede leta 1931 dalje gredo desetine milijonov slovenskega denarja v Vojvodino in drugam, služijo za finansiranje izvoza žita itd. Imamo razvito lesno gospodarstvo, ki je v krizi bolj kot marsikatera druga industrijska panoga. In končno ali imajo drugi deli države tako kritične in žalostne razmere v premogovnikih kot ravno mi v Sloveniji? Drugod delajo državni rudniki z veliko večjo kapaciteto, pri nas pa groze ustaviti še ta mali obrat, kolikor ga je v pogonu. Ali smo res tako bogati? In končno ali Slovenci nismo dovolj prispevali k splošnim državnim potrebam, da imamo največjo pravico zahtevati tudi večje zneske od države nazaj v oploditev našega gospodarstva. Kajti kriza pri nas ne bi bila tako huda, če bi imeli na razpolago vse dohodke, ki jih dobi država v Sloveniji.

V kritje svojih potreb predlaga banovina med drugim tudi uvedbo treh novih trošarin in novih taks. Tu bi radi povdarili staro resnico, da v končnem efektu nosijo vsa nova in stara bremena že itak zelo obremenjeni konzumenti. Če bi se dalo uvesti nove trošarine in takse tako, da bi jih nosili prvi plačniki, torej producenti itd., bi seveda konzumenti tega naravnost ne občutili, za narodno gospodarstvo pa bi pomenilo vseeno obremenitev. Toda danes ni čas, ko je davčna moč dežele že tako opešala, da bi govorili o novih davkih, saj ljudstvo komaj zmaguje stare. Pri uvedbi novih bremen riskiramo samo to, da se nam bo lepega one vir posušil, ker se ne bo moglo več plačevati. Zdravo gospodarstvo mora poznati tudi davčne meje. Kdor pozna razmere, nam bo dal prav in pred tem dejstvom si ne smemo zapirati oči. Naša banovina ni gospodarsko več tako močna, da bi v tem finančnem sistemu mogla shajati brez znatne državne podpore.

Vsekakor smo mnenja, da bi se dalo še marsikaj brez škode črtati med izdatki banovinskega proračuna in tudi kompetentni faktorji vedo, kje so še nepotrebni izdatki, ki bi jih morali v času krize reducirati na minimum, ker vzbujajo samo nezadovoljstvo vkljub temu, da jih oni, ki jih dobe, smatrajo za potrebne. Tudi je vkljub neugodnim razmeram danes čas, da razmišljamo tudi o reorganizaciji državnega in banovinskega gospodarstva. Sicer se da reorganizacija našega in banovinskega gospodarstva izvesti lažje in koristnejše ob času dobre gospodarske konjunkture. Če se recimo izvrše redukcije nepotrebnega uradništva v dobrih časih, navadno to uradništvo najde zaslužka pri zasebnikih in sploh v gospodarskem življenju. Danes seveda pomeni vsaka redukcija gospodarsko in socialno največje zlo, ker ne more zasebno gospodarstvo radi krize sprejeti vase novih delavcev. Ker pa za nazaj ni mogoče več dosti popravljati, ampak je mogoče ugotoviti napake, ki so se delale, moramo pač sedaj popraviti vse tisto, kar smo zamudili in zagrešili v dobrih časih.

Izpred državnega sodišča za zaščito države

Obtožnica proti bivšemu poslancu J. Brodarju in tovarišem

Razprava bo javna

Belgrad, 21. januarja. l. Davi ob 8 je sodišče za zaščito države nadaljevalo razpravo proti bivšemu narodnemu poslancu Janezu **Brodarju** in njegovim tovarišem. Ker obtoženec Franc **Grilc** še ni prišel k razpravi, je sodni senat sklenil, da se postopanje proti njemu iz sedanje razprave izloči. Posamezni obtoženci so ob začetku razprave in na poziv senata podali svoje osebne podatke, nakar je predsednik senata dr. Bubanj vprašal bivšega narodnega poslanca Janeza Brodarja, če mu je ljubše, da naj bo razprava tajna ali javna. Janez Brodar je izjavil, naj bo razprava javna, nakar je bilo sklenjeno, da je javnost pripuščena.

Kaj trdi obtožnica

Po teh začetnih podrobnostih je vstal državni tožilec dr. Čadrov in prečital obtožnico, ki je bila sestavljena v smislu § 22 zakona o državnem sodišču za zaščito države in ki obtožuje

1. **Brodarja Janeza,** češ da je 16. maja 1932 ob priliki manifestacij v Hrastju med ostalim vzklikal tako, da je s tem razžalil vladarja, da je 16. maja 1932 ob priliki manifestacij v Hrastju proti narodnemu poslancu Janko Barletu v prisotnosti več oseb izjavil: »Preje smo zahtevali avtonomijo, sedaj pa zahtevamo več. Sedaj zahtevamo federacijo, popolnoma samostojno upravo Slovenije«. Torej je s temi besedami hotel ustvariti razpoloženje, da se spremeni sedanja državna ureditev . . ., da je 22. maja 1932 v Šenčurju ob priliki zborovanja Janka Barleta kot voditelj demonstrantov navajal ljudstvo k nasilstvom napram državnim oblastem, tako, da je ljudstvo prebilo žandarmerijski kordon pred Gašperlinovo gostilno in hotelo razorožiti žandarje. Pri tej priliki je padel tudi strel iz revolverja zaradi česar je »žandarmerija morala uporabiti mrzlo in vroče orožje«. Da je ob isti priliki z vzkliki žalil kralja in režim ter hotel s tem ustvariti med ljudstvom razpoloženje, da se eden del naše kraljevine oddvoji od državne celine kot samostalna država.

2. **Umnika Antona,** češ da je 22. maja 1932 ob priliki Barletovega shoda v Šenčurju navajal demonstrante k nasilju proti državnim oblastem na isti način, kakor Janez Brodar in je s tem ogražal javni mir in spravil v nevarnost javni red v državi. Da je ob isti priliki navajal demonstrante k nasilnemu postopanju proti Jožefu Prešernu in njegovi družini z besedami: »Pobijte izdajalce! Dol z njimi! Kolo razbite, fanta pa ubijte!« kar so oni tudi storili, s čemur je povzročil nasilje in oškodoval tujo lastnino.

3. **Štrcina Ivana,** češ da je 15. maja 1932 v Mengšu z besedami »No fantje, ali ne bo nič« in s celim svojim delovanjem navajal svoje zbrane pristaše k nasilju proti državnim oblastem tako, da je ljudstvo v sprevodu vzklikalo: »Živela slovenska republika« in se je žalil tudi vladar!« Na poziv žandarjev, da se razide, je ljudstvo hotelo žandarje razorožiti. Obtoženi je torej navajal prisotne k nasilstvu in na splošno ogrožal javni red in spravil v nevarnost javni red v državi.

4. **Vombergarja Jerneja,** češ da je maja meseca 1932 v Kernovi gostilni v Cerkljah, v Zormanovi gostilni v Zgornjem Brniku in v Jenkovi gostilni v Cerkljah v prisotnosti večjega števila ljudi izjavljal, da bi bilo bolje »da Slovenija postane samostojna na ta način, da bi imela z Jugoslavijo skupaj samo kralja in vojsko in da naj bi dr. Korošec postal prvi predsednik samostojne Slovenije.« Na ta način se bodo davki znižali. S tem je ustvarjal prepričanje, da se naj spremeni današnja državna, politična ureditev države.

5. **Grilca Franca,** češ da je 22. maja 1932 ob priliki manifestacij proti poslancu Janku Barletu vzklikal »Živela samostojna Slovenija« in tudi žalil vladarja ter tako deloval, da se del Jugoslavije oddvoji kot samostojna država.

6. **Kosa Vinka,** češ da je 22. maja 1932 ob priliki demonstracij proti Janku Barletu v Šenčurju vzklikal »Živela republika« in žalil vladarja ter deloval na to, da se del kraljevine Jugoslavije oddvoji od celine kot samostojna država.

7. **Loboda Josipa,** češ da je 22. maja 1932 ob priliki manifestacij v Dolu vzklikal »Živela republika« in žalil vladarja, torej s temi vzkliki ustvarjal razpoloženje, da se del Jugoslavije oddvoji od celine kot samostojna država.

8. **Ogrina Tomaža,** češ da je 15. maja 1932 ob priliki manifestacij vzklikal »Živela svoboda«, »Živela slovenska republika« ter s tem ustvarjal razpoloženje, da se del kraljevine Jugoslavije oddvoji od celine kot samostojna država.

9. **Cerarja Petra,** češ da je 15. maja 1932 ob priliki manifestacij v Mengšu vzklikal »Živela svoboda«, »Živela republika« ter na ta način ustvaril razpoloženje za oddvojitev dela Jugoslavije iz drž. celine.

10. **Ilijo Alojzija,** češ da je začetkom maja 1932 v gostilni Križnarja Josipa v Preddvoru rekel Vombergerju Jerneju: »Upam, da bo v enem ali dveh letih drugače, da bo Slovenija postala federativna država z dr. Koroščem kot predsednikom,« s čimur je deloval na to, da se spremeni današnji državni red v državi . . ., da je 22. maja 1932 ob priliki manifestacij proti shodu poslanca Mravljeta Milana na Primskovem na cesti iz Primskovega v Kranj vzklikal »Živela svoboda«, »Živela samostojna Slovenija«, s čimur je deloval proti današnji državni ureditvi in proti političnemu redu v državi.

11. **Škrbca Matijo,** češ da je 22. maja 1932 na shodu poslanca Mravljeta v Primskovem vzklikal »Živela samostojna Slovenija«, »Živela republika«, s čimer je hotel spremeniti današnjo državno ureditev in deloval na tem, da se del kraljevine oddvoji od celine kot samostojna država.

12. **Gregorica Franca,** češ da je 22. maja 1932 ob priliki govora župnika Komljanca Antona pred cerkvijo pri Sv. Trojici med ostalim z vzkliki žalil vladarja.

S tem so se pregrešili proti raznim prestopkom, označenim v § 307 k. z. in zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Za priče so poklicani: Janez Rekar, Anton Zupan, Miha Molj, Franc Šotlar, Rakič Borislav, Jože Prešeren, Jože Mrak, Ivan Srebot, dr. Stane Rape, Miha Beljak, Josip Adamič, Milan Mravlje, Jernej Vadnjal. Od žandarmerijske postaje v Šenčurju je bilo dostavljenih 54 zapisnikov, iz Hrastja 9 zapisnikov, iz Mengša 43, iz Cerkelj 21, iz Dola 12, iz Primskovega 15, iz Sv. Trojice 71.

Državni tožilec je nato prešel **na čitanje razlogov obtožnice.**

Razlogi obtožnice

Splošni razlogi

Obtožnica na dolgo in na široko opisuje politične razmere, ki so nastale v Sloveniji po 6. januarju 1929 in po izstopu dr. Korošca iz vlade v začetku septembra 1931 ter ugotavlja, da se je vedno bolj in bolj začela voditi v posameznih okrajih srdita propaganda proti državi in režimu in to iz razloga, ker bivša stranka SLS ni mogla na volitve. Obtožnica pravi nadalje, da so pripadniki bivše SLS hoteli izkoristiti proslavo 60-letnice dr. Antona Korošca, da pokažejo svojo nezadovoljnost z sedanjim režimom.

To se je pokazalo že dne 8. maja 1932 ob priliki dr. Koroščeve proslave v Ljubljani, kjer je prišlo do velikih izgredov, ki so bili naperjeni proti režimu. Prišlo je tudi do protirežimskih in protidržavnih vzklikov, ki so se nadaljevali celo na ulici tako, da so bili izzvani spopadi s predstavniki javnih varnosti ter je bilo ranjenih 5 policajev in dva demonstranta.

Nadaljni dogodki v Šenčurju, Hrastju, Domžalah, Mengšu, Komendi, Kaplji vasi, Dolu, Primskovem in Sv. Trojici dokazujejo, kako se je ta protirežimska propaganda sistematično in v hitrem tempu vršila. Obtožnica pravi, da ni mogoče misliti, da bi se slovenski kmetski narod, slovenski fantje in dekleta in celo otroci sami od sebe dvignili proti organom državne oblasti, ter predpostavlja, da so bili na to preparirani in poučeni s pomočjo posebne tajne podzemeljske propagande. Obtožnica trdi, da si ni mogoče misliti, da bi slovenski kmetje sicer mogli govoriti o »Pufferstaatu« o samostojni slovenski republiki. Nadalje pravi obtožnica, da je slučaj, da so pljuvali na duhovnika (Barleta in ga obmetavali s kamenjem) edinstven v zgodovini Slovenije. Vsi nadaljni izpadi proti žandarmeriji, ki so jo ob vsaki priliki obmetavali s kamenjem, s poleni, dokazujejo, da je ta propaganda delovala na podlagi dobro premišljenega načrta, ki so ga izdelali posamezniki, ki pa so hoteli ostali prikriti za kulisami. Obtožnica navaja nadalje, da je ves preiskovalni materijal, ki ga je zbrala policija, dokaz za zgornjo trditev. Na raznih javnih in tajnih sestankih so se določile točne smernice, kako je treba organizirati proslavo in kako postopati proti shodom nasprotnikov. Narod je prihajal na te shode peš in na dvokolesih, okrašenih s slovenskimi zastavicami in z zelenim perjem in vsi udeleženci so nosili zelene kravate v znak demonstrativnega protirežimskega razpoloženja.

Vsa ta agitacija in propaganda je izhajala od bivših pristašev SLS, ki sedijo na obtožni klopi, ki so imeli še mnogo drugih sotrudnikov. Ljudske mase so jih slepo poslušale in se njihovim poveljem pokorile.

Misijonarji v Grobljah

Med glavnimi organizatorji te propagande, tako nadaljuje obtožnica, so bili brez vsakega dvoma tudi lazaristi iz samostana Groblje pri Domžalah in sicer Josip Godina in Martin Ocepek, ki se nahaja sedaj v inozemstvu. V samostanu zaplenjeni materijal daje zato dovoljne dokaze. Iz zapiskov p. Godine se more jasno razbrati njegovo sodelovanje pri pripravah demonstracij. V svojem zapisniku beleži p. Godina program za dr. Koroščevo proslavo in pristavlja na koncu: »Ne imejte nobenega ozira na kakršnokoli ustrahovanje. V vsakem slučaju nam maše ne morejo prepovedati«. P. Godina je nadalje fotografiral nastop žandarjev v Domžalah in jih razvil v obliki dopisnih kart, ki so bile brez dvoma namenjene za razširjenje. P. Ocepek Martin je vodil osebno skupino od 30 biciklistov na proslavo v Komendo, Kaplovas in Mengeš. Samostan v Grobljah je zato stavil na razpolago prevozna sredstva. Iz vsega zaplenjenega materijala sledi, da je bil samostan v Grobljah središče te propagande.

Janez Brodar

Da so vsi ti demonstrativni izgredi imeli protidržavni in protidinastični značaj, jasno dokazujejo napadi na žandarmerijo s kamenjem in s poleni in celo s streljanjem, kot se je zgodilo v Šenčurju. Isto dokazujejo protidržavni in protidinastični vzkliki, ki so skoroda neprestano padali domala v vseh imenovanih izgredih.

Državni tožilec preide nato na podrobni popis vseh dogodkov v Šenčurju in drugod tako, da bi bila podana popolna slika o izgredih ob priliki katerih so se obtoženci pregrešili proti zakonu.

Slavlje v Domžalah

Dne 15. maja 1932 se je vršila v Domžalah božja služba na čast 60-letnice dr. Antona Korošca. S živo agitacijo se je pripravljalnemu odboru posrečilo zbrati na tej cerkveni slavnosti okrog 2000 ljudi. Po službi božji so vsi prisotni sledeč pozivu Franca Potočnika odšli v Müllerjevo gostilno, kjer naj bi se bila vršila proslava. Ko so žandarji zahtevali, naj se ljudstvo razide, nikdo ni hotel poslušati in iz mase so se slišali vzkliki: »Živela svobodna Slovenija«, dol z vlado, dol diktatura, živela svoboda, živel Korošec«. Žandarje so obmetavali s kamenjem in žalili vladarja. Žandarmerija je nato energično nastopila, nakar se je ljudstvo mirno razšlo. Skoroda vsi udeleženci so nosili zelene kravate v znak protesta proti vladi.

Proslava v Mengšu

Istega dne 15. maja 1932 se je po službi božji zbrala pred cerkvijo ogromna masa ljudstva obeh spolov iz Mengša in sosednih vasi, med katerimi je bilo veliko število biciklistov s slovenskimi zastavami. Udeleženci so nosili zelene kravate. Pred cerkvijo se je sestavil sprevod s slovenskimi zastavami na čelu ter se pomikal proti Velikemu Mengšu, vzklikajoč proti vladi in za dr. Antona Korošca. Ob tej priliki so padli razni medklici, kot »Živijo dr. Korošec, živela svoboda, živela slovenska zastava, dol Sokol, dol vlada, dol režim, dol izdajalci, živijo Orel, živela slovenska republika, dol tirani slovenskega naroda« in žalili so vladarja. Na žandarje se je vsulo kamenje in vzklikali so »Fej žandarmerija«. Manifestacija je po izjavi nekaterih prič bila podobna revoluciji. Po energičnem nastopu žandarmerije, ki je zagrozila z uporabo orožja, je bil mir zopet vzpostavljen.

Svečanosti v Komendi

Naslednji dan se je zbrala v Komendi po večernicah velika masa ljudstva k 60 letniški proslavi dr. Korošca. Tudi tukaj se je organiziral sprevod z veliko slovensko zastavo na čelu in se pomikal proti Kapljivasi. Pri tej priliki so padali vzkliki »Dol vlada, dol žandarmerija, dol vladni hlapci, dol Sokoli, živeli Orli, dol režim, živel Korošec, živela federacija, živela samostojna Slovenija, živela svoboda, živela slovenska zastava« in žalili so vladarja. Na žandarje je ljudstvo metalo kamenje. Šele, ko so žandarji postali energični, se je ljudstvo razšlo.

Zborovanje v Hrastju

Istega dne 16. maja je hotel bivši narodni poslanec Janko Barle, župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani imeti javen političen shod v Hrastju. Kakor hitro je Janez Brodar za to zvedel, je zbral svoje

pristaše, ki so takoj začeli demonstrirati proti Barletu z vzkliki »Živel Korošec, dol Barle, živela svoboda«. Brodarjev hlapec Žumer Josip je razobesil na cerkvenem zvoniku velikansko slovensko zastavo in zvonovi v zvoniku so neprestano zvonili, zaradi česar Barle ni mogel imeti svojega shoda. Tudi tukaj se ljudstvo ni hotelo raziti, dokler je Barle ostal v Hrastju in je žandarje obmetavalo s kamenjem in poleni. Polena so letela tudi na dvorišče, kjer se je nahajal Barle s svojimi pristaši. Po izjavi priče Rekarja Janeza je Brodar Janez pri tej priliki vzklikal proti vladarju in za Mussolinija.

Demonstracije v Dolu

22. maja 1932 se je zbralo po božji službi nekoliko sto ljudi, ki so bili pozvani, da gredo v sprevodu skozi vas na proslavo dr. Antona Korošca. Na čelu so nosili slovensko zastavo. V sprevodu so padali vzkliki »Živela svobodna Slovenija, živela svoboda, živel g. Korošec, dol režim, dol vlada, živel slovenski narod, živela Slovenija, dol izdajalci slovenskega naroda dol Marušič, živela slovenska zastava« in žalili so vladarja. Pri teh demonstracijah je bilo prisotnih tudi mnogo otrok, ki so vzklikali »Živela slovenska zastava, živela svoboda«.

Pridiga pri Sv. Trojici

Istega dne se je vršila cerkvena svečanost na čast 60 letnici dr. Antona Korošca pri Sv. Trojici. Pri tej priliki je govoril župnik Anton Komljanec, ki se nahaja sedaj izven države. Obtožnica pravi, da je v svojem govoru napadal režim in državo. Nato so padli vkliki proti vladi, proti režimu in banu.

Shod poslanca Mravljeta v Primskovem

22. maja 1932 je stranka JRSD sklicala političen shod v Primskovem, v Šenčurju, v Križah in pri Sv. Ani. Shodi so se vršili samo v Primskovem in v Šenčurju. Potek dogodkov je bil po obtožnici sledeči: Na shod v Primskovem so prišli opozicijonalci, 200 po številu, katere je vodil kranjski župnik Matija Škrbec. Kakor hitro je začel govoriti narodni poslanec Milan Mravlje, je nastala v dvorani zmešnjava in šele ko je župnik Škrbec znamenje z roko, se je dvorana pomirila, nato pa se je takoj začel strašen nemir. Zaman je poslanec Mravlje miril ljudsko maso, ki je vzklikala »Dol z njim, udri ga, živela svoboda, živel Korošec«. Na poziv Mravljeta je bil shod zaključen in prisotni žandar je pozval ljudstvo, naj se razide. Ko je župnik Škrbec odšel iz dvorane, ja vzkliknil, obrnjen proti ljudstvu, »Živela samostojna Slovenija«, a obrnjen proti poslancu Mravljetu, je pomahal z roko in ironično dejal »Živela republika«. Zunaj pred gasilskim domom je bil poslanec Mravlje insultiran in neki demonstrant je vrgel proti njemu velik kamen, ki ga pa ni zadel. Ko je masa korakala skozi Primskovo, so se slišali razni vzkliki, podobni zgoraj navedenim. Posebno se je med mnogo odlikoval Ilija Alojzij, ki je opetovano vzklikal »Živela samostojna Slovenija, živela svoboda«.

Shod župnika Barleta v Šenčurju

Istega dne je bil naznanjen politični shod narodnega poslanca Janka Barleta v Šenčurju. Opozicija je hotela ta shod preprečiti in je zato razvila živahno agitacijo. Popoldne se je zbralo v Šenčurju okrog 3000 ljudi, pristašev bivše SLS, ki so prihajali v Šenčur v lepo organiziranih skupinah. Večina je nosila zelene kravate in male slovenske zastavice. Na shod so imeli pristop samo Barletovi pristaši. Nasprotnike pa je žandarmerija zavračala. Vsled tega je nastaal pred Gašperlinovo hišo velikanska zmešnjava. Nasprotniki so hoteli v dvorišče na shod in z naskokom prodreti žandarmerijski kordon. Ko so bili odbiti, je padel na žandarje revolverski strel. V istem trenotku je začelo leteti kamenje in polena od vseh strani tako, da so nekateri žandarji bili tudi zadeti. Nastala je velikanska zmešnjava in vpitje »Dol z izdajalci, dol Barle, dol vlada, živela federacija, živela slovenska republika, živela svoboda, dol režim, dol diktatura« in žalili so vladarja. Ker se je žandarmerija nahajala v nevarnosti, da jo ljudske mase razorožijo, je bila primorana, da uporabi »vroče orožje«. Masa se je nato porazgubila v smeri cerkve, župnišča, Umnikovega dvorišča in osnovne šole, toda kakor hitro je streljanje ponehalo, so demonstranti zopet začeli z vzklikanjem in z metanjem kamenja.

Ko se je pokazal Barle na ulici, so ga ljudske mase obmetavale s kamenjem in so vanj pljuvali. Janko Barle se je skril pri svojem prijatelju župniku Pibru in se odpeljal v Kranj v avtomobilu s kranjskim župnikom Škerbcem.

Vsi ti dogodki so imeli svoj odmev tudi po raznih vaseh, v okrajih Ljubljana, Kamnik in Kranj, kjer so posamezniki na cesti ali po gostilnah dajali duška svojemu nerazpoloženju proti režimu z raznimi vzkliki, kot »Živela republika, dol kralj, dol tirani« in slično.

Obtežilne priče

Obtoženca Brodar Janez in Umnik Anton oporekata, da sta demonstrante navajala v nasilju proti državnim oblastem in odklanjata vsako odgovornost za dogodke v Šenčurju. Obtožnica nato navaja vse priče, ki so se izjavile proti obtožencem. Priče so sledeče: Gašperlin Ivan, Sušnik Martin, Zupančič Marija, Gašperlin Katarina, Sotler Franc, Jeraj Edvard, Oblak Stanko, Murnik Franc, Küssel Daniel, Milič Milan, Savar Mata, Mirnik Josip, Kastigar Alojzij, Rakič Borislav, Barle Janko, Prešeren Jožef, Berendiaš Jožef, Rehar Franc, Sever Andrej, Javornik Ivan, Ogrin Franc, Višovnik Adam, Volt Luka, Belihar Jožef, Vukosavljević Dobrivoj, Sirec Alojzij, Žbogar Ivan, Cehnar Josip, Srebot Ivan, Pegam Franc, Dolinar Franc, Javornik Ivan, Jagodič Janko, Bravničar Stanko, Piber Pavle, Piber Betka, Piber Ivan, Šter Franc, dr. Stane Rape, Colnar Janko, dr. Alujevič Branko, Sirc Franc, Štefe Anton. Obtožnica nadalje navaja obširne izjave Rakiča Borislava, žandarmerijskega podporočnika, priče dr. Staneta Rapeta, ki potrjuje, da je večkrat slišal protidinastične vzklike in živio-klice na Mussolinija ter končno trdi, da je šenčurski dogodek bil že vnaprej natančno organiziran in pripravljen. Priče Prešeren Jože in Volk Luka trdijo, da so slišali protidinastične vzklike. Isti priči sta izjavili obtežilno za Brodarja, češ, da je vzklikal proti vladarju in za republiko. Isto izjavlja pod prisego tudi priča Franc Rekar, Dermastja Jožef, Praust Franc, Kunej Josip, Strevec Franc, Dolšina Franc, Šimnovec Jožef in Rozman Jožef.

Proti obtožencu Štrcinu so pričale priče Mrak Jožef in Mrak Marta, češ da je pozival fante s »No fantje, ali ne bo nič«. Nadalje priče Sirc Peter, Vidali Mihaela, ki trdi, da je videla Štrcina, kako je govoril ljudskim masam in pri tem delal živahne kretnje z desno roko. Druge priče, obremenilne za obtožence zaradi dogodkov v Mengšu, so še Vidali Jožef, Horn Franc, Ropret Terezija in Adamič Josip, ki so izjavili, da so slišali protidinastične vzklike. Priča Lavrič Miroslav je Štrcina navedla kot »najhujšega med njimi«.

Proti misijonarjem Ocepek in Godina so izjavile priče Sirc Peter, Mulej Josip, Vrhovnik Melhior in Bleje Alojzij.

Obtožnica navaja proti obtožencu Vombergerju sledeče priče: Žnidar Franc, Globočnik Ivan, Erzar Jožef, Dolinar Franc, Lapajne Julijana, Kern Ivan, Kovač Andrej, Zorman Janko, Vintar Miha, Žargaj Miha, Štern Janez, Jenko Ivan, Miklavčič Ivan in Dolinar Ivan.

V slučaju Grilca Franca so pričali proti obtožencu Sotler Franc in Srebot Ivan.

Proti obtožencu Kosu Vinku sta izjavi prič Sotlerja Ivana in Pegana Franca.

Obtežilno za obtoženca Labodo Josipa so izjavile priče Rajh Marija, Rajh Josip, Žvab Venceslav, Johan Alojzij, Zajc Stanko, Klemenčič Anton.

Glede obtožencev Ogrina Tomaža in Cerarja Petra so obremenilno pričale priče Vodopivec Janez, Beležšak Mihael, Saruga Franc, Mrak Marta, Vidali Jožef, Strah Vilko.

Glede obtožencev Škrbca Matije in Ilije Alojzija, je glavna izjava priče Mravlje Milana, narodnega poslanca, nadalje Ivana Lokarja in Franca Dolšine.

Proti obtožencu Francu Gregorinu so izjavile priče Markič Jožef, Cerar Anton in Konjar Anton.

Zaslišanje J. Brodarja

Belgrad, 21. febr. l. Takoj po ugotovitvi osebnih podatkov navzočih obtožencev je predsednik odredil zaslišanje prvega obtoženca Janeza Brodarja. Splošnega popisa dogodkov v Hrastju in Šenčurju v začetku maja 1932 kakor tudi ozadje teh dogodkov predsednik obtoženemu Brodarju ni dovolil. Pač pa je smel Brodar odgovarjati na posamezna vprašanja predsednika in votantov Stamenkoviča, Kurtoviča in dr. Stuhca kakor tudi na vprašanja državnega tožilca. Brodar zanika vsako krivdo ter odgovarja na posamezna vprašanja tako:

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutite krivega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutite krivega?« — Brodar: »Sploh ne.« — Predsednik: »Tu sta dva slučaja: slučaj Hrastje in slučaj Šenčur. Razpravljali bomo najprej o slučaju Hrastje. Ali ste bili vi narodni poslanec.« — Brodar: »Da.« — Predsednik: »Od kdaj?« — Brodar: »Od leta 1918 dalje.« — Predsednik: »V katerem okraju?« — Brodar: »V kranjskem okraju.«

Predsednik: »Kako se je razvil dogodek v Hrastju? Kdaj ste prišli iz Ljubljane oziroma kaj ste delali v Ljubljani?« — Brodar: »Iskal sem dr. Korošca. Že prej sem nameraval, da se pomenim z njim o političnem položaju v državi.«

Predsednik: »Ali ste vedeli za shod v Hrastju?« — Brodar: »Za shod nisem vedel. Sem pa tja sem slišal, da bo shod, nisem pa vedel, kdaj bo. Dr. Korošec mi je pripovedoval, da se je pred kratkim vršila seja opozicije in da bo v kratkem odšel v Srbijo z Aco Stanojevičem. Drugih informacij, zlasti političnih, ljudstvo ne more dobiti.« — Predsednik: »Pustite to.« — Brodar: »Ker sem moral biti poučen, da ljudem lahko obrazložim razvoj dogodkov, sem se radi tega večkrat obračal na dr. Korošca, radi česar sem ga obiskoval v Ljubljani. Navadno sem šel v Ljubljano vsaka dva do tri mesece v letnem času, v zimskem pa tudi večkrat.«

Predsednik: »V maju mesecu je na posestvu veliko dela.« — Brodar: »To je bilo v nedeljo, ko sem šel v Ljubljano. Ob pol 7 zjutraj odpelje vlak in ob pol 8 sem bil v Ljubljani, kjer sem šel takoj k maši.« — Predsednik: »Vi ste šli v Ljubljano, da se informirate o političnem položaju? V Šenčurju pa je bil shod.« — Brodar: »Shod je bil razglašen po maši in jaz sem bil tedaj v Ljubljani.«

Predsednik: »Torej, kaj ste vi razpravljali z dr. Korošcem v Ljubljani?« — Brodar: »Dr. Korošec mi je pripovedoval čisto osebne stvari in pri tem tudi rekel, da bo šel z Aco Stanojevičem v Srbijo. Ko sem odšel od dr. Korošca, sem pred kavarno «Union» srečal dr. Natlačena, ki mi je rekel, naj grem domov, ker je napovedan za popoldne shod narodnega poslanca Barleta.«

Predsednik: »Ali vam ni dal dr. Natlačen nobenih navodil?« — Brodar: »Nobenih, ker se mi je mudilo na vlak. Šel sem takoj na vlak. V Kranj sem prišel ob 1 ter sem tam vstopil najprej v gostilno, kjer sem imel spravljeno kolo. Nato sem se vrnil preko Čirčič domov. V Čirčičah sem se obrnil na dva odbornika, ker sem hotel zvedeti, kdaj je zadruga sklenila, da dá Barletu na razpolago društveno dvorano, ker je bil napovedan Barletov shod. Oba odbornika sta mi povedala, da ne vesta o tem ničesar in da jima sploh ni nič znano, da bi prišla kaka vloga na načelstvo zadruge. Zanimalo me je to, ker sem sam član zadružnega načelstva in sem se čudil, da je shod napovedan v naši dvorani in da jaz o tem nič ne vem. Zato sem poklical načelnika zadruge, če je morebiti on osebno dal kako dovoljenje. Tudi njemu ni bilo znano, da se bo shod vršil v društveni dvorani. Nato sem šel domov.«

Predsednik: »Ali so se pri vas zbirali?« — Brodar: »Prostor, kjer so se zbirali, je nasproti društvenemu domu. Ko sem se vrnil, sem šel takoj h kosilu. Med kosilom sta prišla k meni moja dva nečaka in sem naročil ženi, naj jih pogosti. Ker sem pred hišo videl še nekaj drugih fantov, sem jim tudi rekel, da lahko spijejo eden ali dva kozarca jabolčnika, če so žejni. Bilo jih je pet do šest.«

Predsednik: »Ali ste se med kosilom kaj pogovarjali o Barletovem shodu?« — Brodar: »Slišal sem, da so fantje godrnjali proti Barletu, češ, kaj prihaja k nam, ko vendar ve, da smo vsi proti njemu.« — Predsednik: »Ali so bili samo domači fantje?« — Brodar: »Ne, tudi iz Voklega. Ko sem videl, da se fantje jeze, sem jih posvaril, naj bodo mirni in previdni pri svojem ravnanju, zlasti pa pri vzklikanju in govorjenju. Bal sem se, da ne bi fantje v razburjenju napravili kakšno neumnost. Medtem je prišel po mestu Barle do društvenega doma in ko je videl, da je dvorana zaprta, se je obrnil proti našim, nakar so fantje zavpili: Živijo dr. Korošec, dol Barle!«

Predsednik: »Kakšne kravate so imeli? Ali so imeli zelene?« — Brodar: »Tedaj niso imeli zelenih kravat. K meni so prišli ravno ob istem času trije motociklisti, neki župnik, neki kmetski strokovnjak in še nekdo drugi, menda je bil stavbenik, ki so hoteli videti moje vzorne hleve in svinjake. Razkazal sem jim vse. Na dvorišču sem se z njimi razgovarjal. Med tem ko sem bil na dvorišču, sem slišal, da so vpili na cesti: Živio dr. Korošec, dol Barle!«

Predsednik: »Samo to? Ali niso vpili tudi: Živio republika!?« — Brodar: »Jaz sem se opravičil, ko sem slišal vpitje, ter zapustil svoje goste, češ da grem k njim, da vidim, kaj je. Barle je stal sredi ceste, jaz pa sem stopil med gručo fantov, nakar me je Barle vprašal, zakaj so fantje tako divji. Barle je nato odšel na dvorišče hišo svojega nečaka. Masa tja ni šla. Jaz pa sem se vrnil k svojim gostom. Ko pa je pozneje zopet nastal nemir in vpitje na vasi, sem se ponovno opravičil in zopet odšel pogledat, kaj je. Naši so bili pred Starčevo hišo. Videl sem, kako je ravno v tistem trenutku prišel Barletov nečak ven in zahteval, da se vsi nasprotniki umaknejo z njegovega dvorišča, samo njegovi (Barletovi) pristaši lahko ostanejo. Barleta samega pa je poklical k sebi v hišo. Na Starčevem dvorišču je ostalo samo 15 Barletovih pristašev. Ker sem jaz fante pomirjeval, ni prišlo do hujše stvari, marveč so se fantje nato mirno razšli.«

Predsednik: »Ali ste vi videli Pravsta in Rekarja?« — Brodar: »Videl sem ju, bila sta takoj za orožniki, jaz pa sem stal pred orožniki. Rekar in Pravst sta bila skupaj.«

Predsednik: »Rekar je rekel, da ste vi na Pravstove vzklike odgovarjali: Dol kralj! Živio republika!« — Brodar: »To je zlagano kajti ne morem si tega drugače predstavljati in domnevam da je bilo vse to pričevanje proti meni organizirano.«

Predsednik: »Toda priče so potrdile pod prisego.« — Brodar: »Rekar ni verodostojna priča.«

Predsednik: »Ali ste vi v sorodstvu z njim? Ali sta sprta?« — Brodar: »Nisva si sovražna. Nikdar se nisva prepirala. Le to se spominjam, da, ko je šel k vojakom, me je prosil naj mu izposlujem skrajšani vojaški rok. Videl sem, da to po zakonu ni mogoče, medtem ko je on najbrž mislil da mu jaz nočem napraviti usluge.«

Predsednik: »Ali ste pozivali množico, ki je bila za vami, naj gre na Barletov shod?« — Brodar: »Bil sem tedaj doma.« — »Kdaj ste prišli k Petrovcu?« — »Zvečer.« — »Ali je bil Barle že tam?« — »Ne.« — »Koga ste tam našli?« — »Tam so bili samo Barletovi sorodniki: štirje moški in nekaj žensk«

Predsednik: »Ali je bil tam tudi Molj Stare, Ličer itd.?« — »Bili so.« — »Kaj ste jim rekli, ko ste prišli tja?« — »Pozdravil sem jih in sem jim rekel, da prihajam na obisk.«

Predsednik: »Pred preiskovalnim sodnikom ste izjavili in tudi priče to potrjujejo, da ste takoj, ko ste prišli, rekli, da se prihajate opravičit in da osebno niste nasprotnik Barletovih sorodnikov, ampak da ste imeli nalog od dr. Korošča, da razbijete Barletov shod.« — »Brodar: »Tako nisem rekel, pač pa sem rekel, da sem prišel povedat, da osebno proti Barletu nimam nič in da nočem, da bi se radi današnjega shoda razvilo kako osebno sovraštvo.«

Predsednik: »Čudno, da priče zopet drugače povedo. Ali vse lažejo? Ali imate toliko sovražnikov?« — Brodar: »Morali so pač moje besede napačno razumeti.«

Predsednik: »Kaj ste potem govorili.« — Brodar: »Razgovarjal sem se o domačih zadevah, pa tudi o politiki. Priznam, da sem v razgovoru rabil besedo, da smo do sedaj zahtevali avtonomijo sedaj pa bomo zahtevali federacijo. Drugih inkriminiranih besed nisem rabil.«

Predsednik: »Moramo razjasniti še nekatere podrobnosti. Ali veste, da je vaš hlapec ob tej priliki razobesil na cerkvenem zvoniku zastavo?« — Brodar: »Ne vem, kdaj in kako jo je obesil. Naknadno sem zvedel, da je bila obešena in da jo je obesil moj hlapec.«

Predsednik: »Pa to je bila slovenska zastava.« — »Tudi to sem pozneje zvedel. Videl pa je nisem.« — »Ta zastava je bila vaša?« — »Da, toda jaz nisem dal dovoljenja, da se razobesi.« — »Kako bi si dovolil drugače vaš hlapec na svojo roko to storiti?« — »Ker je moj nečak in je v hiši bolj domač.«

Predsednik: »Med tem časom je v cerkvi zvonilo. Zakaj je zvonilo?« — Brodar: »Menda je bilo tedaj že konec shoda ali pa vsaj proti koncu, ko je v cerkvi zvonilo. Kdo je zvonil, pa jaz ne vem.«

Predsednik: »Vse to je zelo sumljivo. Vaša zastava, vaš hlapec, vaše dekle itd., vse se godi okoli vas, povsod imate vi svoje prste vmes. Ali ste zvečer kje govorili o republiki?« — Brodar: »Nisem govoril o republiki, ampak samo o notranji ureditvi naše države v avtonomnem smislu sem govoril. Miha Molj mi je očital, da sem koritar in da nas je dr. Korošec prodal Srbom. Jaz sem pa zavrnil: Miha, oprosti, ti tega ne moreš razumeti. Mi smo se vsi borili za Jugoslavijo, notranja ureditev države pa je vprašanje zase. To sem mu rekel, o kakšni republiki nisem govoril. Vedno sem bil resen politik in ne demagog.«

Predsednik: »Kako si vi zamišljate to notranjo ureditev države in spremembo v avtonomnem ali federativnem smislu?« — Brodar: »Legitimnim potom.«

Predsednik: »Ali ste videli, da so v Hrastju ljudje metali polena in kamenje? (Predsednik pri teh besedah razvija neki papir, v katerem je precej debelo poleno in kake četrt kilograma težak kamen.) Tole ni prav za prav mirno in legalno sredstvo.« — Brodar: »V Hrastju sem videl samo eno poleno leteti po zraku. Kaj drugega nisem videl. Take stvari so se pa mogle zgoditi samo zato, ker je ljudstvo v Sloveniji zelo razburjeno, ker je še velika gospodarska kriza in pomanjkanje.«

Predsednik: »Vi dobro veste, da je kriza povsod in po vsem svetu. Tega pa ljudem niste povedali.« — Brodar: »Pri vsaki priliki sem ljudi miril.«

Predsednik: »Kako si vi predstavljate, da je mogoče razbiti shod, ki ga ščiti državna oblast z orožniki?« — Brodar: »Mi nismo hoteli razbiti shoda in bi le govorili, če bi dobili besedo.«

Predsednik: »Kako si zamišljate, da je mogoče razbiti shod, ki ga ščitijo orožniki?« — Brodar: »Ali z vpitjem ali pa s silo.«

Predsednik: »Dobro, pričnimo sedaj z dogodki v Šenčurju. Ali ste bili vi tam?« — Brodar: »Da.« — Predsednik: »Čemu ste prišli tja?« — Brodar: »Hodil sem na vse politične shode tudi za časa volitev, ko je bil Barle postavljen za kandidata in je imel v Kranju volivne shode. Smatram za svojo dolžnost, da zasledujem politične dogodke, da obiskujem politične shode radi sebe kakor tudi radi drugih ljudi, ki so imeli tekom deset let v mene zaupanje, in sem prepričan, da bi mi zamerili, če bi se vseh važnejših političnih shodov ne udeležil. Zato sem tudi prišel v Šenčur.«

Predsednik: »Kako daleč je iz Hrastja v Šenčur?« — »Tričetrt ure, skozi Voklo pa pet četrtov ure.« — »Zakaj ste šli skozi Voklo?« — »Ker je lepa cesta za kolo. Prva pa je kolovozna.«

Predsednik: »Ali vas je vprašal hlapec, ali so vas vprašale dekle, če smejo iti v Šenčur?« — Brodar: »Da, vprašali so me, če gredo lahko v Šenčur k Šmarnicam, ker tega dne ni bilo šmarnic v Hrastju radi župnikove bolezni.«

Predsednik: »Kako so bile oblečene?« — »Mislim, da rudeče.« — »Ali so vas vprašale, kako se naj obnašajo?« — »Rekel sem jim, naj dobro pazijo, in sem jim povedal, da mi je v Kranju nekdo pripovedoval, naj le pridejo klerikalci v Šenčur, nobeden ne bo odnesel zdravih pet.«

Predsednik: »Ali ste jim rekli, kje naj stojijo, češ naj stojijo v prvih vrstah, ker orožniki njim, ker so ženske, ne bodo ničesar napravili?« — Brodar: »Tega nisem rekel.«

Predsednik: »Torej govorimo še enkrat o vaši poti v Šenčur. Ali ste se med potjo s kom sestali?« Brodar: »Do Voklega z nikomer, od Voklega dalje pa sem se vozil s tremi do petimi kolesarji.«

»Ali je v Voklem trgovina, kjer so prodajali zelene kravate?« — »Ne vem.«

Predsednik: »Ali so kolesarji, ki so se vozili za vami, od Voklega dalje imeli zelene kravate?« — »Tudi ne vem.« — »Ali so v Šenčurju imeli vsi zelene kravate?« — »Bilo jih je precej, ali bilo jih je še več, kakor se spominjam, ki so imeli kravate drugih barv. Jaz sam sem imel zeleno kravato.« — Predsednik: »Ali ste vi vedeli, kakšen pomen so imele zelene kravate?« Brodar: »Menda je bila to moda.« — »Morda je bila izdana parola, da nastopijo vsi Koroščevi pristaši z zelenimi kravatami?« — »Jaz take parole nisem izdal.«

Predsednik: »Predočil vam bom pozneje, da ste to vedeli. Povejte, kaj se je vse v Šenčurju dogajalo.«

Brodar: »Oddal sem kolo pri Bolčarju, nato sem se nekaj časa mudil v gostilni »Jama«. Šel sem nato za cerkvijo po stezi do Umnikovega dvorišča. Tam sem ob vratih na dvorišču mirno stal ter gledal proti vhodu v Gašperlinovo dvorišče. Tam sem videl, da so orožniki spuščali le posamezne ljudi v dvorišče. Večina pa jih je ostala zunaj in jih orožniki niso hoteli pustiti noter. Zadaj stoječi ljudje so zahtevali vstop. Tudi poslanec Barle je prišel enkrat ven in povabil ljudi, naj gredo noter. Vendar pa orožništvo ni dovolilo vstopa na dvorišče. Orožništvo je tudi pred zborovališčem delalo prostor. Pri tem so orožniki odrivali ljudi po cesti na levo in desno. Nastalo je razburjenje in panika. Tedaj sem stopil za zid Umnikove hiše na dvorišče in sem videl dva bežeča človeka, ki sta mimogrede pograbila na dvorišču par polen in jih vrgla čez ograjo na nasprotno stran. Da bi kdo drugi ali več ljudi metalo polena ali kamenje, nisem videl. Videl sem tudi, kako je podporočnik Rakič oddal strel v Umnikovo dvorišče. Tedaj sem se umaknil v Umnikovo hišo in ostal v njej, dokler nisem slišal streljanja orožnikov. Radi streljanja me je skrbelo, da bi ne prišlo do splošnega krvoprelitja. Zato sem zopet stopil iz hiše in med tem srečal okrajnega glavarja Ogrina, ki sem ga vprašal, kako to, da ukazuje streljati mirne ljudi. Dr. Ogrin se je ves bled izgovarjal, da on ni dal ukaza za streljanje. Vprašal sem še več orožnikov, kdo jim je dal ukaz, da streljajo, pa so mi odgovorili, da ne vedo, podporočnik Rakič pa mi ni dal odgovora. Okrajni glavar dr. Ogrin je nato prišel k meni in Umniku ter naju prosil, naj greva med množico, da jo pomiriva. Midva sva to storila in sva trikrat na poseben poziv okrajnega glavarja šla med ljudi in jim dopovedala, naj bodo mirni ter naj se ne razburjajo.«

Predsednik: »Kakšne vzklike ste slišali ob tej priliki?« — Brodar: »Ljudje so vzklikali: Živio dr. Korošeč, dol Barle!«

Predsednik: »Kje je medtem stal Umnik?« — Brodar: »Prišel je malo za menoj k drugim, kjer sem jaz stal, in je nato ostal pri meni.«

Predsednik: »Ali ste videli na Umnikovem dvorišču kake mize?« — Brodar: »Nobenih.«

Predsednik: »Ali si morete razlagati zakaj je bila masa tako razburjena?« — Brodar: »Prvič radi tega, ker je bil ranjen Okoren, drugič zaradi strela podporočnika Rakiča in radi streljanja sploh. Končno se je množica prav posebno razburjala še radi tega, ker je podporočnik Rakič z nabitim revolverjem v roki hodil med množico. Ravno radi tega sem tudi jaz interveniral pri okrajnem glavarju Ogrinu da ga pozove, naj revolver spravi. Čez nekaj časa sem videl, da podporočnik nima več revolverja v roki.«

Predsednik: »Vi trdite, da shod v Šenčurju ni bil organiziran?« — Brodar: »Ne, ni bil.«

Predsednik: »Ali zelene kravate?« — »Te so nosili ljudje ne samo na shodih, ampak tudi na sejmih in ob vsaki priliki.«

Predsednik: »Če človek pregleta te spise o šenčurskih dogodkih, dobi vtis, kakor da so se odigravali po točnem načrtu, ki ga je vodila ena oseba, ljudje so se orožnikom umikali, pa so jih od strani in zadaj zopet napadali. Enkrat se je množici posrečilo, da je orožništvo spravila v zadrego. Priče pravijo, da ste bili vodja te strategije vi. Priče pravijo, da ste vi imeli zveze s kolesarji, da so vsi kolesarji prihajali k vam, se z vami kratko razgovarjali in nato zopet odhajali. Kaj pravite na to?«

Brodar: »Za organizacijo nič ne vem. Nikomur nisem dal nobenega povelja ali naročila. Kolesarjev v Šenčurju sploh nisem videl, razen dveh, ki sta se peljala mimo Umnikove hiše. Jaz sem stal ves čas pri vratih na Umnikovo dvorišče.«

Predsednik: »Priča Kozler pravi, da ste vi nazdravljali množici in da se je vaš hlapec najbolj divje obnašal, da ste hodili od hiše do hiše in da ste z gestikulacijami bodrili ljudi itd.«

Brodar: »Niti z besedami niti s kretnjami. Z Dimnikom sva šla med ljudi samo na poziv gospoda okrajnega glavarja, in sicer trikrat.«

Predsednik: »Obremenjuje vas priča Rakič, češ, da ste vi vodili vse hujskanje, dalje vas obremenjuje priča Srebot, da ste klicali: Živijo Korošec, zmaga je naša.«

Brodar: »Rakič se očitno moti v osebi, ker trdi, da sem imel palico, ki je nisem imel. Vzklika: Zmaga je naša, pa nisem rabil. Zato tudi ne vem povedati, kaj naj bi tak vzklik pomenil.«

Danes je bilo zaslišanje Brodarja končano. Konec zaslišanja bomo prinesli šele jutri.

Po zaslišanju je branilec dr. Adlešič stavil več obrambnih predlogov, ki pa jih je predsednik zavrnil. Branilec je prosil, da sme staviti več vprašanj na obtoženca, ki jih je predsednik tudi deloma dopustil.

Snežni viharji v Liki

Zagreb, 21. febr. ž. Snoči je na vsej liški progi divjala silna burja in veliki snežni zameti so na mnogih krajih na debelo pokrili progo ter onemogočili promet. Vso preteklo noč je v Liki in v najnevarnejšem delu okoli Zrmanje, Vrhovine in Rudopolja divjala naravnost orkanska burja. Radi tega je ustavljeno čiščenje liške proge vse dotlej, dokler ne preneha divjati vihar. Snoči je bil radi nastalih vremenskih razmer na liški progi odpovedan brzovlak Zagreb—Split—Zagreb. Isto tako je ustavljen tudi železniški promet na progi Štrljevo—Bakar, kjer se je zgodila pred par dnevi nesreča. Promet skoz Gorski Kotar pa se kljub viharju in snežnim zametom še vrši, čeprav z velikimi zamudami in največjimi težkočami. Od strani Zagreba se je promet danes vršil do Gračca, od strani Splita pa do Knina. Okoli Plase in Fužin in po vsem Primorju divjajo istotako snežni viharji. Ta del proge prevozijo vlaki z velikimi težkočami. Mednarodni vlak za Budimpešto, ki je davi odpeljal iz Sušaka, je do Zagreba zakasnil za celih sto minut. Radi orkanske burje v Primorju trpi tudi ladijski promet. Avtomobilski promet je ustavljen. Proge Ogulin—Senj in Vrhovina—Senj sta zaprti. Pri nekaterih nizkih hišah je sneg zapadel do oken.

Dr. Krek o kulturnem boju

Ko je pred veliko nočjo 1899 prišel Krek na Vestfalsko, da tam misijonari med slovenskimi, češkimi in poljskimi delavci, je bilo minulo komaj 15 let, odkar se je končal v Nemčiji »kulturni boj«, ki je trajal 11 let (1873—1884). Seveda je živelo takrat v Nemčiji še vse polno duhovnikov, ki so pripovedovali Kreku svoja doživetja v težkih minulih letih. V svojih Vestfalskih pismih omenja Krek dogodke iz dobe kulturnega boja na več mestih.

Med prijatelji, ki si jih je pridobil v Nemčiji, omenja Krek s posebno ljubeznijo župnika Fridolina iz Henrichenburga: »Tebi, moj zlati henrichenburški pastor, sem nameraval napisati te vrstice v spomin!« (V. pismo.) Župnik Fridolin je bil posvečen l. 1873., in sicer že v dobi, ko je »majski zakon« prepovedal škofom posvečevati mašnike brez vladnega dovoljenja. Toda njegov škof Janez Bernard (v Münstru) »kot noben drugi škof ni prosil dovoljenja, da bi smel izvrševati svojo službo.« V naslednjem (VI.) pismu pripoveduje Krek nadaljnjo usodo škofovo. »Za vsakega brez vladnega dovoljenja posvečenega duhovnika, ki ga je nastavil, je bil kaznovan z občutnimi denarnimi globami. Vse novce so mu vzeli. Kazni pa ni bilo konec. Zarubili so mu njegovo pohištvo in je prodali na dražbi. V vsej školiji pa niso dobili človeka, ki bi se bil hotel dotakniti škofove oprave in jo odnesti na lice javne dražbe. Morali so najeti protestantske tujce. Monastirski (= münsterski, op. ur.) meščani so kupili opravo in jo škofu — posodili. Ljudstvo se je tu zganilo. Četrt leta so hodile deputacije katoliških vernikov v monastirsko mesto poklanjat se škofu, prisegat mu svojo zvestobo — — —

Škofa so nato zaprli, uradno odstavili in ko je presedel v ječi svojo kazen, izgnali preko meje.«

Nato pripoveduje Krek, kako je škof upravljal svojo školijo s Holandskega, kjer je živel preoblečen kot star »ladijski kapitan«; nosil je brado. Dve zgodbi nam kažeta, da se je znal tako spretno skrivati, da niso ljudje, ki so živeli v istem kraju kakor škof, niti slutili, da imajo v svoji sredi izgnanega duhovnika. Niti njegov bivši sošolec in duhovni sobrat ga ni spoznal več. Celo vrsto let je živel nepoznan, dokler se l. 1884 ni vrnil. »Z največjo slovesnostjo ga je sprejela njegova škofija, ko se je vračal v svoje prestolno mesto. Katoliško ljudstvo je v njem častilo mučenika za božjo cerkev. Vse je bilo vneto zanj. Od veselja je jokalo ljudstvo, ko je blagoslavljal prijazni, v pregnanstvu oslabeli višji pastir. — Zveza med cerkvijo in med ljudstvom je slavila zlato poroko. Bili so lepi, a trdo zasluženi časi. — — — Še mene je milo zadelo, ko sem čital listino s podpisom:

Ex loco nostri exilii die 20. ian. 1883.

† Ioannes Bernardus.«

Ne bomo tu navajali vsega, kar pripoveduje Krek o resnih in — smešnih dogodkih iz dobe kulturnega boja. (Za Krekovo vedro naravo je značilno, da s posebnim veseljem pripoveduje kak humorističen dogodek iz težkih časov, n. pr. kako je neki duhovnik, preoblečen pri kmetu za hlapca »Joklja«, sam svetil ponoči orožnikom, ki so pri kmetu — njega iskali!) Saj bodo letos postala Vestfalska pisma zopet širši javnosti dostopna z izdajo IV. zvezka Krekovih Izbranih spisov. Ponovimo samo še lepe besede, ki jih je napisal Krek v IX. pismu

Slovenec 13 let v tujski legiji

Ljubljana 21. svečana.

Pretekli teden je peš prekoračil madjarsko mejo na poti proti domu slovenski rojak Franc Lesar, doma iz Jurjevice pri Ribnici. Dne 15. t. m. je prišel v uredništvo zagrebškega »Večernika«, kjer je povedal, da je ušel iz francoske tujske legije, v kateri je služil 13 let. Domov grede se je iz Zagreba oglasil po več krajih in povedal svojo povest. Ubogi Lesar že 17 let ni videl doma. Sedaj je star 36 let. Ko je bil star 18 let so ga vzeli v vojsko in moral je na italijansko fronto, kjer je preživel nekaj let, polnih nevarnosti. Nekoč pa je na patrulji skupaj s 25 slovenskimi in hrvaškimi tovariši bil ujet od Lahov. V laškem ujetništvu je prebil že nekaj mesecev, ko so mu prinesli v francoskem jeziku napisano polo papirja naj to podpiše.

Prišel v tujsko legijo.

»Takrat še nisem znal francoskega jezika, zato sem se branil podpisati polo. Lahi pa so me najprvo zlepa prigovarjali, naj podpišem. Ker pa nisem hotel, so me prisilili. Podpisal sem ne da bi vedel, da sem podpisal svoj vstop v francosko tujsko legijo.«

Nato so ga najprvo poslali v Marselj in odondod z velikim transportom legijonarjev v afriški Oran, in sicer v Sidi bel Abbes. Tu je živel 2 leti. Potem pa je moral v Maroko. Čez 5 let je bil s transportom poslan v Ton Kino v Indiji, kjer je trpel 3 leta, potem pa zopet nazaj v Oran.

Beg pred smrtjo.

Po 15 letih službe v tujski legiji bi imel pravico do pokojnine. Za seboj je imel že 13 let službe, ko so ga poslali v Sirijo blizu Damaska v take kraje, kjer je smrt neizogibna. Kogar ne pobero bolezni, tega pobijejo bojeviti narodi. Zato je sklenil pobegniti. Ušel je skupaj s 4 Madjari in prišel na obalo, kjer jih je sprejela neka turška ladja. Tu so svoje zgodbe povedali kapetanu. Ker je ladja bila namenjena v Marselj na Francoskem, so se bali, da bi jih Francozi ne prijeli. Ladja je plula iz Palestine v Egipt, v Carigrad in Marselj. Dali so se izkrcati v Carigradu, kjer pa so vse zaprli, ker niso imeli s seboj nobenih izkazil. K sreči je Lesar imel še nekaj sto frankov v žepu, kar mu je pomagalo na svobodo. Potem je peš potoval skozi Bolgarijo, Romunijo na Češkoslovaško in odtod v Budimpešto, kjer je na našem konzulatu dobil lepo podporo, da je lahko nadaljeval pot na Slovensko. Pri Dolenji Lendavi je prestopil jugoslovansko mejo ter 15. t. m. prišel v Zagreb. Tri mesece je peš hodil, predno je prišel na jugoslovanska tla.

Grozote v službi tujske legije so tolike, da morajo človeku

lasje stati pokonci.

Marokanski boji so zato tako strašni, ker so ondotni rodovi tako krvoločni. Marokanci verujejo le v svoj nož. »Verujte, da Marokanci z noži več opravijo, kakor mi s puškami. Marokanec je s svojim nožem strašno nevaren sovražnik. Že s svojim pogledom človeka kar hipnotizira, potem pa se vrže nanj kakor divja zver. Grozna je krvoločnost teh ljudi. Kogar ujamejo, ga čaka najstrašnejša smrt. Vsakomur odsekajo glavo in z naslado uživajo trpljenje svojih žrtev.

Še strašnejši so Azijati,

posebno divji kitajski rodovi v Anamu. Ti rodovi so neverjetno zvijačni, še bolj pa srčni. Zgodilo se je včasih, da je en sam domačin z nožem poklal 10 vojakov. Nože mečejo tako gotovo, kakor akrobati v cirkusu. Tudi ti mučijo svoje ujetnike, preden jih umore. Lahko si mislite, kako je Evropejcu, ko se bori s takimi ljudmi.

Dosti Slovencev in Hrvatov

je videl v tujski legiji. Vsi pa so hrepeneli, da bi se rešili pekla. Kdor ne more uiti, žalostno konča. Huda malarična mrzlica jih kosi in pa divji rodovi.

Sedaj se Franc Lesar veseli, da bo kmalu v svoji rojstni vasi, ki je ni videl že celih 17 let in na katero je mislil vedno v vseh delih Azije in Afrike.

Zanimiva kazenska razprava

Ljubljana, 21. februarja.

Na Vrheh pri Moravčah stanujoči posestnik, 47 letni Jože **Novak** se je moral pred sodnikom-poedincem deželnega sodišča s. o. s. g. Jakobom **Jermanom** zagovarjati, ker je proti njemu naperilo državno tožilstvo obtožbo zaradi prestopka po členu 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Obtožnica mu je kratko očitala, češ, da je ob priliki zažiganja kresov v čast proslave 60 letnice rojstva dr. Antona **Korošca** rabil vzklike, ki jih je sedaj obtožba inkriminirala. Zanimivo je, da je državni tožilec državnega sodišča v Belgradu ustavil njegov kazenski progon zaradi vzklika »Doli s cigani!« Obtoženca je v zastopstvu odsotnega odvetnika dr. Marka Natlačena zagovarjal odvetnik dr. Josip **Jaške.**

Obtoženec je v svoj zagovor navedel več prič, ki naj bi potrdile, da on nikakor ni rabil izrazov in vzklikov, stavljenih pod obtožbo. Sam se je spravljal spat, ko ga je pri njem stanujoči kramar in krošnjar s pomarančami pregovoril, naj gre s svojimi sinovi in hčerami gledat kres. Sam je tam ostal nekaj minut. Vzklikal je samo v čast dr. Korošcu. Z njim je bil tudi neki dalmatinski krošnjar, s katerim sta se vrnila domov.

Drž. tožilec dr. Hinko **Lučovnik:** »Kakšnega političnega prepričanja ste? Kateri stranki ste poprej pripadali?«

Obtoženec je izjavil, da je bil pristaš SLS.

Državni tožilec: »Ali ste volili pri zadnjih volitvah?«

Obtoženec odločno: »Ne!«

Branilec dr. **Jaške** je odločno protestiral proti takim vprašanjem, češ, da ni to v skladu z državljansko svobodo in ne spada pred sodišče ter je to brezpomembno za presojo inkriminiranega dejanja.

Zaslišane so bile nato razne priče, tako njegovi sinovi in hčere, kakor tudi Valentin Orehek, Anton Orehek in Franc Pirnat. Vsi so izključili, da bi bil obtoženec Jože Novak izrekel kak vzklik, ki je sedaj stavljen pod obtožbo.

Priča Valentin Pirnat je med drugim izpovedal: »Potem, ko je bil Jože Novak aretiran, je prišel k meni **Urbanija** (glavna priča). Pogovorjala sva se o obtožencu. Urbanija mi je povedal, da je slišal razne vzklike. Vprašal sem ga, ali je udi Novak vpil. Odvrnil mi je: »Jaz sploh ne vem, kdo je vpil. Eden je«. Vedel sem, da sta z Novakom že delj časa v sovraštvu. Zato sem ga pozorneje vprašal, kaj ve o obtožencu. Pa mi ni mogel nič drugega povedati kot to, da ne ve, kdo je vpil.«

Sodnik je zato razpravo preložil in se bo nadaljevala 8. marca ob 11.45 dopoldne pred istim sodiščem. Zaslišan bo posestnik **Urbanija** kot glavna priča, ki sedaj k razpravi ni prišel.

HALO! HALO! DAME „U. F."
samo za DAME bo „U. F."
premislite dobro in zapomnite si
DRAGE DAME „U. F.", „U. F.", „U. F."

Slovanski kulturni krožek

Maribor, 20. februarja.

V okvirju »Zveze mladih intelektualcev« se je osnoval tudi **Slovanski kulturni krožek,** ki ima namen navezovati stike med mlado slovansko inteligenco za medsebojno spoznavanje narodno-kulturnih vrednot slovanstva. Zveza mladih intelektualcev je z ustvaritvijo tega krožka pokazala umevanje pri kulturnem delu slovanske vzajemnosti slovanskih narodov. V to smer mora pričeti z delom že mladina, ki mora graditi nadaljno zgradbo slovanske kulturne vzajemnosti. Slovanski kulturni krožek si je nadel nalogo, pospeševati zadevne stike med Slovani zlasti z organizacijo zamenjalnega studija med mladimi slovanskimi intelektualci, bodočimi nositelji in graditelji slovanskega kulturnega življenja. S tem bo zlasti ustreženo diplomiranim učiteljem in profesorjem, ki bodo tako razširili svoje življenjsko in strokovno obzorje na domačih tleh in s studijem drugih slovanskih kultur po slovanskih učiliščih najlepše izrabili mučen čas brezposelnosti. Slovanski kulturni krožek upa najti zadevnega razumevanja in odziva pri merodajnih krogih in naši p. n. javnosti, do katere se bo pri tej važni slovanski organizaciji zamenjalnega studija obrnil. Dalje bo Slovanski kulturni krožek pospeševal tudi **slovanske jezikovne tečaje,** prirejal **predavanja** slovanske vsebine in iz slovanskega sveta ter vzdrževal po možnosti tudi **slovansko pisarno.** — Slovanska inteligenčna mladina naj bi se se vsa zavedla važnosti realnega medsebojnega zbliževanja slovanskih kultur in stopala v tem smislu pogumno za duhom svojih narodnih velikanov, ki so našli vpray v strnjenem, močnem slovanstvu našo kulturno rešitev in naš smoter.

Slovenci v Zagrebu

Slomškovo prosvetno društvo, ki se je porodilo s prvim dnem letošnjega leta, je že nastopilo s prekipevajočim navdušenjem svojo življenjsko pot in se predstavilo javnosti. — Nepotrpežljivo smo pričakovali prve prireditve in res so slovenski rojaki napolnili Jeronimsko dvorano v precejšnjem številu.

Uvod v to prireditev je tvoril govor o potrebi in namenu društva, ki hoče delovati v velikem duhu škofa Antona Martina Slomška. — G. p. Gabrijel nam je v kratkih besedah povedal par krasnih misli o namenu in potrebi društva. Slomškovo prosvetno društvo hoče biti živ spomenik naše preteklosti in slavnih mož; biti hoče svetilnik sedanjosti, ki bo usmerjal, uravnaval stremljenja in vidike v realnost življenja. Društvo bo kres, opozarjajoč ne na turške napade, pač pa na nevarnosti tiste lažikulture, ki vodi v zmoto in pogin. — Njegovo domoljubno delo: hoče zbirati, sortirati, oplemenjevati in zopet sejati plod, ki je zrastel na domačih tleh, iz narodove duše v besedi, pesmi, knjigi na domače polje tukajšnjih rojakov s pesmimi, predavanji, igrami itd. S kulturnim in domoljubnim namenom bode oplemenjevalo duševnost, utrjevalo zavednost, kremenilo značaje, da nas življenje ne stre v blato in prah. — Za govorom je z otroško priprostostjo in pogumom stopila na oder mala zagrebška Slovenka Mimica Štrukelj; z zvonkim glasom in prirodnimi kretnjami je prav lepo deklamirala Slomškovo pesem: Kje je ljubi Bog doma?

Začela se je veseloigra »Ulica št. 15«. Igralj so zelo dobro. Maska je bila nad vse posrečena, za kar gre hvala gospej Klemenc in g. Gorjupu (»novemu šefu maske«). Salon pri Trnku je bila le malo prerevna meščanska soba. — Prisrčen smeh je spremljal vsa štiri dejanja in pričal, da so igralci rešili svoje vloge na občno zadovoljnost sveh prisotnih. Ker mnogi niso vedeli za to prireditev, jo bodo igralci ponovili na pustno nedeljo, dne 26. t. m. v Domu sv. Frančiška ob pol 7 zvečer.

S to prireditvijo se je zanimanje za društvo še povečalo, saj je takoj po igri prijavilo precejšnje število svoj pristop k novemu društvu. Treba je ustanoviti oziroma povečati knjižnico, pa bi bilo dobro, da posamezniki, pa tudi društva, predvsem prosvetna pošljejo kaj knjig za društvo na naslov knjižničarke dr. Marije Klemenc, Tomislavov trg br. 9, Zagreb. — Noben dar ne bo boljše naložen kot ta. — Temelji so tu, treba je izgraditi zgradbo, široko in prostrano, dostojno Slomškovega imena.

† Lidiji Jugovičevi

V soboto zvečer, dne 18. febr. je prenehalo biti blago srce gospodični Lidiji Jugovičevi. Pokojnica je po dovršenih studijah vstopila leta 1925 v službo pri Poštni hranilnici v Ljubljani, kjer je kot računovodka nadvse vestno in marljivo vršila svojo dolžnost. Bila je vzor blagega in skromnega dekleta, ki je s svojimi sicer pičlimi dohodki izšolala svoje sestro Nelo v učiteljico in skrbela zanjo, kakor bi to zmogla le najbolj požrtvovalna mati. V službi in izven urada so jo zaradi njene blagosti in srčne dobrote vsi spoštovali.

Komaj petindvajsetletno nam jo je pokosila smrt; v ponedeljek 20. t. m. smo jo s cvetjem položili v prerani grob. Kdor ji je dolžan hvaležnost, naj tega ne pozabi, kdor jo je ljubil in spoštoval, jo ohrani v najlepšem in trajnem spominu.

Sredi zasneženih grobov, Lidija, smo Ti izbrali domek. Težo ruše, ki Te krije, Ti bodo lajšala Tvoja dobra dela... Z. P.

Zadavljena prevžitkarica

Slov. Bistrica, 22. febr.

Nenavaden odmev med prebivalstvom širne okolice je povzročil skrivnostni umor 51 letne prevžitkarice Marije Hubar v Bukovcu pri Zgornji Polskavi, o katerem smo že včeraj obširneje poročali. Ljudi se je polastilo veliko razburjenje, vse govori samo o zločinu, ki je zaenkrat zavit še v temo.

Pokojna Marija Hubarjeva je prodala leta 1930 svoje posestvo v Bukovcu pri Zgornji Polskavi posestniku Lunežniku Francu za 172.000 Din. Kupec pa ji je izplačal le 87.000 dinarjev, ostanek v iznosu 85.000 Din pa je ostal na dolgu. Ker pa novi posestnik Lunežnik ni vzel posojila na posestvo, da bi izplačal še ostanek, sta se s prejšnjo lastnico Hubarjevo pogodila pri notarju: nezakonski sin Hubarjev Tonček, ki hodi še sedaj v šolo, dobi kadar odraste, iz posestva 40.000 Din, 45.000 Din pa ostane za prevžitek Hubarjevi do njene smrti. Prevžitek obstoji iz 200 dinarjev na mesec v gotovini, 200 kg pšenice, 50 kg ajde, četrtino vsega sadja, 1 kravo in 2 svinji, ki jih Hubarjeva redi iz posestnikove krme, drva, sobo v kašči in zemlje za 12 njivic, ki jih mora posestnik Lunežnik orati in žetev zvoziti na dom. Ta prevžitek pa je kmalu postal jabolko spora med novim lastnikom in nekdanjo posestnico.

Preiskavo za pojasnitev zločina vodi slovenjebistriško sodišče in je upanje, da bo skrivnostna zadeva kmalu pojasnjena.

Dr. Fr. Sušnik:

Prevaljška legenda

8. Mrtvi kličejo.

Okoli cerkve je završalo, beli okostnjaki so vstali iz jam in mahedrali z mrtvaškimi prti.

Ko vihra so drveli okoli cerkve: rajni župniki in kaplani, kmetje in kočarji, drvarji in rudarji, žene in otroci, trgovci in krčmarji, morilci in tatovi, sveti in prekleti; bilo jih je tisoč in tisoč.

Kakor vešče so butali ob svetla okna in begali in se gubili čez polje in travnike, skozi gozdove in na hribe. Šklepetali so in zijali z votlimi očmi, na križiščih postajali, za hip počivali in zahteli.

Tožili so okoli domov, trkali na okna in piskali z vetrom:

»Gospod je med nami!«
Cin — cin — cin!
Trk — trk — trk!
»Gospod —! Gospod —!«

Okna so plaho odmevala.

Kakor vešče so se zaganjali in vračali kakor vihar in butali ob cerkev in ihteli.

Pri župniku so trkali:
»Gospod je tu!«
Po krčmah in pri trgovcih:
»Gospod je tu!«
Na kočah in mlinih in žagah:
»Gospod je tu!«
Pri rudarjih, jeklarjih, železničarjih in drvarjih:
»Gospod je tu!«

Kakor vešče so plavali in se zaganjali in vračali k cerkvi. Beli okostnjaki so šklepetali in ihteli tožili in budili:

Cin — cin — cin!
Gospod je tu!«
Trk — trk — trk!

Ko je izza Pohorja zora zardela, so se poskrili v črne grobove.

4. »Ali niste vedeli?«

Zjutraj so prve prišle pobožne ženice. Začudeno so obstale, ker so bila vrata od kraja odprta, notri pa je gorelo polno luči.

»Nikogar ni!« so se ustrašile in poslušale. »Pa luči in vse odprto!«

Niso si upale čez prag.

»Morda so kradli?«

Ko strela je udarila misel med nje.

»Po gospoda pojdimo!«

Majavo so stopicljale v župnišče. Tedaj je priletel še organist in kar na pragu zavpil:

»Kje so gospod?«

»Kaj pa je?« je pritekla kuharica.

»V cerkvi je narobe.«

»Kaj?« je silila in hotela vedeti.

»Veste, ko smo prišle —« so ženske zaklepetale in druga drugi besedo križale.

»Kaj se je zgodilo?« je prišel župnik od zgoraj.

Organist je komaj zasopihal iz sebe, potegnil gospoda za seboj, za njima so šle ženske in vreščale.

Pri glavnih vratih so vstopili. Komaj se je razgledal, je župnik prebledel in se prijel za klop.

Kdo je bil pred oltarjem? Tam pred —

Gorje! Tabernakelj je bil odprt!

Opotekal se je naprej, za klopi se je prijemal, razklepal oči, omahnil in se zgrudil v strašnem spoznanju:

»Gospod!« je zajecljal.

»Gospod Ježeš!« so kriknile za njim in si zakrile lica.

Jezus pa je stopil k njim in jim rekel:

»Ne bojte se! Ali niste vedeli da sem tu?«

5. »Jezus je med nami.«

Niti sonce še ni vzšlo, že so vedeli do Gu-štanja in do Kotelj pod Uršljo goro in do Leš in Poljan:

»Jezus je med nami!«

Dekle so pustile krave, niti trave jim niso dale, niti pomolzle jih niso.

Gospodarji so komaj hlače nataknili, rožne vence poiskali in hiteli v cerkev.

Otroci so leteli za materami in kadar so do sape prišli, so se zajokali.

Delavci so zapustili peči in železo v ognju in pritekli.

Z Leš so rudarji prišli umazani, z njimi žene in otroci.

Trgovci so odprli trgovine, čeprav je bilo še davno prezgodaj, in so drveli za drugimi.

Gostilničarji niti kleti niso zaklenili za seboj, niti blagajn ne.

Niti jedel ni nihče, niti ni bil lačen. Tešč so hiteli kakor k svetemu obhajilu.

Komaj je ura minila, jih je valovilo vse črno pred cerkvijo. Otroci so bili še v srajcah, žene komaj napol oblečene, pa se zavedle niso. Na glas so molili kar so znali, stegovali glave in klicali:

»Jezus usmili se nas!«

Nekateri so pokleknili in se tako prerivali; bolni so hiteli do Njega, kruljavi, pohabljeni, slepi.

Vse hiše na vasi so bile prazne, nihče se tatov ni bal, ne ognja.

Vedno novi so prihajali, z avtomobili in na kolesih, na konjih in vozovih — in vse polje je bilo kakor ogromno taborišče.

Zvonovi so brez prenehanja pozvanjali, ljudstvo pa je pelo in molilo.

Neke ženske so se jokale, kakor blazne so vpile, druge so medlele; možje so trepetali, marsikateremu je drsela rosa po obrazu, pa ni vedel zanjo in je ni obrisal.

Tedaj so se začeli iz cerkve obračati in usipati.

»Ni Ga več!« so vpili pa jih je šum preglasil.

»Ni Ga več!«

Le počasi se je raznašala vest in znova je zavalovala množica kakor jezero.

Priril se je župnik dvignili so ga, in ko so utihnili, je hotel govoriti. Toda glas se mu je zataknil, da je komaj zajecal:

»Jezus je med nami!«

Ljudstvo pa se ni moglo umiriti. Zopet je zabučalo, kakor iz globin je zavpilo:

»Jezus usmili se nas!«

6. Janez s Poljane jim pridiga.

Zdajci pa je stal sredi med njimi Janez s Poljane, za glavo jim je bil višji, palica mu je štrlela visoko nad ljudi; bradat je bil in kuštrav. Z očmi jih je ukrotil, z mogočnim glasom jim je spregovoril:

»Mar Ga niste imeli že doslej med seboj?«

»Imeli ste Ga, pa ste se Ga navadili kakor suknje. Pri sebi ste govorili: Kristus nas je odrešil, ničse nam ne more zgoditi.«

»Povem vam pa, da je sekira že nastavljena drevesom na korenino; vsako drevo, ki ne rodi dobrega sadu se bo posekalo in vrglo v ogenj.«

Tedaj so ga ljudje vprašali:

»Kdo si, ki nam tako govoriš?«

Janez jim je odgovoril:

»Glas sem, ki vpije v puščavi:

Pripravite pot Gospodu! Izravnajte Mu steze, vsaka dolina naj se izpolni in vsak hrib naj se zniža! Kar je krivo naj bo ravno, kar je hrapavo, naj postane gladka pot: in vse človeštvo bo videlo zveličanje božje.«

Ljudje pa so ga vprašali:

»Kaj naj torej storimo?«

Odgovoril jim je:

»Kdor ima dve suknji naj eno podeli tistemu, ki je nima! Kdor ima jedi, naj ravna pravtako!«

Tisti pa, ki so imeli po dve suknji in jedi za deset, so previdno spraševali:

»Ali je prišel konec sveta.«

Janez pa je šel med njimi umikali so se mu in stikali glave za njim, ki je zavil po cesti.

»Ali je res?«

Otroci so se mu podili za petami, nekaj siromakov se je podalo za njim, modri pa so stali in dvomili:

»Ali je res?«

(Dalje)

Ljubljanske vesti:

Nebotičnik ponos slovenskega dela

Ljubljana, 21. februarja.

Ljubljanski nebotičnik je torej dovršen in je bil danes popolnoma izročen svojemu namenu. Ljubljana je ponosna na svojo najvišjo stavbo, ki je tudi v vsej državi najvišja, ponosna pa sta nanjo tudi slovenski obrtniški in delavski stan. Zakaj, če izvzamemo dvigalo in nekaj manjših del, ki ga pri najboljši volji res ni bilo mogoče napraviti doma, je ves nebotičnik delo slovenskih rok, gradbeni materijal, iz katerega je nebotičnik narejen, pa je tudi po veliki večini napravljen doma.

Denar, ki ga je zahtevala gradnja nebotičnika, je denar slovenskega malega človeka, zasebnega nameščenca, člana Pokojninskega zavoda. Zato predstavlja nebotičnik res sintezo slovenskega dela in slovenske volje in moremo biti nanj tembolj ponosni, saj dokazuje ta stavba velik uspeh vsega naroda.

Nebotičnik ali blok nebotičnika, kakor zamamujejo vse tri objekte, to je objekt I. (nebotičnik sam) in objekta II. in III. (drugi dve palači v tem bloku), je zgradila Ljubljanska gradbena družba, ki je povsem v domačih rokah. Ljubljanska gradbena družba je izvršila na tej stavbi vsa težaška, zidarska, železobetonska in tesarska dela, to se pravi vsa stavbena dela. Napravila je v nebotičniku tudi polžaste stopnice iz 10. nadstropja v 13. nadstropje, ki predstavljajo prav zanimivo tehnično rešitev. Stopnice so iz hrastovine, prevlečene pa so z orehovino. Dalje je Ljubljanska gradbena družba izvršila v objektu I. in III. tudi napeljavo centralne kurjave. Za vsa ta dela je Ljubljanska gradbena družba uporabila 210 vagonov cementa, 50 vagonov železa, 12.000 kubičnih metrov gramoza in peska, 1,000.000 komadov zidakov (opeke), 24 vagonov apna, 15 vagonov mavca (za razne štukature in podobno), lesa pa je porabila za zidarske odre, za skeletne opaže, za lesene tlake in druga dela 80 vagonov.

Kamnoseška dela so napravila v objektu I. tvrdka Franjo Kunovar, v objektu III. tvrdka Toman, vse fasade pa tvrdka Vodnik.

Kleparska dela so izvršile tvrdke: na objektu I. Mihelič in drug, na objektu II. in III. pa Žitnik. Ključavničarska dela so napravile: na objektu I. Jugoindus in Strojne tovarne, na objektu II. Rebek, na objektu III. pa Jugoindus.

S ploščicami je obložila I. in II. objekt tvrdka Kalmus in drug, na objektu III. pa »Material«.

Mizarska dela so napravile na vseh treh objektih tvrdke Rojina in drug, Ravnikar, Šenica, Ahačič in Produktivna zadruga na Viču. Mizarska dela so bila deljena. Tako je tvrdka Rojina napravila vsa odlična hrastova dela, kakor vse portale, vse mizarske izdelke iz hrastovine, tudi vsa smučna okna v objektu III. Prav tako je napravila ta tvrdka vsa hrastova dela v kavarni, vsa glavna hrastova vrata, sploh do malega vse, kar je v bloku nebotičnika iz hrastovine.

Parketarska dela je napravila tvrdka Bokal, parkete pa sta dobavili tvrdki Heinrihar in Kotnik z Verda pri Vrhniki.

Elektrotehniška dela je v objektu I. in II. napravila mestna elektrarna, v objektu III. pa tvrdka Verbajs. Telefonske naprave je v objektih I. in III. napravila tvrdka Siemens, v objektu II. pa tvrdka ing. Gabršček.

Pleskarska dela so napravile v objektu I. tvrdka Brunčič, v objektu II. tudi Brunčič, v objektu III. pa Vojska. Slikarska dela pa so napravile tvrdke: v objektu I. Špeletič, v objektu II. Bricelj, v objektu III. pa Remžgar.

Centralno kurjavo je v objektih I. in III. napeljala, kakor rečeno, Ljubljanska gradbena družba, v objektu II. pa tvrdka Pičman. Tvrdka Pičman je napeljala v vseh treh objektih vodovod, toplovodno napeljavo in uredila sanitarne naprave.

Tvrdka »Jugotechna« je dobavila hladilne aparate »Frigidaire«, dvigala pa tvrdka »Stiegler« iz Milana. Dvigala se v naši državi ne izdelujejo.

Vso plutovino je dobavila tvrdka Jelačin, izolačni materijal tvrdka Puh, Westen iz Celja pa je dobavil radiatorje za centralno kurjavo.

Linolej, s katerim so pokrite stopnice, poleg drugih predmetov, od 10. do 13. nadstropja, sta dobavila trgovec Skaberne in mizar Černe.

Opremo v kavarni, namreč pohištvo, je dobavila tvrdka ing. Remec, svetiljke pa pasar Kregar.

Če izvzamemo nekaj del, ki jih domače tvrdke res niso mogle napraviti, ker niso na to specializirane, je prav ves nebotičnik z blokom seveda, popolnoma slovensko delo. Moremo reči tudi, da je 95% denarja izdanega za nebotičnik, ostalo doma in tako ponovno oplodil slovensko podjetnost.

Otvoritev kavarne na nebotičniku

Ljubljana, 21. febr.

Brez pompa, le s popoldansko malico, katere so se udeležili člani upravnega odbora Pokojninskega zavoda in pa zastopniki vseh glavnih ljubljanskih listov, je bila danes otvorjena luksuzno urejena kavarna na nebotičniku in s to otvoritvijo je bil otvorjen tudi ves nebotičnik. Gostje so si ogledali vso zgradbo ter občudovali dovršenost v celoti in v detajlih, potem pa so sedli k prigrizku v novi kavarni, ki bo jutri dostopna že občinstvu.

Pri tej priliki je imel predsednik Pokojninskega zavoda dr. Vilko Baltič primeren nagovor, v katerem je izrazil hvaležnost zavoda slovenskemu obrtništvu in podjetništvu ter delavstvu. Zahvalil pa se je po imenu tudi raznim strokovnjakom, kakor projektantu arh. inž. Subicu, inž. dr. **Förster**ju, inž. **Chamu**, inž. **Medvedu**, inž. **Dimniku**, naglasil pa je čestitke in priznanje bivšemu predsedniku Pokojninskega zavoda g. Vekoslavu **Vrtovcu**, pod katerim je bil ta blok zasnovan in zgrajen.

V istem smislu je govoril tudi drugi govornik g. Evgen **Lovšin** v imenu povabljenih časnikarjev in tudi v imenu članstva Pokojninskega zavoda pa je govoril predsednik ljubljanske sekcije JNU, g. Stanko **Virant**. Med živahnim razgovorom in vsestranskimi častitkami je potekla vsa prireditev; jutri pa se bo občinstvo moglo že prepričati o sijajnih napravah v nebotičniku ter uživati vso krasoto nove kavarne na nebotičniku.

Kaj bo danes?

Drama: »Gospa ministrica«. Red Sreda.
Opera: »Morana«. Red A.
Prosvetno društvo Trnovo: XII. prosvetni večer ob 8: Zdravstveno predavanje dr. Antona Breclja za žene in dekleta.
Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10.

V dneh veselega predpusta k Slamiču vsak rad hiti vsega dobrega za v usta najceneje tam dobi.

⊙ **XVI. prosvetni večer,** ki bo v petek 24. februarja ob 8 v verandni dvorani hotela Union, bo posvečen 800 letnici stiškega samostana. Odlični pisatelj gosp. Ivan Zorec, ki je spisal Bele menihe za Mohorjevo družbo, nam bo podal Stično v zgodovini in povesti. Redka so kulturna ognjišča na slovenskih tleh, ki morejo pokazati na tako slavno preteklost, kakor ravno stiški samostan. Skozi 800 let se je širila prosveta in kultura iz stiškega samostana ne samo po Dolenjski, temveč rekel bi po celi naši školiji. Saj pa je bila Stična ena prvih in največjih župnij na slovenski zemlji. Zato naj bo prosvetni večer dostojna proslava 800 letnice stiškega samostana. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7 a, I. (palača Vzajemne posojilnice).

⊙ **Glasbeni večer,** ki bi se moral vršiti danes ob 8 v verandni dvorani hotela Uniona, se preloži na danes teden. Razlog zato spremembo je radioprenos iz Prage, ko je na programu vseh čeških in jugoslovanskih postaj sinfonični koncert.

⊙ **Drevi ob 20 bo dvorana Rokodelskega doma polna poslušalcev.** Na predavanju »Svete vojske« bo namreč msgr. Viktor Steska z besedo in dejanjem predočil poslušalcem — **moderne čarovnike.** Bo to predavanje zelo zanimivo — poučno, obenem pa polno zabave in smeha, — nekaka predpustna prireditev. Prijatelji, pridite v obilnem številu! Vstopnine ni! — »Sveta vojska«.

⊙ **Nadaljevalni smučarski tečaj v Ljubljani.** Slovensko planinsko društvo priredi v prihodnjih dneh drugi smučarski tečaj in sicer za že nekoliko izvežbane smučarje. Pričetek tečaja v četrtek, dne 23. t. m. Prijave za tečaj v pisarni SPD palača Grafike Masarykova 14. Čas in kraj se izve istotam. Tečaj vodi gosp. J. Kveder.

⊙ **»Naglo ozdravela bolnica.«** Pod tem naslovom smo 19. februarja poročali o neki gospodični, ki je imela noge ovite, ko je prosila pomoči, čez nekaj dni pa so jo videli hoditi po Ljubljani. Prizadeta gospodična se je zglasila v našem uredništvu in nam stvar pojasnila. Njena pojasnila smo kontrolirali in zato moremo sedaj ugotoviti to-le: Gospodična je imela noge res v mavcu, ko je prišla v našo upravo. Noge ji je dal v mavec primarij g. dr. Minač v bolnišnici. Nekaj dni potem, ko je gospodična obiskala našo upravo, so ji v bolnišnici mavec vzeli z nog. Zato je poslej lahko hodila brez bergelj; je pa vseeno še bolna. — Tako je resnično stanje. Gospodična nam zagotavlja tudi, da nikdar ni imela avstrijskih šilingov, ki jih sploh ne pozna. Ima pač star avstrijski bankovec, ki ji je le spomin na neko gospo, katera ga ji je nekoč dala. Ko bi bila prizadeta gospodična tistim, ki so jo poprašali za to, to takoj na tak način pojasnila, bi ne bil nihče dvomil v njeno bolezen. Sedaj je stvar tudi od te strani pojasnjena in odpadejo vsi očitki na naslov prizadete gospodične, ker bi bili krivični.

⊙ **Desinfekcije v Ljubljani.** Desinficiranje okuženih stanovanj, zlasti takih, kjer so bili bolniki z nalezljivimi boleznimi in kjer se je zaredila golazen, je bila še pred nekaj leti v Ljubljani skrajno pomanjkljiva, nezadostna in primitivna. V zadnjih letih pa se je stanje v tem oziru znatno zboljšalo. Mestni magistrat ima dva izvežbana desinfektorja, ki stalno razkužujeta stanovanja. Lani sta v 133 dnevih ali 771 urah razkužila zaradi nalezljivih bolezni 197 prostorov s skupno 18.638 kub. metrov prostornine. Pri tem sta uporabila 322 kg formalina, 233 kg špirita, 113 kg lizola in 190 kg amonijaka. Poleg desinfekcij pa sta opravljala tudi desinsekcije, to se pravi, da sta odpravljala iz stanovanj mrčes. Za to sta uporabila 720 delavnih ur ali 98 dni. Mrčes sta odpravila iz 142 stanovanj s 23.034 kub. metrov prostornine. Sredstev proti mrčesu sta lani uporabila 90 kg.

⊙ **Skladišče sumljive obleke.** Ljubljanska policija je razkrila nekje v Ljubljani pravo skladišče obleke, o kateri ima utemeljene domneve, da je bila kod pokradena. Policija je vso to obleko zaplenila, sedaj pa preiskuje odkod je ta obleka prišla in kje je bila ukradena. Obleka je bila namreč skrita na tako varnem kraju, da jo je policija prav težko našla. Med obleko je črna zimska suknja, siva kamgarnasta kompletna obleka, še ena siva kompletna obleka, rjav sviter, svilnate spodnje hlače, par skoraj novih rjavih nizkih moških čevljev in en skoraj nov rjav nizki ženski čevelj. Človek, kateremu je policija to blago odvzela, trdi sicer, da je blago kupil od poštenih ljudi, vendar pa bi policija močno rada zvedela za prejšnje lastnike te obleke in zato naj se prizadeti javijo policiji.

⊙ **Modne hlače — pumparce** dobite najceneje pri Preskerju. Sv. Petra cesta 14.

Ježica

Poročila se je g. Selan Rozalija, posestnica iz Savelj 23 z g. Janezom Žitkom. Novoporočencema želimo obilo sreče.

Poizkušen vlom v cerkveno pušico v farni cerkvi. Te dni je nekdo hotel vlomiti v cerkveno pušico pri velikem oltarju farne cerkve. Najbrže pa ni imel zadostnega vlomilnega orodja in se mu je vlom ponesrečil. Poškodoval je kamenito pušico in železni pokrov, do denarja pa ni mogel. Cerkev trpi na poškodbi pušice 200 Din škode.

Prestavitev banske ceste v Klečah. Že dolgo časa se dela na to, da bi se banska cesta v Klečah prestavila. Namesto, da bi tekla skozi vas, naj bi šla za vasjo. Cesta bi bila ravna in tudi nekoliko krajša. Za prestavitev ceste sta se največ potegovala bivši župan Sever Janez in pokojni občinski svetovalec Sever Lovro iz Kleč. Preskrbela sta od lastnikov potrebne izjave za odstopitev zemljišča v te svrhe. Upanje je, da se bo cesta v letošnjem letu prestavila, ker je že ljubljanski cestni odbor vstavil v letošnji proračun 50.000 Din.

Na pustno nedeljo bo priredilo naše Prosv. društvo v Društvenem domu ob treh popoldne šaljivo igro »Pred poroko«. Vse prijatelje vabimo, da se naše zabave udeleže.

Društvo prijateljev pravne fakultete v Ljubljani

Ustanovni občni zbor

Dne 20. februarja t. l. ob 20 je bil na ljubljanskem vseučilišču ustanovni občni zbor Društva prijateljev pravne fakultete v Ljubljani. Dekan pravne fakultete dr. Stanko Lapajne je pozdravil navzoče in sporočil, da je banska uprava odobrila društvena pravila. Vsi navzoči so se takoj priglasili za člane društva. Za predsednika ustanovnega občnega zbora je bil z vzklikom izvoljen predsednik apelacijskega sodišča gosp. Ivan Vrančič. Na predlog gosp. dekana Lapajneta je bil izvoljen odbor, ki se je po občnem zboru v odborovi seji konstituiral sledeče: predsednik Ivan Vrančič, predsednik apelacijskega sodišča; I. podpredsednik dr. Janko Žirovnik, predsednik odvetniške zbornice; II. podpredsednik podban dr. Otmar Pirkmajer; III. podpredsednik dr. Andrej Kuhar, predsednik notarske zbornice; IV. podpredsednik dr. Ivan Slokar, generalni ravnatelj Zadružne gospodarske banke; tajnik dr. Avgust Munda, namestnik višjega državnega tožilca; tajnikov namestnik dr. Lado Vavpetič, odvetnik; blagajnik dr. Jure Adlešič, odvetnik; blagajnikov namestnik dr. Rudolf Krivic, odvetnik; odborniki: dr. Stanko Lapajne, dekan pravne fakultte; dr. Mirko Grasselli, višji državni tožilec; dr. Alojzij Gradnik, podpredsednik apelacijskega sodišča; dr. Rudolf Sajovic, sodnik apelacijskega sodišča; dr. Ljudevit Valjavec, finančni ravnatelj; dr. Dinko Fuc, župan; dr. Metod Dolenc, vseučiliški profesor; predsedniki okrožnih sodišč Peter Keršič, dr. Josip Kavčič, Franc Žiher, dr. Fr. Vidovič; Niko Dominico, vrhovni državni tožilec; dr. Edvard Pajnič, sodnik apelacijskega sodišča v p.; Škarja Ivan, državni svetnik; Šubic Ivan, magistratni ravnatelj; Milan Makar, okrajni načelnik; razsodniki: gg. dr. Hubert Souvan, državni pravobranilec, dr. Ivan Vrtačnik, predsednik upravnega sodišča; Ivan Mohorič, minister na razpoloženju; preglednika: dr. Josip Krevl, notar; dr. Boris Furlan, privatni docent in odvetnik.

Tekoče posle društva vodi eksekutiva. V eksekutivi so predsednik, tajnik, blagajnik in dva člana. Za ta dva člana je določil odbor dr. Stanka Lapajneta ,dekana juridične fakultete in dr. Janka Žirovnika, predsednika odvetniške zbornice. Članarina znaša za fizično osebo 40 Din, za pravno osebo 100 Din letno; vsi člani prejemajo brezplačno Zbornik znanstvenih razprav pravne fakultete v Ljubljani.

Odbor bo v kratkem razposlal pristopnice in prosi vse pravnike, pravniške in gospodarske organizacije, da naj pristopijo k društvu, ter s tem gmotno in moralno podpirajo delovanje naše pravne fakultete.

Naznanila

Civilno prebivalstvo in plinska vojna. O tem bo predaval v četrtek, dne 23. t. m. v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti g. inspektor Josip Wester.

Oblastni odbor Rdečega križa v Ljubljani bo imel svoj redni občni zbor dne 5. marca ob 10 dopoldne v sejni dvorani mestnega magistrata.

Poziv trafikantom. V nedeljo, dne 26. februarja ob 4 popoldne se bo vršil v hotelu Loydu redni občni zbor Združenja tobačnih trafikantov. Udeležba za člane obvezna. — Odbor.

Društvo »Šola in Dom« v Ljubljani priredi predavanje za starše v četrtek, dne 2. marca ob 8 zvečer na drž. učiteljski šoli. Predava dr. Fr. Mis o važnih vprašanjih vzgojne higijene. Dne 23. t. m. pa predavanje odpade.

Prosvetno-družabni večer »Krke« se bo vršil pri Mikliču v petek, 24. t. m. Na sporedu je predavanje o razvoju mode. Predavatelj g. A. Paulin bo predvajal 80 skioptičnih slik in navrgel še film z najnovejšimi modeli. Film je bil izdelan pretekle dni v Ljubljani. Predavanje bo neke vrste modna revija, ki bo zanimala zlasti naš ženski svet. Pred predavanjem in po predavanju bo igrala godba jazz Odcona. Vstop vsakomur prost! Brez vstopnine!

Penzijski fond advokatske in notarske zbornice v Ljubljani ima svoj letošnji občni zbor v soboto, dne 25. t. m. ob 17 popoldne v dvorani Delavske zbornice z običajnim dnevnim redom. Izven ljubljanski člani se naprošajo, da pošljejo pooblastila do 24. t. m. pooblaščenemu kolegu ali upravi fonda. Odbora obeh komor in uprava fonda vabijo vse kolege na prijateljski sestanek, ki se vrši po končanem občnem zboru v restavraciji Slamič.

Smlednik. Kat. prosvetno društvo uprizori v nedeljo, dne 26. februarja komedijo v 4. dejanjih »Beneški trojčki«. Vstopnice se bodo dobile že v predprodaji. Prijatelje katoliške prosvete vabimo.

Kulturni obzornik

Ljubljanska opera

Še dvoje gostovanj Josipa Rijavca

Tenorist Rijavec je po prvem gostovanju v op. »Boheme« nastopil še 2 krat v našem opernem gledališču: in sicer v Massenetjevi operi »Manon«, kjer je pel tenorsko vlogo mladega des Grieuxa in v Verdijevi operi »Rigoletto«, kot vojvoda Mantovanski.

O operi »Manon« in njenem pomenu smo že pisali. Gotovo je, da je to v letošnji sezoni do sedaj najboljše izdelana predstava, ki se je tudi občinstvu močno priljubila in vžlva še vedno po številnih ponovitvah pri njem veliko pozornosti. Taka in podobna dela bi pri idealnem vodstvu lahko nudila toliko potrebno oporo blagajni, ne da bi bila prizadeta umetniška stran opernega dela; vmes pa bi se zdaj pa zdaj lahko vnašale tudi sodobnejše tvorbe operne produkcije, s čimer bi se vzgajal sodobni okus in orijentacija. Tudi ob priliki omenjenega gostovanja je bila predstava »Manon« na lepi višini. Ga. Zlata Gjungjenac je v naslovni vlogi zopet z izredno prepričevalnostjo zadostila vsem zahtevam, ki jih stavi visok pevski in igralski okus. — G. Josip Rijavec ji je bil v vlogi mladega des Grieuxa kvaliteten partner. S svojim petjem je vnemal zlasti v IV. in V. sliki; v igri pa je nekoliko padal iz splošne enotnosti, ker ni bil skladno izrežiran. — Kvaliteten je bil nastop g. Betetta kot njegovega očeta, pa tudi ostali izvajalci so predstavi pripomogli do lepega nivoja. — Dirigent pa je v nasprotju s prvimi predstavami, žal, nekoliko popustil vajeti in se dal zapeljati temperamentu, da se je orkester premočno razvnel in uduševal tu in tam pevce.

V Verdijevi operi »Rigoletto« je nastopil g. Rijavec v vlogi vojvode Mantovanskega. Ta vloga je s svojimi razgibanimi, južnjaškega čuvstvenega elementa polnimi arijami za dobrega tenorista nad vse hvaležna in tako je tudi v resnici gost v njej osvajal poslušalce in izzval svojemu petju mnogo najtoplejšega priznanja. — G. Primožič je v naslovni vlogi dvornega norca občinstvo zelo prepričal in priznanje gre res njegovi krencijski sili. Na škodo pa se vse preveč naslanja na zunanji patos in hoče pretirano s tem sredstvom učinkovati, kar je pravi umetnosti tuje. — Gildo, njegovo hčer je podala ga. Oberwalderjeva tudi kot gost. Ta vloga zahteva po svojem koloraturnem značaju izrednih pevskih fines, ki so danes prav redke. Da ima pevka mnogo ambicije in ljubezni do pevskega udejstvovanja, ji res moramo priznati. A na žalost je vse to kljub njeni, na odru simpatični pojavi, premalo za uveljavljenje Gilde, kot jo zahteva Verdi in njegova glasba. — Če priznamo, da sta se nadalje lepo uveljavila g. Betetto in g. Janko ter se lepo potrudili še nekateri pevci manjših vlog, moramo pa ugotoviti, da predstava v celoti ni nudila baš vtisa popolnosti, ker je bila dokaj ohlapno podana, kar dokazuje, da je bila premalo pripravljena. — Slovenski jezik tudi to pot ni bil deležen potrebne pozornosti.

Obe predstavi sta bili jako številno obiskani, poslušalci pa polni navdušenja. V. U.

Dva koncerta

V NOVEM MESTU.

Koncert pevskega zbora ljubljanske državne učiteljske šole se je v nedeljo, 19. februarja ob 3 popoldne v osnovno-šolski telovadnici v Novem mestu prav dobro obnesel. Nastopilo je do 120 pevcev in pevk pod spretnim vodstvom vrlega g. profesorja Ivana Repovša. Po kratkem pozdravu g. šolskega upravitelja Skebeta in predsednika UJU za novomeški okraj g. Menarda, so po enoglasno odpeti državni himni točno in gladko zapeli 8 mešanih zborov, 4 ženske zbore, 3 moške zbore in 2 samospeva za sopran s spremljevanjem klavirja. Zastopani so bili skladatelji (oziroma prireditelji): E. Adamič, Bajuk, Dev, Ferjančič, Gröbming, Mirk, Mokranjac, Ocvirk, Pavčič; Sattner in Vodopivec.

Pevski zbor se je vobče dobro pokoril svojemu pevovodji in je častno rešil svojo ne ravno lahko nalogo. Solistinja Iglič Jelka razpolaga z jako ljubkim sopranom; na klavirju jo je spretno spremljal Mihelčič Slavko. Tudi spremljevalec državne himne in spremljevalka ženskega zbora sta se dobro držala. Da je petje občinstvu zelo ugajalo, dokazuje dejstvo, da so morali ponoviti pet pevskih zborov in en samospev.

Odlično novomeško občinstvo se je udeležilo koncerta v obilnem številu ter je tako pokazalo, da zna ceniti idealno stremljenje mladih ljubljanskih gostov. Pred zadnjo pevsko točko se je gospod Marolt, ravnatelj ljubljanske drž. učiteljske šole, z iskrenimi besedami zahvalil vsem ki so pripomogli k tako lepemu koncertnemu uspehu. Ker je prebitek namenjen v podporo revnim dijakom ljubljanske drž. učiteljske šole, upamo, da pridejo tudi ti na svoj račun. — F.

V ŠKOFJI LOKI.

V nedeljo se je vršil v dvorani Prosvetnega doma v Škofji Loki koncert **Okteta Ljublj. Zvona in operne pevke g. Š. Ramšakove.** Kljub pooldanski predstavi Vombergarjeve »Vode« je zvečer občinstvo posetilo koncert in napolnilo dvorano. Program koncerta je obsegal dvaindvajset točk, umetnih in narodnih pesmi in pesmi za sopran s klavirjem. Zastopani so bili naši najboljši skladatelji in nabiratelji naših narodnih pesmi: E. Adamič, Z. Prelovec, D. Jenko, P. Jereb, J. Pavčič, O. Dev, Fr. Marolt, J. Žirovnik, V. Ružič, O. Mol. Pogrešal sem pa močnega St. Premrla in dr. Kimovca, ki bi s svojimi skladbami lahko bila zastopana na koncertu.

Mladi oktet nas je presenetil z dobrim izvajanjem; vseskozi je pel mehko, občuteno in nam pokazal dosti lepega. Posebno dobro so podali Z. Prelovca lepo »Sedem si rož porezala mi«; Fr. Marolta »Soldaški boben«; »S'm se rajtov ženiti« (kor. narodna). Nad vse je pa ugajala E. Adamiča nenavadna »Mara u jezeru« s sopran solo ge. Š. Ramšakove.

Šest točk sporeda je izpolnila solistka g. Ramšakova, ki je pela ob spremljevanju klavirja. Ni zastonj omenil v uvodu skladatelj Z. Prelovec da bo nam naš slavček zapel. Res smo bili iznenadeni. Glasovno, kakor z izvajanjem nam je podala prepričevalno in z zanosom. Le škoda, da ni bilo na razpolago boljšega klavirja, ki je skoraj oviral, čeprav se je spremljevalec g. Prelovec na vso moč trudil.

Koncert je nad vse lepo uspel. Želim, da bi nas »Oktet«, kakor ga. solistka še kdaj posetila in nam prinesla v naše za glasbo skoraj mrtvo mesto navdušenja in vzpodbude do lepega petja, da se bomo tudi mi enkrat zganili in pričeli goreti za lepo umetnost glasbe. Oktetu, kakor ge. solistki pa želim nadaljnega napredovanja in uspeha. Nasvidenje še kedaj. Babič.

Glasbeni nastop konservatoristov

V zadnjem času so se pričeli člani našega konservatorija prav živahno udejstvovati na javnem glasbenem reproduktivnem polju, kar zapušča prav ugodne vtise. Njihov nastop v ljubljanskem radiu, kjer so reproducirali modernejšo slovensko glasbo, je bil vsega upoštevanja vreden. Te dni pa so v daljšem pestrem sporedu nastopili na Tatjaninem večeru. Ta njihova prireditev sicer ni imela značaja samostojnega koncerta bila je bolj priložnosten pojav; tudi spored ni bil enotno zajet, dasi se je oklepal predvsem starejše ruske glasbe. Zato zasluži ta nastop, če že ne podrobnega razmotrivanja, pa vsaj skladno pozornost. Spored je bil, kot rečeno, precej pester. Nastopili so razni solisti: vijolinist I. Žižmond je zaigral Napravnikovo »Rusko melodijo«, baritonist J. Likovič je zapel Grečaninovega »Jetnika« in Pavčičevega »Dedka«, čelist O. Bajde je nastopil s III. stavkom Krealove sonate za čelo in klavir, sopranistinja Š. Fratnik je zapela tri samospeve, Ljublj. komorni kvartet je podal 2 stavka iz Čajkovskijevega kvarteta v d-duru; tenorist Drmota je zapel tudi tri samospeve, pianistinja S. Hrašovec je zaigrala Chopinovo »Fantazijo« in končno je zapela dve pesmi še sopranistinja D. Sok. Vse soliste pa sta spremljala na klavirju R. Gallatia in V. Vodušek. — Izvedba je v celoti izzvala prav prepričevalen vtis pri poslušalcih. — Mislim, da bi tako kvalitetna družba mladih glasbenikov lahko priredila večkrat kak samostojen koncert s stilno enotnim programom in posvetila svojo pozornost tudi sodobnim zahtevam, ki so zlasti še pri nas spričo velike mlačnosti prav aktuelne. V. U.

KAVARNA »NEBOTIČNIK« danes odprta

Iz Narodnega predstavništva

Zanimive debate v senatu se nadaljujejo

Belgrad, 21. febr. l. V senatu se je danes nadaljevala debata o volilnem zakonu. Prvi je govoril dr. Mažuranić, član Narodnega kluba, Trdil je, da je spremenjeni volilni zakon izumetničena matematična formula, reformacija in peius da je to prav za prav monopolizacija pasivne volilne pravice. Kot tak dovaja samo do strankarske diktature in razburjenosti. Zato bo Narodni klub glasoval proti temu zakonskemu osnutku. Dalje se je obširno bavil z izjavo senatorja Šiloviča, ki je bil zadnjič v senatu obsodil deklaracijo Nar. kluba, ter pobijal njegove trditve. Dr. Mažuranić izjavlja da je najnevarnejša skala, katere se mora izogniti naš narod, nepravilno razumljena jugoslovanska ideja. To je skala tako zvanega integralnega jugoslovanstva, po katerem bi to jugoslovanstvo bilo negacija i srbstva i hrvatstva i slovenstva namesto da bi bilo sinteza vseh teh.

Za Mažuranićem je govoril dr. Temašić, član kluba JRKD. Izjavil je, da stoji večina na stališču, da je ta naš nar. organizem koristnejše in boljše počasneje korakati kakor pa storiti nagel velik skok. Nato se bavi obširno z deklaracijo Narodnega kluba ter napada one senatorje, ki so jo podpisali. Pozivlja jih, naj zato podajo ostavko na svoje mandate. Končno je izjavil, da bo glasoval za predloženi zakonski osnutek.

Za Tomašićem je govoril senator Gjirlić, kjer je v daljšem govoru ostro kritizral posamezne čtene predloženega zakonskega osnutka ter izjavil, da bo glasoval proti. V svojem nadaljnjem izvajanju je pobijal navedbe svojega predgovornika. Končno je govoril še senator Dragović. S tem je bila seja zaključena ter se bo nadaljevala jutri dopoldne z istim dnevnim redom.

Govor posl. Vošnjaka

Belgrad, 21. febr. l. Na današnji seji narodne skupščine je bila prečitana interpelacija poslanca Jelača in tovarišev na ministra socialne politike o postavitvi šefa oddelka v državni bolnici v Novem Sadu. Nato je bil izvoljen odbor za proučevanje zakonskega osnutka o ustanovitvi treh novih okrajev v Vrbaski banovini. Ko je bila volitev članov za ta odbor izvršena, se je prešlo na nadaljevanje pretresa o izpremembah občinskega zakona. Govoril je dr. Vošnjak, ki se je pritožil, da časopisje ni objavilo interpelacij, ki jih je on med drugimi poslanci stavljal na razne ministre. Na koncu svojega govora je opozoril ministra za notr. zadeve na dejstvo, da je dobil včeraj od sreske organizacije v svojem volilnem okraju pismo, s kateri mga obveščajo, da vče obči v njegovem okraju ni hotelo podpisati udanostne izjave Nj. Vel. kralju kot ugovor na znane punktacije. Take občinske odbore je treba takoj razrešiti. Ko je dr. Vošnjak še nadalje govoril, ga je predsednik skupščine pozval, da konča svoj govor. Za Vošnjakom je govoril Svetislav Mihalović, ki je med drugim pravil, da je njegov predgovornik zelo zanimiv, ko često napada v skupščini in govori s tolikim humorjem pri raznih diskusijah. Nato so še govorili poslanci Torkulja, Dragović in Bedeković. Prihodnja seja bo jutri dopoldne z dnevnim redom: 1. nadaljevanje specialne debate o spremembah občinskega zakona; 2. volitev članov v odbor, ki bo proučeval zakonski osnutek o veterinarski konvenciji med Jugoslavijo in Avstrijo; 3. volitev članov za odbor za pretres zakonskega osnutka o pobijanju spolnih bolezni.

Škofovska konferenca

Zagreb, 21. febr. l. V soboto bo tu konferenca jugoslovanskih škofov.

Don Ivanišević suspendiran

Split, 21. febr. l. Škof dr. Bonefačić je dona Ivaničevića suspendiral a divinis ter mu odvzel začasno kanonikat.

Koledar

Sreda, 22. febr.: Sv. Petra stol v Antiohiji; Marjeta Kortonska, spokornica.

Novi grobovi

† V Kozjem je umrl šolski upravitelj gosp. Fran Staufer. Pogreb bo v četrtek ob 9 dopoldne. Blag mu spomin! Žalujočim naše sožalje!

† V Zalogu pri Ljubljani je umrla gdč. Matilda Mejač, delavka v Vevški papirnici, stara 67 let. Pokojna je bila poznana v celi fari kot pobožna in zgledna tretjerednica. V tovarno je prišla z 10 leti ter je bila nepretrgano celih 57 let v službi. Po enem tednu bolezni je šla uživat večno pokojnino, ki ji jo svet ni hotel dati. Blagi pokojnici naj sveti večna luč. Preostalim iskreno sožalje.

Osebne vesti

= **Srebrno poroko** obhajata danes gosp. Franc Brezigar, železniški sprevodnik, in njegova žena Loni, roj. Zor, stanujoča na Grajski planoti. Jubilantoma iskreno čestitamo in jima želimo, da bi zdrava in srečna učakala še zlato poroko.

= **Poročila** sta se v nedeljo v cerkvi sv. Petra v Ljubljani g. Feliks Povhe, mehanik, in gdčna Rada Končarjeva, kontoristka. Mlademu paru obilo sreče!

= **Praktični učiteljski izpiti v Ljubljani** so se vršili od 7. do 16. februarja, pod predsedstvom direktorja drž. učiteljske šole gosp. Nandeta Marolta. K izpitu se je priglasilo 30 kandidatov ozir. kandidatk ter 1 kandidatka za praktični izpit za otroške vrtnarice. Uspeh izpitov je sledeči: S prav dobim uspehom: 1. Dolgan-Kovač Marija, učiteljica v Sevnici; 2. Dolžan Egidija, učiteljica v Vačah; 3. Kavar Janez, učitelj pri Sv. Antonu; 4. Kralj Vilma, učiteljica za slepo deco v Kočevju; 5. Krč Marija, učiteljica na Planini; 6. Mrše Rozalija, učiteljica v Tržišču; 7. Nečima Marija, učiteljica v Trebnjem; 8. Petrca Aleksander, učitelj v Kranjski gori; 9. Prek Pavla, učiteljica v Dobrepolju; 10. Preseren Pavla, učiteljica v Sori; 11. Sicherl Alojzij, učitelj v Vrhpolju; 12. Zidar-Breje Vera, učiteljica v Št. Vidu; 13. Schweiger Andrejana, zabavilja v Novem mestu je položila izpit za otroško vrtnarico. — Z dobrim uspehom: 14. Brejc Bogomir, učitelj v Stari Osenici; 15. Brejc Marija, učiteljica, dodeljena VII. oddelku banske uprave; 16. Cenčič Jeluška, učiteljica v Radomljah; 17. Finžgar Angela, učiteljica v Poljanah; 18. Jeletič Rudolf, učitelj v Starem trgu; 19. Jesih Danica, učiteljica v Trebelnem; 20. Korče Danilo, učitelj v Zgornji Šiški; 21. Kutin Elizabeta, učiteljica v Bohinjski Bistrici; 22. Kotnik Konrad, učitelj v Moravčah; 23. Povšnar Angela, učiteljica v Št. Jerneju; 24. Puppis Ana, učiteljica v Komendi; 25. Traven Lovro, učitelj v Trbovljah; 26. Žabjak Stanislav, učitelj v Cerkljah; 27. Znidarčič Anselma, učiteljica v Naklem. Reprobirani so bili 1 kandidat in 3 kandidatke.

= **Iz finančne službe.** Za pomožnega davkarja v 9. položajni skupini je napredoval davčni pripravnik Vörös Alojz pri davčni upravi v Brežicah.

= **Iz občinske uprave.** Na Črnučah pri Ljubljani so odstopili naslednji gg. občinski odborniki: Karol Farelin, mesar in posestnik; Šmon Ivan, sedlar in posestnik; Cebulj Franc, kovač in posestnik; Srakar Janez, posestnik in Petrič Martin, posestnik, vsi iz Črnuč.

Belgrad, 21. febr. l. Za davčnega inspektorja 6. skupine pri davčnem uradu v Višnji gori je postavljen Ivan Tomec, davčni inspektor iste položajne skupine pri davčni upravi v Kamniku. — Z vršenjem ministra socialne politike, sta postavljena uradniška pripravnika splošne državne bolnišnice v Ljubljani, dr. Ivan Marinčič in dr. Vekoslav Arko, za sekundarna zdravnika v isti bolnici.

Ostale vesti

— **Afera s poštnimi pismi.** Na sled so prišli novi aferi s poštnimi pismi. Že dalj časa so ljubljanski poštarji govorili, da so začeli v nekaterih ambulancah izmikati razna poštna pisma, posebno ona, v katerih je bilo pričakovati, da je priloženega kaj denarja v papirju. Manipulacije s temi pismi so se baje vršile že dalj časa. Naposled je poštna uprava nastavila past. Te dni sta bili oddani dve pismi za ambulančno progo Rakek in Kamnik. Dva uslužbenca pa sta te pismi pobasala. V pismih sta bila dva papirnata bankovca po 10 Din. Bankovci pa so bili točno zaznamovani. Uslužbenca sta nasedla. Spolirala sta obe pismi. Na ta način so ju zasačili. Na domu enega teh uslužbencev so našli še šest neodprtih pisem. Poštna uprava je zadevo prijavila državnemu tožilstvu. Preiskovalni sodnik dr. Kresnik vodi sedaj preiskavo proti obema uslužbencema. Kakšen obseg zavzema ta afera, še ni mogoče natanko poročati, ker je v interesu preiskave, da se ne objavijo nekatere zanimivosti in podrobnosti. Vsa afera spominja nekoliko na afero »dolarskih princeve«, ki je vzbudila leta 1922 največjo senzacijo in so takrat nekateri, pozneje iz službe odpuščeni in pred poroto obtoženi uslužbenci manipulirali z amerikanskimi pismi, v katerih so bili dolarji.

— **Občni zbor pekov.** Predvčerajšnjim se je vršil občni zbor Združenja pekovskih mojstrov, v katerem so včlanjeni vsi peki Gorenjske in Notranjske. Vseh članov je 250. Za občni zbor je vladalo precejšnje zanimanje ter se ga je udeležilo veliko pekov. Predsednik g. Mažnarič je podal kratko poročilo o položaju pekovske obrti in o borbi pekov za določitev cen kruha. Poročilo je obsojalo nelojalno konkurenco močnejših proti slabše situiranim. Živahna debata se je razvila o vprašanju skupnih ali ločenih zbornic, vendar do končnega rezultata ni prišlo. Občni zbor je pozdravil tajnik Zbornice TOI dr. Pretnar, ki je v svojem govoru podal pobudo za marsikatero akcijo. Združenje bo protestiralo proti temu, da so davčne uprave zvišale nekaterim pekom od 6 na 8 odst. davka, češ da so industrijalizirali svoje obrate, ker so si nabavili nekaj malih strojev. Peki bodo pokrenili tudi akcijo, da se zniža 3 odst. davek na moko, ki se pobira ne od moke, temveč od pečenega kruha, in to vsaj na 1 in pol odst. Pri volitvah so bili po večini izvoljeni člani starega odbora, samo nekateri zastopniki dežele so bili izvoljeni na novo.

— **Nova telefonska zveza.** Prometno ministrstvo je dovolilo, da se otvori telefonski promet na progi Straža pri Novem mestu—Gradec (3.45 zl. fr.) in Straža pri Novem mestu—Dunaj in St. Pölten (4.20 zl. fr.). Zuesek v oklepaju je telefonska pristojbina za tri minutni pogovor.

— **V procesu proti Sevškovi,** ki je zastrupila svojega moža in je bila obsojena na sedem let robije, je vložilo državno pravdništvo v Ljubljani priziv zaradi prenizke kazni.

— **Pri pokvarjenem želodcu,** vrenju v črevesju, slabem okusu, glavobolu, mrzlici, zaprtju, bruhanju in driski učinkuje že en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice zanesljivo, hitro in ugodno. Znameniti zdravniki za želodčne bolezni izpričujejo, da se »Franz-Josef« voda za z jedjo in pijačo preobložena prebavila izkaže kot prava dobrota. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Listnica uredništva.** G. K. Z. v D. Od Vaših številk žal ni nobena izžrebana.

— **Energičen Izanec.** Pred malim senatom v Ljubljani se je včeraj zagovarjal zaradi požiga 22letni Lojze Likovič. Osumljen je, da je 28. avgusta 1932 ob priliki gasilske veselice v Iški vasi zanetil požar, ki je upepelil njegovemu očmu Martinu Žagarju in sosedom gospodarska poslopja z raznimi pridelki. Vsi trpe nad 55.000 Din škode. Lojze, ki je energičen in drugače živahen fant, je zanikal požig in v svojo nedolžnost navajal posebne vrste alibi. Ker je državni tožilec na njega krepko pritiskal, mu je Lojze hladnokrvno odvrnil: »Gospod! Z vami pa sploh ne maram govoriti.« Razprava je bila za enkrat preložena.

— **Za zaščito proti hripi,** ki ravno sedaj nevarno razsaja in se vse bolj širi, pozna moderna medicinska znanost kot eno najboljših sredstev Panflavin pastile »Bayer«. Varujejo nas hripe, vratobola (angine) in prehlada ter sigurno uničijo bacile. Radi svojega odličnega delovanja so Panflavin pastile in se uporabljajo po vsem svetu.

— **Kdor hoče zdrav in svež ostati,** naj popije en, do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne »Frenz Josefove« grenčice.

Finančni zakon

Belgrad, 21. febr. l. Danes popoldne je finančni odbor pretresal finančni zakon o amandementih, ki jih je predložil vladi. Sprejeti so bili vsi amandementi do prosvetnega ministrstva. Popoldne se je seja nadaljevala.

Hitler namerava puč

Bivši prestolonaslednik naj postane državni upravitelj?

Berlin, 21. febr. tg. »Neue Zürcher Zeitung« objavljajo vest od visoko stoječe nemške osebnosti glede govoric v Nemčiji, da se v Nemčiji pripravlja puč, da namerava Hitler z 250.000 člani SA oddelkov korakati v Berlin, da tam prisili Hindenburga k odstopu in imenuje bivšega nemškega prestolonaslednika za državnega upravitelja. Tudi na Bavarskem se pripravlja puč, katerega bo Hitler izvršil s 50.000 člani SA oddelkov. Sedanja bavarska vlada se bo odstavila, narodni socialist Wagner pa bo postavljen za državnega komisarja. To govorice se z oficiozne strani označujejo kot tako smešne, da je oficielen demanti nepotreben.

Pariz, 21. febr. tg. Z ozirom na vest »Neue Zürcher Zeitung« poroča »Temps« še nekatere podrobnosti, ki pa jih podaja z rezervo. Tako piše: Državni udar je določen na dan 24. februarja. — Vzroka sta za to dva. Gre predvsem za to, da prehitijo eventualno razsodbo državnega sodišča v Leipzigu, ki bi utegnilo razsoditi, da se zastopniki Braunovega kabineta zopet pošljejo v državni svet kot delegati Prusije. Potem pa gre za to, prehiteti tudi bavarskega princa Ruprechta, ki misli na to, da bi se dal pooblastiti za bavarskega državnega predsednika. Zatrjuje se, da bi Hindenburg državnemu udaru ne nasprotoval resno. Starega predsednika republike popolnoma obvladuje njegov sin, polkovnik Hindenburg, ki se je približal Hitlerju in sprl z generalom Schleicherjem, ker je le-ta skušal poleti preprečiti vzhodno pomoč. Poizgoma postajajo znane zveze, ki združujejo rodbino Hindenburg z junkerji in uživalci vzhodne pomoči. Zahtevali bodo od starega predsednika, da na podlagi čl. 48 ustave imenuje bivšega nemškega prestolonaslednika za regenta. Hitler bi bil potem takoj potrjen kot kancler z diktatorskim pooblastilom. Pričakujoč, da pride do restavracije, je bivši prestolonaslednik že pred več meseci predlagal krezu Starhembergu, naj postane cesarski namestnik na Dunaju. Starhemberg pa je to odklonil. List dostavlja k temu: Ni nemogoče, da smatrajo Wittelsbachovci te govorice za povod, da pospeši'o izvedbo svojih lastnih načrtov. — V nemških političnih krogih smatrajo te vesti »Tempsa« za neverjetne.

Hitlerjevci ubijajo tudi centrumaše

Kaiserlauten, 21. febr. AA. Po včerajšnjem volilnem sestanku centruma in bavarske ljudske stranke, kjer je govoril bivši kancler Bruening, je prišlo do velikih spopadov med nacionalnimi soc. in pristaši centruma. Enega centrumaša so ubili, 20 jih pa ranili.

Stegerwald ranjen

Krefeld, 21. febr. tg. Zvečer je bil velik shod centruma, katerega so pa narodni socialisti razbili. Ranjen je bil govornik, bivši delovni minister Stegerwald. Narodni socialisti so dejansko napadli tudi prisotne duhovnike, ki so skušali množico pomiriti.

Hamburg, 21. febr. tg. Blizu mestne meje pri Altoni je skupina 20 komunistov napadla lokal narodnih socialistov. Pričelo se je streljanje ter so bile ranjene štiri osebe. Ena ženska je poškodbam že podlegla.

Hirtenberška afera se zapleta

Skupen nastop Francije in Anglije

draži revizioniste

Pariz, 21. febr. tg. »Temps« poroča njegov poročevalec iz Rima naslednje: »Dejstvo je, da vsakrat, ko se dobri odnošaji med Francijo in Anglijo pokažejo po kakšnem skupnem činu zunanje-političnega značaja, ne morejo politični krogi in fašistični tisk prikriti svoje nevolje. Že lansko leto je francosko-angleški sporazum na konferenci v Lozani zbudil v Rimu veliko nezadovoljstvo. Radi tega je moral Grandi zapustiti zunanje ministrstvo. Posebno razočaranje se kaže danes v Rimu radi skupne note, ki sta jo izročila Francija in Anglija radi hirtenberškega orožja. Rimu bi bilo očividno bolj prijetno, ko bi se nahajal na strani Londona in Pariza, medtem ko stoji Italija v nekaki vlogi obtoženca na isti strani kakor Avstrija in Madjarska. Italijanski tisk, ki že več mesecev piše o izoliranju Francije, je bil danes postavljen pred položaj, ki kaže, da obstojijo še vedno dobri francosko-angleški odnosi; na drugi strani pa je neprijetno zadel podpis novega pakta med državami Male antante. To je pač sad revizijonizma, to je rezultat fašistične zunanje politike v Evropi. Po vsem tem razumemo, zakaj je fašistični tisk zvrčal vso odgovornost za noto na Francijo, kakor da bi bila ona tista, ki je noto izzvala in kateri Anglija samo sledi. V resnici pa je znano, da je v Rimu prvi interveniral o hirtenberški aferi pri zunanjem ministrstvu angleški poslanik in da se je predstavnik Francije prikazal v palači Chigi zanego pozneje. Na podoben način so se izvršile intervencije na Dunaju in v Budimpešti.

Pariz, 21. febr. tg. »Echo de Paris« napoveduje demarše Francije in Male antante v Rimu in Budimpešti radi dobave 32 italijanskih letal Madjarski. Demarša pa nikakor ne bo imela sovražnega značaja. Avstrija je že protestirala v Rimu, ker so italijanska letala preletela njeno ozemlje v višini 6000 metrov. Italija je na to odgovorila, da so letala zgrešila pot. O hirtenberški aferi izjavlja navedeni list, da sta Italija in Madjarska na proteste Anglije in Francije odgovorili, da nimata o zadevi nobenih direktnih informacij. Italija pa se je v neki pretiakciji takoj v Londonu najodločneje pritoževala. Sedaj pritiskata Berlin in Rim na Dunaj, da bi Avstrija, sklicujoč se na svoje dostojanstvo odklonila vsak odgovor na francoško in angleško demarše. Nemčija je baje sporočila na Dunaj, da bi bila eventualno pripravljena dovoliti Avstriji kredit, ki odgovarja vsoti lozanskega posojila.

Rim, 21. febr. tg. Hirtenberška afera bo imela epilog tudi v parlamentu. Poslanec Bacci je stavil vprašanje zunanjemu ministru, da bi se zvedelo, kaj misli vlada o ženevskem dogovoru Male antante in o demarši Francije in Anglije v Avstriji odnosno kakšno stališče bo zavzela v tem oziru. Državni podtajnik Suvich je obljubil dati odgovor na to vprašanje, pridržal pa si je pravico, določiti dan za odgovor.

Politično zbiranje v Podonavju

Vsebina pakta Male zveze

Budimpešta, 21. febr. tg. Iz odličnega romunskega vira doznavamo vsebino uvoda in dvanajstih členov novega pakta male antante, ki je bil podpisan v Ženevi. V uvodu se opisujejo vzroki, ki so dovedli do sklepa tega pakta in se ugotavljajo svrhe nove zveze. Spričo neodločnega in negotovega stanja v srednji Evropi je dolžnost držav male antante, stremeti po stabilizaciji. Pogodba pa se glasi v svojih 12 členih: 1. ustanovi se stalni odbor, 2. odbor se bo sestajal trikrat na leto v enem izmed glavnih mest ali v Ženevi, 3. določa se poslovni red za take seje, 4. vse tri članice so v vseh vprašanjih enakopravne, 5. en sam delegat ima pravico zastopati vse tri države pri pojasnjevanju skupnega zveznega stališča, 6. vsi politični in gospodarski dogovori itd. potrebujejo soglasno odobritev obeh drugih članic; če obstoječe pogodbe se bodo poenotile, 7. ustanovili se ima gospodarski odbor, ki bo že obstoječe gospodarske odnošaje in pogodbe med državami male antante podredil enotnemu stališču in bo pozneje na enak način postopal pri gospodarskih pogodbah s tujimi državami; ta gospodarski odbor se bo sestavil šele pozneje, 8. stalni odbor ima pravico imenovati posebne odbore za posebna vprašanja, 9. ustanovi se tajništvo s stalnim oddelkom v Ženevi, 10. skupna politika male antante temelji na vseh obstoječih mednarodnih pogodbah v varstvo miru in nikakor ne bo kršila načel pakta Zveze narodov, 11. pakt in pogodbe med tremi članicami se bodo pozneje obnovile, 12. ratifikacija tega dogovora se ima izvršiti še pred mesecem majem in prijaviti pri tajništvu Zveze narodov.

Uvodne borbe v Mongoliji

Za vhodna vrata v Džehol

Tih sporazum med Japonsko in Anglijo

London, 21. februarja.

Čeprav se glavne operacije japonske armade proti Džeholu še niso začele, pa se že vršijo uvodni spopadi, japonske čete pa oblegajo mesto Kajlu, ki poleg Taonana tvori vhodna vrata v provinco Džehol. Japonski general je pozval poveljnika kitajske posadke Kajlu, generala Cusjenvuja, naj mesto zapusti, nakar je kitajski general odgovoril z naskokom na Japonce, ki so se prvemu navalu Kitajcev morali umakniti. Ker pa kitajska posadka obstoja samo iz enega polka dobrovoljske kavalerije, je verjetno, da bodo Japonci mesto zasedli v najkrajšem času. Po zavzetju Kajlua, Taonana in važnega mesta Tungliao bo pot do Džehola prosta. Za glavno mesto Džehola pa se bo gotovo vnela

ljuta borba.

V Džehol je prispel iz Pekinga maršal Čansuljan skupaj s sedanjim provizoričnim kitajskim ministrskim predsednikom Songom, ki je dopotoval iz Nankinga. Ljudstvo ju je z velikim navdušenjem sprejelo. Oba sta imela velik shod, na katerem sta izjavila, da je potrpljenja konec in da se bo Kitaj upri roparskemu napadu Japoncev z vsemi svojimi silami. Mesto je bilo vse v zastavah in ljudstvo, ki je živelo doslej v velikem strahu, je navdušeno za skrajno borbo.

Japonska ofenziva.

Medtem zbira Japonska velike armade na črti Mukden—Šanghajkvan, obenem pa so opozorjeni častniki in vse moštvo vojne mornarice, naj je pripravljena za vsako eventualnost. Kar se tiče pohoda proti Džeholu, mu bo sledila prej izvazija več eskader bombnih letal, ki naj sejejo strah in nerečenje med Kitajce.

Angliji so Japonci obljubili,

da svojih operacij ne bodo raztegnili na ozemlja Pekinga in Tjencina in zelo je tudi verjetno, da se bodo skušali tega držati, ker pomeni za Japonsko blagohotna nevtralnost Anglije naravnost moralno pomoč. Angleška vlada je mnenja, da bodo velike težave vojne, ki se je sedaj vnela s Kitajsko, Japonsko tekom časa prepričale, da bo treba spor zaradi Mandžurije vendarle urediti potom pogajanj. Zaenkrat pa bodo govorile bombe in topovi.

Pariz, 21. febr. tg. Radi včerajšnje demonstracijske stavke proti znižanju uradniških plač je ministrski svet na predlog ministrskega predsednika Daladiera sklenil soglasno, postopati disciplinarno proti onim uradnikom, ki so zagrešili individualne prekrške. Odbor uradniške strokovne organizacije pa je objavil, da bo uradništvo storilo še mnogo večje in mnogo energičnejše korake, če bi vlada res izvršila svojo grožnjo.

Svetovna razstava v Chicagu

Orjaški načrt „Stoletnega napredka"

Chicago, mesto ob Michiganskem jezeru, bo slavilo prihodnje leto stoletnico svojega obstoja. Iz neznatnega selišča se je v sto letih vzpelo pod oblake in danes tekmuje s samim New Yorkom. Ta brezprimeren razvoj nima svojega pogona le v ugodnem položaju, marveč predvsem v brzem pojmovanju in izrabi vseh pomožnih sredstev in izumov, ki so se pojavljali tekom tega stoletja križem sveta. In ravno, da bi pokazala Amerika ves svoj silen napredek v znanstvenem in tehniškem območju, hoče mesto Chicago ob svoji stoletnici razstaviti vse veleumne iznajdbe in naprave, ki jih je dalo eno stoletje.

Vsekakor je to drzna misel, postaviti v omejen prostor vse izsledke enega stoletja. Drugo pa je težka gospodarska kriza, ki ni zajela le Evrope, marveč še mnogo bolj Ameriko. Prav nič ni še objavil pripravljalni odbor številk o proračunu, ki bo tu narasel do bajnosti. Samo s fantastičnimi načrti prihajajo Amerikanci na dan, kakor zmerom. Evropske države gledajo še po večini z nekako skepso na vse te priprave.

Razstavno ozemlje leži v bližini trgovske četrti, na obali jezera, ki je tu umetno zasuto. Drugi del razstave pa bo imel svoje prostore na bližnjem otoku. Položaj je vsekakor posrečen: Ob srcu mesta orjaški teren, odkoder je dohod na jezero z vseh strani.

Če se bo razstava v resnici vršila 1. junija, 1933. leta in v obliki, kakor je bilo najavljeno, bo to v resnici najveličastnejša razstava, kar jih pozna človeška zgodovina. Velik del poslopij je že gotovih tako prostorja znanosti, prometa in elektrike. Zunanjost teh palač je neverjetno mogočna in seveda odgovarja vsem zasnovam moderne arhitektonike. Velike terase, gladko površje, široke stopnjice in stebri bodo kazali gradbeno bodočnost, tako seveda, kot si jo predočujejo Američani. Veliki marmorni tempel naravoslovnega muzeja, ki se dviga ob vhodu razstave, je tudi že dovršen; prav tako ogromni stadion. Poslopje prometa predstavlja tehnično novost. Znotraj ni namreč nič stebrov, streha visi kakor nekak viseč most na jeklenih žicah, ki so pritrjene na 12 m visokih jeklenih stolpih. Ti so postavljeni v krožni obliki. S tem hočejo pridobiti čim več razstavnega prostora. Posebno pozornost pa vzbuja pri tej zgradbi dejstvo, da nima oken. Tisoči in tisoči žarometov in blestečih svetilk je tako uravnanih, da bo vse to prostorje spremenjeno v čarovito iluminacijo. Zatorej bo seveda ta orjaška razstava v nočeh bolj vabljiva kot za dne.

Prostorje znanosti, ki se vzpenja nad ogromnimi kamenitimi terasami, je skoro samo iz kovine in stekla. Tu bodo razvrščeni vsi znanstveni izsledki enega stoletja in sicer kar se da v popolnejšem pregledu. V ta namen bodo vsi znanstveni zavodi in muzeji celega sveta poslali znamenite zasnove in izume enega stoletja na chicaško razstavo. Imenovani otok pa bo posvečen zgolj elektriki in poljedelstvu.

V vseh razstavnih oddelkih pa bodo imeli obiskovalci priliko, da lastnoročno preizkusijo sleherni aparat. Nikjer ne bo svarilnega lističa: Ne dotikaj se! — kar je danes skoro neobhoden rekvizit vseh muzejev in razstav. — Posebnost chicaške razstave bo tudi zgradba stare trdnjave (fort), kakršne so uporabljali pred sto leti v boju z rdečekožci. V notranjščini bo imel svoje prostorje zgodovinski muzej. — Tudi umetnosti je posvečen velik del razstavne pokrajine. Poleg glasbene razstave se napoveduje »največji glasbeni praznik v ameriški zgodovini«. Kakor javljajo, so se prijavili vsi najodličnejši ameriški glasbeniki za sodelovanje. Tudi slikarska veja umetnosti bo našla tu svoje zadoščenje. V središču razstavnega prostorja se bo bohotila razstava domače in inozemske sodobne umetnosti kakor tudi zgodovinski pogled ameriške umetnosti pred Columbovim prihodom. — Stadion pa bo završal v mednarodnih športnih tekmah, ki bo tako zaključil v sebi nekako olimpijado.

Kakor rečeno, napovedi ameriških listov o tej ogromni razstavi govore v samih superlativih, nič pa ne povedo, kdo bo prenesel tolike finančne stroške. Saj vemo, v kakšnih krčih se zvija Chicago. Država ni ponudila nikakih subvencij. — Kdo bo torej odprl blagajne? Samo zasebni finančniki so pristopili k tej veliki akciji. Okrog 100 bogatejših chicaških meščanov in nad 200 organizacij iz vseh delov Amerike je odprlo svoje blagajne. Zasebne tvrdke, ki mislijo tudi sodelovati na razstavi, so izdale do danes nad 20 milijonov dolarjev za svoje razstavne paviljone. Mnoge avtomobilske tvornice bodo zgradile posebne filijale, v katerih se bodo pred očmi občinstva izdelovali avtomobili. Za električno instalacijo je porabljenih do danes 900.000 dolarjev. Duhovna glava denarnega gibanja je Rufus G. Dawes, brat znamenitega bankirja in politika.

No, meščani Chicaga so še zmerom optimisti, da bo razstava kar najbolje potekla. Saj je zadnjo svetovno razstavo, ki se je vršila v Chicagu pred 40 leti, obiskalo 25,000.000 ljudi, letos pa jih pričakujejo najmanj 75 milijonov... Mislijo namreč na veliko kolonijalno razstavo v Parizu, katero je obiskalo toliko držav! Župan Čermak je že obiskal vse evropske države, ki bodo kakorkoli sodelovale. Na razstavnih prostorih se giblje na tisoče delavcev, pi pripravljajo posamezna poslopja, prav tako urejajo tudi okolico, saj bodo prihajali sem stotisočere množice sleherni dan, da si ogledajo »stoletje napredka« na ameriški način...

Pomemben odstop iz pruske akademije umetnosti. Käthe Kolwitz, velika umetnica v grafiki in Heinrich Mann, znani romanopisec, sta izstopila iz pruske akademije umetnosti. Ozadje, ki je vsekakor političnega značaja, ni pojasnjeno.

Papinijeva dela

Ob priliki 50-letnice roj. Giovannija Papinija, je izdal njegov založnik Valecchi iz Florence, vsa zbrana dela tega velikega italijanskega pisatelja. Ta izdaja obsega približno 24 zvezkov, katerih poslednji so te dneve izšli. Med temi zvezki niso le znana Papinijeva dela, marveč je tudi več del, ki še niso videla luči. Druga dela pa so močno predelana. Tako je na primer delo »Gli operai della Vigna« dobilo večji obseg in novo ime »La scala di Giacobbo«. Poleg teh 24 zvezkov naznanja založništvo še nova. V nekaj dneh bo izšla iz tiska zbirka aforizmov pod imenom »Il socca del orco«, o veliki noči pa bogata knjiga o Danteju, ki bo posvečena svetemu letu (Dante je namreč, kakor je znano, leta 1300 romal na svetoletne svečanosti v Rim). Pod jesen pa bo Papini izdal apologetično knjigo »Supplemento a tutte le Apologie«.

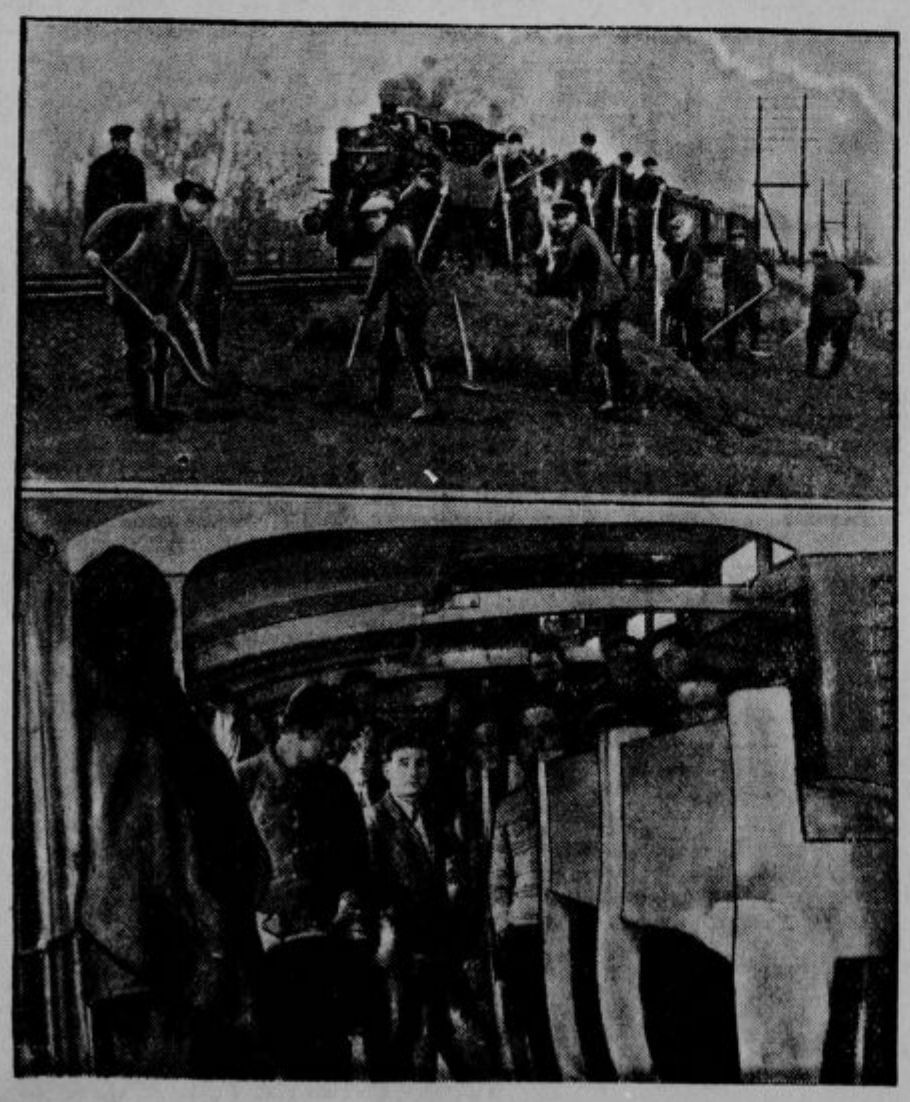

Prvo delavsko taborišče na kolesih. Zgoraj: Delavci na železniškem nasipu. Zadaj vlak, ki čaka na delavce, da jih odpelje takoj naprej, na naslednje delovno področje. — Spodaj: Notranjščina »hiše na kolesih«. Ravnateljestvo drž. železnic Mecklenburg-Schwerina je dalo prvi vlak v stanovanje delavcev. V vagonih so prirejeni prostori za spalnico, kuhinjo, jedilnico in stanovanjsko sobo. Prostora je za 21 oseb. Ti delavski prostovoljci se bavijo z reševalnimi popravami ob povodnjih, z urejevanji in graditvijo nasipov, a v času železniških nesreč prihite ponesrečencem na pomoč.

Znamenita cerkev sv. Pavla v San Franciscu je hkrati z okolnimi poslopji do tal pogorela, pri čemer je odneslo mnogo oseb težke poškodbe. Domneva se, da je bil ogenj podtaknjen. Sumnje padajo predvsem na neki atletski klub, ki je zasovražil župnika, člana kalifor. atlet. komisije...

Rast katoličanov v Kanadi

Statistika katoličanov v Kanadi je kaj razveseljiva. Ob koncu l. 1932. jih je bilo že 4,098.547. Tako je katoliška vera najmočnejša med vsemi verstvi v Kanadi. Združena cerkev ima 2,016.773 članov, anglikancev je 1,635.269, prezbiterijancev pa 870.285.)

Več kot polovica katoličanov biva v državi Quebec (2,458.285), v državi Ontario pa jih je sorazmerno najmanj (715.848), tu imajo namreč večino protestantje. Kanada pa ima poleg teh dveh glavnih verstev še 102.109 pravoslavnih, 186.587 grkokatoličanov in 4994 poganov. Katoliških duhovnov je 7016 (leta 1931 jih je bilo le 6807). Med temi je 5045 svetnih, 1971 pa redovnih duhovnov, ki pripadajo 38 redovom. Poleg teh pa je v Kanadi še 96 raznih ženskih redov, v katerih je 36 tisoč redovnic. Vsi ti ljudje so se posvetili plemenitemu misijonskemu opravilu, ki je kajpada zvezano s premnogimi žrtvami.

Rusi v stratosfero

V poletju se nameravajo dvigniti štirje ruski učenjaki v stratosfero. V ta namen so že dogotovili 2 tovrstna balona. Računajo, da bodo dosegli višino 30.000 metrov in da se bodo v tej višini zadržali dva dni. Za plašč balona so izumili neko novo snov iz doslej neznanega materijala. Prav tako so zgradili ogrodje balona iz neke lahke kovine, ki pa nudi kljub temu izredno odpornost.

Dr. Syngman Rhee, predsednik »provizorične narodne vlade korejske«, ki se nahaja v pregnanstvu, je nastopil v Ženevi pri Zvezi narodov z veččlansko delegacijo z ostrim protestom proti Japoncem, ki imajo v posesti njihovo dediščino, Korejo.

Arheološka odkritja v Kordovi

Že dalj časa so se smatrala izkopavanja in arheološka raziskovanja v območju kordovske katedrale, kjer je stala nekoč arabska mošeja, zelo važna za zgodovino umetnosti. Ker je bilo podnožje katedrale v šestnajstem stoletju povišano, a radi tega so prišli dolnji deli stebrov pod zemljo, je prišlo med umetn. zgodovinarji že večkrat do predloga, da bi te stebre odkopali. Pri izkopavanju, ki je zmerom bolj napredovalo, pa so zasledili ostanke neke jako stare cerkve, o kateri mislijo, da je zapadnogotska. Potemtakem je stala tu najprej katoliška cerkev, katero pa so kesnejši Arabci porušili, a na njenem mestu zgradili mogočno mošejo. Ta pa je bila po propadu Mavrov spremenjena v katoliško katedralo. Sedaj kanijo izkopati do temeljev ostanke zapadnogotske katedrale. Poleg tega so se našli sledovi rimskega poganskega svetišča, ki je bil posvečen bogu Janu, med tem, ko je bila zapadnogotska cerkev, ki je bila na tem področju odkrita, posvečena svetemu Vincenciju.

Čebelin pik — zdravilo

Ugoden vpliv čebelinega pika na revmatične bolnike je znan. Čebelarji, ki se v svojem vsakodnevnem stiku s čebelami niso mogli ubraniti želom svojih varovank, javljajo enodušno, da so jim revmatične bolečine prenehale in celo o išijasu ni bilo nikakega sledu več. Seveda so se revmatični bolniki le težko izročali v odprt boj s čebelami. Zatorej je bilo to zdravilo neizrabljeno, dokler niso začeli zdravniki umetno pridobivati strup čebelnega pika. Zdaj vbrizgavajo zdravniki svojim klijentom v obliki injekcije čebelin strup v bolne ude in ti bolniki zapuščajo bolnišnice v razmeroma kratkem času in kajpada povsem zdravi.

Češkoslovaški kaznjenec stane

Po podatkih češkoslovaškega sodnega ministrstva se tam porablja dnevno za slehernega kaznjenca 3.25 Kč. To bi bila nekako povprečna cena za dnevno prehrano enega kaznjenca. Izdatki za obleke pa znašajo dnevno približno 1 Kč. Tako stane vsak češkoslovaški kaznjenec dnevno 4 Kč. To pa bi zneslo letno 1460 Kč.

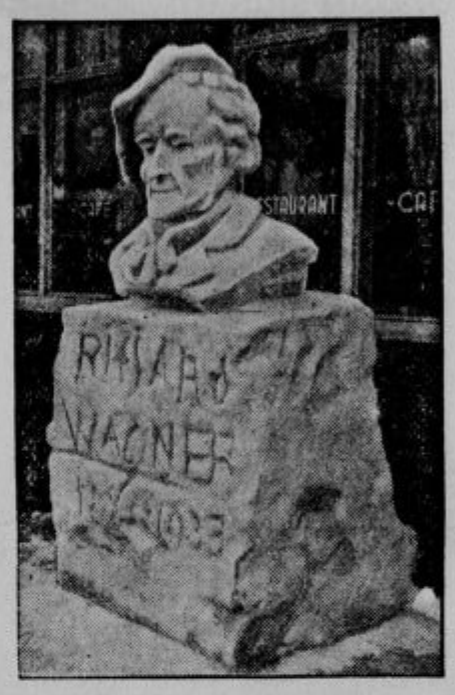

Richard Wagner iz snega.

Stare napovedi

Pariški listi prinašajo letošnje napovedi iz »Prerokb« znanega alkimista iz polovice XVI. stoletja, Nostradamusa. Strokovnjaki so notri prečitali med drugim to-le: »Petelin se veseli« — kar pomeni, da bo Francija kmalu na boljšem. »Zmaj nepremično leži na tleh« — torej bo kriza še nagajala Evropi. »Njegov povratek« — neki ugledni državnik bo po dolgem odmoru zopet prevzel oblast. (Ali ni to Viljem II? — vprašujejo Francozi!). »Zima razgraja« — imeli bomo letos še hud mraz. — »Zločini naraščajo« — to velja za vse dežele. »Ona bo trpela« — neka svetovno poznana žena bo doživela nesrečo. »Mož prihaja« — Evropa bo dobila novega voditelja, Cezarja ali Napoleona (menda ni to Hitler!)...).

50 let strojne puške. Leta 1883. je izumil ameriški inženjer Hiram Maxim v Londonu tako zvano »Maximovo strojno puško«, ki nam jo kaže slika. Od takrat se kajpada strojna puška stalno izpopolnjuje, danes je že dosegla toliko višino, da jo smatramo za najstrašnejše orožje, ki naravnost kosi človeška življenja.

Dražba krzna

Radi letošnje mile zime in pozno zapadlega snega letos kvaliteta ni bila najboljša, bil pa je zato tudi sejem skromneje založen kot druga leta. Za izredno lepe komade so bile dosežene visoke cene, ki znatno presegajo one inozemskih tržišč. Po provenijenci se je izdražilo 70% krzna iz Slovenije, ostanek iz ostalih krajev države in nekaj kun zlatic iz Tirolske.

Znatno je bilo število kupcev. Došli so iz naše države, pa tudi iz inozemstva, Italije, Avstrije, Nemčije, Češkoslovaške in Švedske. Posebno uvaževan kupec je bila Privil. izvozna družba iz Belgrada, ki je kupila znatno množino krzna in s tem vplivala, da so dosegli prodajalci visoke cene. Kupci so se zanimali predvsem za dobro krzno, zlasti za kune zlatice, kune belice, lisice in dihurje.

Na dražbi so se dosegle sledeče cene za Ia blago: Gorske lisice 204—270 Din, gorske lisice, izredni komadi do 310 Din, poljske lisice 160—180 Din, kune zlatice 600—750 Din, kune zlatice, izredno lepi komadi do 950 Din, kune belice 560 do 650 Din, kune belice, izbrani komadi do 700 Din, dihurji 75—95 Din, veverice 4.30 Din, veverice škart 0.50 Din, divje mačke 75—90 Din, divji zajci 4.80 Din, jazbeci 75 Din, vidre 300—400 Din, bele podlasice 30—35 Din, gamsi 20 Din.

Za domače mačke in domače zajce, rujave podlasice, srne, krte, polhe, merjasce in volkove ni bilo pravega zanimanja, sicer pa tudi ni bilo večjih kvantitet.

Preskrba plemenske živali

Čisto neopaženo je ostalo v naši javnosti, kako grozno v zadnjem času nazaduje naša živinoreja. Pred vojno se je vsak teden poslalo 20—40 vagonov živine v razne kraje, danes skoro prav nič, nasprotno prihaja k nam mnogo prašičev od drugod. Ljudje so začeli obupavati. To je pa najslabše. Kdor je obupal, je gotovo izgubljen.

Položaj ni rožnat. Kaže še na slabše. Toda če opustimo živinorejo, bomo še veliko na slabšem. Pri govedoreji se danes ne zasluži veliko, čeprav se mlečni izdelki zdaj še dobro prodajo.

Pri prašičih se je cena malo dvignila. Danes so lepi prašiči skoro še enkrat dražji, kakor najboljši voli.

Vedno bolj se pa pozna, da nam manjka dobre plemenske živali. Preje je vlada za to skrbela. Roka ni bila vselej srečna, kakor ni nikdar in nikjer, toda nekaj se je vendar storilo. Danes je najhujša rana na našem gospodarstvu, da se posebno pri prašičih ne dobi lepih plemenskih živali. Mi moramo vpeljati le lepe bele prašiče z nizkimi nogami in širokim hrbtom, one veselo rastne živali, ki rastejo kakor kvas. Za ves okraj je dobrota, če se dobi dobra pasma. Pri isti krmi je prirastek v teži še enkrat večji, če so prašiči najboljše pasme.

Ker banovina ne daje podpore, moramo sami to vprašanje rešiti. Saj imamo prav veliko prvovrstnih živali po vsej Sloveniji. Priprosti način rešiti to silno važno vprašanje bi bil sledeči:

Kdor ima res prvovrstne živali, bo sporočil uredništvu »Slovenca« in »Domoljuba«. Kot prvovrstne živali se smatrajo prašički-mrjaščki in svinjice, ki so iz izkušene dobe, hitrorastne pasme, 10 tednov stari morajo imeti 20—25 kg, noge nizke, hrbet širok, glava majhna, oblika lepa. Navede naj ime in stanovanje. Cene morajo biti zmerne in vendar take, da more rejec shajati. Vedno smo se držali pravila, da so bile cene plemenskih mladičev še enkrat višje, kakor so bile cene pitane živali. Zaradi današnje stiske, bo treba še bolj znižati. Vsak, kdor prijavi, ima popolno odgovornost za resničnost svojih navedb.

Naš pavilion na lionskem velesejmu

Kakor nam poročajo, je zanimanje naših tvrdk za sodelovanje na letošnjem lyonskem velesejmu od dne do dne večje. To dejstvo nas posebno veseli že z ozirom na to, ker vidimo, da naši gospodarski krogi, kljub veliki mednarodni gospodarski depresiji ne obupujejo, ampak kažejo živo energijo in napore, da si odpro nova francoska tržišča.

Francosko tržišče bi že z ozirom na prijateljske odnošaje, ki vladajo med našo državo in Francijo moglo postati v doglednem času za nas posebno važno, zlasti še, če upoštevamo, da nam zapirajo marsikatera stara tržišča zgolj iz političnih razlogov. Žito, les, meso in mesne izdelke, sirove kože, gobe, sadje, vino, zdravilna zelišča, opij razne rude itd. bi bilo mogoče z le malo večjim naporom plasirati na francoskih tržiščih. S Francijo nas veže najcenejše transportno sredstvo — morje, a v kolikor ne obstoje primerne morske linije, obstoja možnost, da se jih ustvari; s pametno tarifno politiko bi mogli ves naš izvoz v Francijo napotiti po morju.

Naši merodajni krogi polagajo veliko važnost na to, da bi se naši proizvodi afirmirali v Franciji. V to svrho se je tudi Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Belgradu odločil, da izda v več tisoč izvodih posebno izdajo svojega »Glasnika« v francoščini in luksuzni opremi, kojega namerava razdeliti brezplačno med obiskovalce Lyonskega velesejma. Na ta način se nudi lepa prilika našim tvrdkam, da s tem uberejo najprimernejšo pot do direktne in koristne zveze s francoskimi trgovci.

Svetovna produkcija jajc in trgovina z jajci

Perutninarstvo in produkcija jajc sta postala ena najvažnejših panog našega kmetskega gospodarstva in igrata vedno večjo vlogo v svetovnem poljedelstvu. To se najbolje razvidi iz števila perutnine, ki jo goje v posameznih državah. Tako se je v Zedinjenih državah povečalo število perutnine od leta 1918 do leta 1930 od 280 milijonov na 469 milijonov, v Nemčiji je znašalo število perutnine 1913 leta 64, v letu 1931 pa 84 milijonov, v Veliki Britaniji se je zvečalo število perutnine v istem času od 48.3 na 76.4 milijona, v Kanadi pa od 29.8 na 61.6 milijona.

Produkcija jajc se je še hitreje povečala, ker se radi racionalnega gojenja neprenehoma množi plodnost kokoši. Tako je v Kanadi leta 1921 ena kokoš znesla povprečno 78, leta 1929 pa se je to število povečalo na 95. V Nemčiji znese ena kokoš povprečno 80 jajc letno, v Angliji 100, v Danski pa 110 jajc. To število more biti pa še večje. Tako dosežejo n. pr. holandski in danski poljedelci z racionalnimi metodami 150 do 160 jajc na leto. Konzum jajc je različen v posameznih državah kakor tudi v posameznih slojih prebivalstva. Tako konzumira v Nemčiji delavec z letnim dohodkom 850 zlatih mark na leto 99 jajc, nameščenec z enakim letnim dohodkom 104, uradnik pa 117 jajc. Z zvišanjem dohodkov raste tudi konzum jajc. In tako odpade na vsakega prebivalca v Nemčiji povprečno 252 jajc na leto. Največ jajc konzumirajo anglosaške in skandinavske države. V Kanadi znaša letni konzum na prebivalca 266, v Zedinjenih severnoameriških državah 250, v Angliji 143, v Češkoslovaški 94 jajc, a najmanj jajc se konzumira v Grčiji, in sicer pride 31 jajc na vsakega prebivalca. Konzum jajc raste od leta do leta.

Glede produkcije jajc so na prvem mestu Kitajska in Zedinjene države s 30 milijardami jajc letno, nato sledi Sovjetska Rusija z 10 milijardami, Nemčija s 5.4 milijarde, potem Kanada, Velika Britanija, Italija in Poljska s 3 milijardami, Japonska in Holandska z 2 milijardama, Danska, Španija, Grška, Češkoslovaška in Jugoslavija producirajo letno po eno milijardo jajc.

Jajca so od dne do dne bolj važno blago v svetovni trgovini. Sedemnajst držav izvaža jajca, toda samo sedem držav jih uvaža. Ker se produkcija in konzum jajc zelo menjata, so države-izvoznice v zelo težkem položaju. To se vidi iz zmanjšanega izvoza jajc v posameznih državah. Izvoz jajc iz Zedinjenih držav se je znižal za 58.6% v letu 1931, Romunije, Madjarske in Poljske za 13.3%, Španije za 14.8%. Uvoz Nemčije se je znižal za 10.7%, tudi uvoz v Anglijo in Avstrijo se je zmanjšal. Interesantno je, da Anglija in Nemčija skupaj porabita 73% vsega svetovnega izvoza jajc in da Francija in Italija spadata med velike izvoznice jic. Z jajci vedno bolj trgujejo zadruge in konkurirajo engrosistom. Dogaja se že tudi, da so v zvezi zadruge producentov jajc s konzumnimi zadrugami.

Pri nas je zadružna prodaja jajc že tudi nekoliko razvita. Vendar bi se v tem oziru še mnogo dalo izpremeniti. Tudi kurjereja bi se morala kar najbolj racionelno organizirati in gojiti. S tem bi naš kmetovalec dosegel lep zoslužek.

Borze

Dne 21. februarja 1933.

Denar

V današnjem deviznem prometu so skoro vsi devizni tečaji popustili. Le Curih je ostal neizpremenjen, dočim je Praga narasla.

Avstrijski šiling je na ljubljanski borzi notiral 9—9.25, na zagrebški pa 9.15—9.20, zaključenih je bilo 10.000 šil. po 9.15. Grški boni so notirali 35—37 in so bili manjši zneski zaključeni po 36.

Ljubljana. Amsterdam 2298.74—2310.10, Berlin 1360.41—1371.21, Bruselj 798.85—802.79, Curih 1108.35—1113.85, London 195.69—197.29, Newyork 5672.14—5700.40, Pariz 224.77—225.89, Praga 169.34—170.20, Trst 291.01—293.41.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 26.104 Din.

Curih. Pariz 20.26, London 17.665, Newyork 513.37, Bruselj 72, Milan 26.28, Madrid 42.60, Amsterdam 207.35, Berlin 122.825, Dunaj 72.63 (59.60), Stockholm 93.20, Oslo 90.35, Kopenhagen 78.70, Sofija 3.73, Praga 15.245, Varšava 57.60, Atene 2.94, Carigrad 2.46, Bukarešta 3.08.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila v glavnem neizpremenjena in so tečaji bili v glavnem isti kot včeraj. Promet je bil znaten v dinarskih papirjih in je znašal: vojna škoda 700 kom., 7% inv. pos. 50.000, begl. obv. 50.000 in 7% Blerovo posojilo 2.000 dol. Nadalje je bilo zaključenih 50 delnic Priv. agr. banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 45—47, vojna škoda 197—200, 8% Bler. pos. 39—40, 7% Bler. pos. 36.50—37.50, Trboveljska 145—180.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 44.50 do 45 (45), agrarji 22—25, vojna škoda 197—199 (197, 198, 200), 2. 197—199 (195, 200), 3. 192—195, 6% begl. obv. 31—31.25 (31), 8% Bler. pos. 39 do 40, 7% Bler. pos. 36.50—37 (37.50). — Delnice: Narodna banka 4.000 bl., Priv. agr. banka 222—223 (222, 223). — Industrijske delnice: Nar. šum. 20—30, Šećerana Osjek 140 den., Impex 50 den., Isis 30 bl., Ragusea 110 bl., Trboveljska 150—160.

Belgrad. Narodna banka 4050 bl., Priv. agr. banka 222—224 (223, 222), 7% inv. pos. 44 den. (44), agrarji 24 den., vojna škoda 196.50—197 (198, 196.50), 2. 197—198, 6% begl. obv. 31.50—32, 7% pos. DHB 41.50—42 (42).

Dunaj. Don. sav. jadr. 65.90, Alpine 12.15.

Žitni trg

Položaj je na žitnem trgu za vse predmete čvrst, vendar so danes ostale cene neizpremenjene. Ponudbe je malo v pšenici in koruzi, edino povpraševanja je nekaj več za koruzo, dočim je za pšenico povpraševanje minimalno.

Novi Sad. Vse je neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet 41 vagonov.

Sombor. Pšenica, bač. okol. Sombor 234—236, bač. gor. iz srem. 234—236, slav. 232—234, ban. 230—232, bač. potiska 235—237.50, ban. potisje 234—236. — Koruza: bač. žel. prompt. 66—68, bač. za marec, april, maj 73—78, bač. Donava, Tisa šlep 72—74. Moka bač. ban. 0g 0gg 360—375, 2 340—355, 5 320—335, 6 295—305, 7 200—210, 8 90—95. — Ostalo neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet 50 vagonov.

Budimpešta. Pšenica: marec 14.29—14.48, zaklj. 14.29—30; maj 14.16—14.39, zaklj. 14.16—14.18. — Rž: marec 7.20—7.28, zaklj. 7.25—26; maj 7.70—7.83, zaklj. 7.75—7.76. — Koruza: marec 7.42—7.60, zaklj. 7.30—7.32; julij 7.84, zaklj. 7.80—7.82.

Chicago. Pšenica: marec 47.25, maj 48.375, julij 49.375. — Koruza: marec 25.625, maj 27.125, julij 28.875.

Fotoamaterji!
Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne Ljubljana Zahtevajte cenik!

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 22 febr. GOSPA MINISTRICA. Red Sreda.
Četrtek, 23. febr. »SLAVA IN NJENI MESETARJI«. Red C.
Petek, 24. febr.: Ob 17: PASTIRČEK PETER IN KRALJ BRILJANTIN. Mladinska predstava. Globoko znižane cene. Izven.
Sobota, 25. febr.: DOPUST NA FRANCOSKEM. — Izven. Globoko znižane cene.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 22. febr.: »MORANA«. Red A.
Četrtek, 23. febr.: Zaprto. (Generalka).
Petek, 24. febr.: BLEJSKI ZVON, operета. Premijera. Izven.
Sobota, 25. febr.: FAUST. Gostuje g. Baklanov. — Izven.

Zakon za pobijanje spolnih bolezni

Belgrad, 20. febr.

Narodni skupščini je bil predložen zakon o pobijanju spolnih bolezni.

Spolne bolezni v smislu tega zakona so: sifila, gonogoksična infekcija in mehki šankar v vseh oblikah in brez ozira, kje se pojavi. Vsaka oseba, ki je obolela za katerikoli teh bolezni, je dolžna takoj se zdraviti. V ta namen ima pravico brezplačnega zdravniškega pregleda in brezplačnega zdravljenja v vseh državnih in samoupravnih zdravstvenih zavodih ter pri vseh okrajnih in občinskih zdravnikih.

Vsak zdravnik, ki zdravi takega bolnika, je po čl. 4 tega zakonskega predloga dolžan bolnika obvestiti, da je njegova bolezen nalezljiva ter o bolnikovih dolžnostih ter njegovi postavni odgovornosti, če bi koga drugega okužil. Zdravnikova dolžnost je tudi bolnika zadržati, da ne stopi v žakon, ako bi se hotel poročiti, ter mu izdati tiskano navodilo katero je izdalo ministrstvo, kako naj se bolnik obnaša. Nadalinja dolžnost zdravnikova je, od bolnika poizvedeti, kje se je okužil ter tudi v tem pogledu vse potrebno ukreniti, kakor je tudi njegova dolžnost na primeren način voditi seznam vseh bolnikov ki jih zdravi, ter oblastem dati vse potrebne podatke. Ako bi se bolnik ne hotel zdraviti, je zdravnik dolžan naznaniti ga oblastem.

Kdor bi zdravniku dal napačne podatke o vzrokih svoje bolezni, bo kaznovan po odredbah tega zakona. Če bi se pa pri kateremkoli bolniku ugotovilo, da je na kakršenkoli način nevaren svoji okolici, da koga okuži, bodo oblasti takega človeka oddale v javno bolnišnico na zdravljenje.

Ministrstvo socialne politike in nar. zdravja hoče v smislu čl. 7 tega zakonskega načrta začeti veliko propagando proti spolnim boleznim. Med ljudstvom, šolsko mladino in vojaki naj se vrše primerna predavanja, podajajo igre, predvajajo filmi, razširjajo brošure, slike in letaki. Poleg tega bo država odprla nove ambulatorije za spolne bolezni. Načelniki teh ambulatorijev bodo dolžni ustanavljati posebne profilaktične postaje pri teh ambulatorijih.

Važen je čl. 8, ki pravi: Vzdrževanje javnih hiš je kaznivo dejanje po čl. 81 k. z.

Čl. 9 se glasi: Kdor stopa v zakon, mora pristojni oblasti izročiti spričevalo od državnega ali samoupravnega zdravnika, da ni bolan za nobeno spolno boleznijo. Ako bi zastopnik kake vere ali zastopnik pristojne občine koga poročil ne da bi imel v rokah tako spričevalo, bo kaznovan po čl. 399 k. z.

V čl. 10 je prepovedano zdraviti spolne bolezni brez osebnega pregleda, n. pr. le na podlagi pismenih poročil. Takisto je prepovedano objavljati reklame raznih zdravil za zdravljenje spolnih bolezni.

Kdor bi na kakršenkoli način povzročil, da se je spolno okužil od njega kdo drugi bo kaznovan po določilih kazenskega zakona.

Čl. 12 poudarja, da bo ministrstvo preiskavalo vzroke, ki povzročajo tajno prostitucijo ter vse ukrenilo, da se ta odpravi. V ta namen bodo po večjih mestih ustanovljena zavetišča za žene in dekleta, ki prihajajo iskat dela, in tudi za take, ki so ostale brez zaslužka. V zvezi z drugimi oblastmi in zasebnimi organizacijami, posebno ženskimi, se bodo ustanavljala posebne vrste zavetišča za moralno ogroženo žensko mladino in za tiste ženske ki so bile že kaznovane zaradi prostitucije. V teh zavetiščih naj bi se varovanke zopet usposobile za koristno delo.

Čl. 13 določa: Če se ugotovi, da kaka mladoletnica živi v takih razmerah, ki ogrožajo njen moralni razvoj, ima banska uprava ukreniti vse potrebno, da pristojna oblast mladoletno osebo vzame staršem ali varuhu ter jo izroči drugi družini ali pa zavetišču omenjenemu v prejšnjem členu.

Čl. 14 določa: Kdor bi se pregrešil zoper določbe tega zakona, bo kaznovan, če njegovo dejanje ni kaznivo po kazenskem zakonu, z zaporom do 6 mesecev ali z denarno globo do 5000 Din. Preiskujejo in sodijo kazniva dejanja po tem zakonu v prvi stopnji okrajna sodišča (§ 16).

Globe plačane po tem zakonu ali v zvezi z njim po kazenskem zakonu, se stekajo v sklad za zavetišča, ki so označena v prejšnjih členih. Ta sklad upravlja minister za socialno politiko ter je naložen v državni hipotekarni banki.

Čl. 18 določa: S tem so ukinjeni vsi policijski in upravni ukrepi, ki so doslej urejevali nadzorstvo nad prostitutkami.

Ptuj

Seznam zavezancev za ljudsko delo. Mestno načelstvo razglaša, da so seznami zavezancev za ljudsko delo na državnih cestah v območju dravske banovine za tekoče leto izloženi na javen vpogled do 28. t. m. Vsakdo je upravičen seznam pregledati ter staviti v določenem roku svoje pripombe. Seznami so na vpogled v mestni upravi.

Umrli so Janez Škotič, posestnik v Krčevini pri Vurbergu, v 67. letu starosti; Janez Petek, posestnik v Podvincih, v 68. letu starosti; Marija Gregorec, posestnica v Rabeljčni vasi, v 64. letu starosti; Ana Osojnik, posestnica v Kicarju, v 71. letu starosti, ter Marija Potrč, posestnica v Janešovcih, v 68. letu starosti. Poslednja je bila najstarejša v fari Sv. Urbana. Blag jim spomin, žalujočim naše sožalje.

Vlomi v Halozah pojasnjeni. V okolišu Sv. Andraž—Leskovec v Halozah so bili vlomi v zadnjem času na dnevnem redu. V ponedeljek se je orožnikom posrečilo izslediti zlikovca in ga prijeti. Do sedaj je priznal sledeče vlome in tatvine: pri posestniku Emeršiču v Skorišnjaku je vdrl v hlev, zaklal svinjo ter jo odnesel na dom; posestnici Vidovič je ukradel 7 kokoši in 2 petelina, posestnici Šmigoc 10 kokoši, Jožefu Kozelu 4 kokoši, Antonu Mercu 7 kokoši, Jakobu Kozelu puranа, posestniku Mlakarju 2 kokoši in petelina ter pos. Milošiču 4 kokoši. Aretirani Andrej Topolovec, tako se namreč zove, je vršil tatvine v družbi nekega 14letnega fanta, ki mu je pomagal ter ostale na straži.

Leskovec pri Krškem

Tukajšnje prosv. društvo je priredilo dne 19. t. m. versko poučno predavanje o egiptovskem Jožefu in o 13-letnem mučencu sv. Tarciziju. Obojno predavanje je bilo spremljano s filmskimi slikami. Posebno zanimiv je bil drugi film. Pokazal nam je grozote preganjanja kristjanov v prvih treh stoletjih. Popeljal nas je v zverinjake in katakombe, kjer smo morali strmeti nad srčnostjo tedanjih kristjanov. Predavanje se je vršilo dvakrat ob 11 dopoldne in 3 popoldne. Mali kinoaparat kakor operater sta brezhibno delala.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 22. februarja: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče, borza. — 17.30 Otroški kotiček (L. Zupanc). — 18 Angleška glasba na ploščah. — 18 Otroške pesmi, poje gdč. Korenčanova. — 19 Ruščina (dr. Preobraženskij). — 19.30 Literarna ura — Narte Velikonja čita svoje zabavne črtice. — 20 Tannhäuser, opera na ploščah. — 22.15 Čas, poročila.

Četrtek, 23. februarja: 12.15 Radiokvartet — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, radiokvartet, borza 17.30 Salonski kvintet: VI. operetna ura — 18.30 Italijanščina (dr. Leben) — 19.00 Zgledi za posamezne tipe smrti (prof. Pengov) — 19.30 Pogovor s poslušalci (prof. Kuret) — 20.00 Plošče — 20.15 Seviljski brivec (Rossini), prenos iz Varšave — 23.00 Čas, poročila.

Drugi programi:

Četrtek, dne 23. februarja:

Zagreb: 20.15 Prenos iz Varšave. — **Milano:** 20.30 Operni prenos. — **Barcelona:** 21.05 Operni prenos. — **London:** 20.00 Koncert vojaške godbe — 21.15 Koncert filharmoničnega orkestra. — **Stuttgart:** 21.00 Radio orkester. — **Leipzig:** 20.00 »Semele«, oratorij, G. F. Händel. — **Bucarest:** 19.30 Operni prenos. — **Suisse Romande:** 20.30 Kabaretni večer. — **Berlin:** 20.00 Mozart: Oče in sin. — **Belgrad:** 20.05 Prenos iz Varšave. — **Rim:** 20.45 Simfonični koncert. — **Beromünster:** 20.45 Tristan in Isolda, II. dejanje (R. Wagner). — **Praga:** 20.25 Simfonični koncert. — **Dunaj:** 19.25 Prenos z Ysere. — **München:** 21.00 Plesna glasba. — **Budapest:** 20.00 Prenos komedije iz studia. — **Varšava:** 20.15 »Seviljski brivec«, opera (Roissni).

Poizvedovanje

Ročno torbico z nekaj gotovine in 2 hranilničnima knjižicama, je pozabila neka gospa včeraj na trgu na stojnici ter prosi najditelja, naj jo odda naši upravi.

Sport

Svetovno prvenstvo v hokey-ju na ledu se vrši te dni v Pragi v novozgrajenem praškem drsalnem stadionu. V soboto so se začela prva tekmovanja. Nemčija je premagala Belgijo v razmerju 6 : 0 (1:0, 3:0, 2:0), Švica je tolkla Letsko z 5:1 (3:0, 1:0, 1:1), Češkoslovaška je premagala Romunijo z 8:0 (2:0, 4:0, 2:0), Avstrija je zmagala nad Italijo z 3:0 (0:0, 2:0, 1:0). Gledalcev je bila ca. 5000. V nedeljo so se tekme nadaljevale in je bilo navzočih 4000 gledalcev. Doseženi so bili sledeči rezultati: Nemčija je premagala Poljsko z 2:0 (0:0, 1:0, 1:0), Švica je premagala Madžarsko z 1:0 (0:0, 1:0, 0:0), Češkoslovaška Avstrijo z 2:1 (1:1, 1:0, 0:0) in v zadnji tekmi so tudi Italijani dosegli zmago nad Romuni z 2:0 (1:0, 1:0, 0:0).

Tekme v umetnem drsanju za svetovno prvenstvo so se vršile preteklo nedeljo v Zürichu. Svetovni mojster Karl Schäfer je tudi topot zmagal, ker je s svojimi neverjetnimi izvedbami daleko nadkriljeval svoje sotekmovalce. Tudi v damskem prvenstvu so zmagale Dunajčanke, istotako v tekmi parov, tako, da je žela avstrijska drsalna šola pri tem tekmovanju pravi triumf. Med gospodi je dosegel prvo mesto, kakor rečeno, Karl Schäfer (Avstrija) s 399.04 točkami, sledi mu Nemec Baier s 371.19 točkami, na tretjem mestu pa je Finec Nikkanen s 352.8 točkami.

Pri damah je zasedla prvo mesto Avstrijka Hilde Holofsky s 325.25 točkami, na drugo mesto se je placirala Avstrijka Greta Lainer s 304.36 točkami, na tretjem mestu pa ji sledi njena rojakinja Illy Holzman s 291.64 točkami.

V tekmi parov je zmagal par Papetz—Zwack (Avstrija), z 11.44 točkami, na drugem mestu pa je zopet avstrijski par Kast—Kaiser z 10.96 točkami.

Tolan, znani ameriški sprinter, ki je v Los Angelesu zmagal na obeh kratkih progah, se poslavlja od sporta odnosno lahke atletike. »Ne verjamem, da bi me moglo še kaj do tega pripraviti, da bi zopet startal,« tako je dejal črni tekač, ko je te dni zapustil sportno tekališče.

Toliko slave, kakor je je bil deležen Tolan po svojih krasnih uspehih na zadnji olimpijadi, doživi zelo redek sportnik. Njegovo stanovanje so vedno oblegali z raznimi darili in kolajnami, celo župan in guverner sta izdala zanj častne proklamacije.

Tolan se je pa menda vsega že naveličal, dobro vedoč, da sportna slava prehitro izgine. Ker se mu želja, da bi postal zdravnik, tudi ni izpolnila, zato se je odločil, da bo preživljal sebe in svojo družino kot mestni pisar ter se namerava popolnoma posvetiti svojemu poklicu, da bo tudi tu kaj dosegel. Najhitrejši mož sedanje dobe se torej ne bo več pojavil v areni.

Nov češkoslovaški rekord v štafetnem plavanju na 4 x 200 m dolgi progi je postavilo moštvo praškega Hagibora v času 9.49.4. Dosedanji rekord je bil dosežen v času 9.53.6.

★

SK Ilirija — smuška sekcija. — Skupni sestanek vseh članov in prijateljev smučarske sekcije SK Ilirije se vrši v sredo, dne 22. t. m. ob pol 19 v klubski sobi kavarne »Evropa«. Pozivlja se, da se tega sestanka sigurno vsi udeležijo.

T. K. Skala — plezalni odsek — opozarja vse članstvo na X. interno predavanje, ki se vrši drevi. Predava tov. Delkin. — Smučarski odsek javlja, da se vrši v nedeljo, dne 26. t. m. »Lov na lisico« na Rakitni. Natančnejši razgovor po predavanju. — Odbor.

SK Tržič priredi 26. t. m. med. hitrostno tekmo v smuku iz Zelenice. Višinska razlika 650 m, dolžina ca. 4 km. Tekmuje se za prehodni Zeleniški pokal. Start ob 13, žrebanje pa ob 10 v Smučarski koči na Zelenici. Prijavnina 10 Din. Prijave se sprejemajo v sportni trgovini Rud. Stransky v Tržiču do sobote do 18. — Smuk!

SK Javornik, Rakek, ima redni občni zbor v soboto, dne 4. marca t. l. ob 8 zvečer v klubskem lokalu restavracije Sevar. Dolžnost vseh smučarjev, nogometašev in šahistov je, da se tega važnega zborovanja v čim večjem številu udeleže. Vljudno vabljeni tudi vsi ostali prijatelji sportnega pokreta.

Sportni klub Lesce. Otvoritev novo zgrajene smuške skakalnice v Lescah bo v nedeljo, dne 26. februarja v zvezi s kombiniranim medklubskim tekmovanjem, katerega priredi Sportni klub Lesce. Natančen spored bo pravočasno objavljen.

Za udeležence je dovoljena polovična vožnja na vseh progah dravske banovine in to za vse vlake razen SOE.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vajenci

Sprejmem učenca

močnega, z vso oskrbo — za pekarno. Pajek, Središče ob Dravi. (v)

Pouk

Kuharski tečaj

popoldanski na Krekovi gospodinjski šoli se prične 1. marca. (u)

Šoferska šola E. Čeh

(bivša Čamernikova šoferska šola)

Ljubljana, Dunajska c. 36

Šola za poklicne šoferje in amaterje. Prospekti in pojasnila zastonj in franko.

Denar

Posojilo Vam preskrbim

na hranilne knjižice Mestne hranilnice ljubljanske, Ljubljanske kreditne banke in Praštedione — hitro, vestno in točno. Zato ne prodajajte knjižic, preden se ne oglasite pri meni. — Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12. (d)

Vložne knjižice

kupite ali prodaste najbolje pri Komand družbi M. JANKOLE Ljubljana. Šelenburgova ulica 6 II Telefon 30-52. (d)

Zamenjam

s hranilno knjižico »Mestne hranilnice ljubljanske« z 8% Blairovim posojilom v vrednosti 10.000 dolarjev. Ponudbe na »Ljubljana«, Poštni predal 231.

Iščem posojilo

50.000 Din v gotovini za dvonadstropno veliko trgovsko hišo v Celju, ki je vredna čez 1,000.000 Din, ali pa na zemljišče v ravnini (veleposestvo), v izmeri 80 oralov, 2 km oddaljeno iz sredine mesta v Celju, proti 8% obrestim na eno leto na prvo mesto. Sigurnost je samo v nepremičninah 50 kratna, v premičninah pa 20 kratna. Ponudbe pod št. 23, Celje na upravo »Slovenca« v Celju do 28. februarja 1933. (d)

Inserati v »Slovencu« imajo največji uspeh

Posestva

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem vsaj kupca ti s knjižico da.

Več stavbnih parcel

pri kolodvoru Vižmarje, se proda. — Pojasnila: Vižmarje št. 100. (p)

Več stavbnih parcel

naprodaj v Vodmatu. - Proda se tudi na vložne knjižice. Poizve se pri I. Oražem, Moste. (p)

Radi preselitve

prodam ali dam v najem s 1. aprilom svojo hišo. Inž. A Štebi, Rožna dolina, cesta X št. 6. Ogled vsak dan razen nedelje od 14—15. (p)

Enostanovanjska hiša

z obsežnim vrtom v Vodmatu, oddaljena 2 min od tramvaja se proda. Poizve se pri Josip Oražem. Moste. (p)

Hiša

enodružinska z vrtom - naprodaj za 65.000 Din. Vprašati v trafiki Vodmat. (p)

Specerijska trgovina

s trafiko in papirno trgovino, na najprometnejši točki Zagreba, z zasigurano večletno najemninsko pogodbo nizke najemnine, prodamo radi obolenja lastnika: Poslovnica M. S. Pavleković, Zagreb, Ilica 144, pritličje, levo. p

Kozmetič. laboratorij

za dame in gospode, popolnoma urejen s prodajo parfumerijskih in kozmetičnih preparatov, v središču Zagreba, brez konkurence, proda s koncesijo Poslovnica M. S. Pavleković, Zagreb, Ilica 144.

Inventar kavarne

moderne, sestoječ iz 36 marmornih in 36 miz za letno teraso s železno ograjo, 250 stolov, 16 tapeciranih kanapejev, 27 m hrastove lamperije, kavarniške blagajne z marmorom, 2 omari za led, strojev z ročnim in električnim pogonom za sladoled, praženje, mletje in kuhanje kave, električnih ventilatorjev, kompleten kavarniški pribor iz srebra, alpake, porcelana in stekla za prvovrstno mestno kavarno — proda: Poslovnica M. S. Pavleković, Zagreb, Ilica 144. (p)

Lepa parcela

s krasnim razgledom na mesto Celje in celo Savinjsko dolino ter na drugi strani na Košnico, ležeča na kupi Anskega vrha v Celju, obstoječa iz pol orala vinograda, pol orala travnika in sadonosnika ter pol orala pašnika in gozda, oddaljeno pol ure od središča mesta Celja — se takoj proda. Oglasiti se na: V. J., Celje, Gosposka ulica št. 23, pekarija. (p)

Pohištvo

Najugodnejši nakup pohištva!

Spalnice plesk. 2000 Din
omare pleskane 400 Din
postelje pleskane 200 Din
kuhinje komplet. 950 Din
Imam veliko izbero vsakovrstnega modern. pohištva po najnižjih cenah

Andlovic
strojno mizarstvo
Komenskega ul. 34.

Kupimo

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje **RAFINERIJA DRAGIH KOVIN** - **Ljubljana. Ilirska ulica 36**, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

Prodamo

Če avto svoj stari prodajaš al' motorja bi znebil se rad, brž kupcev ti mnogo priženė Slovenčev najmanjši inserat

Nogavice, rokavice,
robce, perilo, torbice, kravate
nizke cene samo pri
PETELINC-u
Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Perje

kg 9 Din, belo čohano 36 Din kg, sivo čohano 34 Din in 24 Din kg, čisto belo puh perje 130 Din kg Razpošiljam po povzetju. L. Brozović, Zagreb Ilica 82

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg

Črne suknje

najboljši nakup Anton Presker Sv Petra c 14 Ljubljana (l)

Prodam

več suhih mešanih drv in butar. - Burkeljca Ivan, Zadobrova, Dev. Mar. v Polju (l)

Poceni prodam

navadni otroški voziček in kompletni »Opalograf«. Mariborska 24, I. nadstr. (Stadion). (l)

Krojaška delavnica

dobro vpeljana, s sigurno eksistenco, brez konkurence, na otoku Hvaru, se zaradi odpotovanja ceno proda. Naslov v upravi »Slovenca« štev. 1900. Znamka za odgovor. (l)

Kotrolna blagajna

»National«, skoraj nova (mahagoni), na električni pogon, zelo ugodno naprodaj. Nadalje razna pisarniška oprema in drugo. Ponudbe pod »Izredna prilika« št. 1916. (l)

Pridite na poskušnjo

pristnih direktno iz vinograda dobavljenih vin, katera točimo po konkurenčnih cenah. Od 8—12. F. K. Kovačič, Miklošičeva cesta. (l)

Fino kislo zelje

par tisoč kg, prodamo po Din 1.50 kg. Izidor Florjančič, Dravlje 34, pošta Št. Vid nad Ljubljano. (l)

Obrt

V 24 urah

moške obleke, damske kostume in plašče po meri. Sprejemam samo boljše blago v izdelavo oblek, kar naj bo cenjenim strankam v vednost. Za prvovrstno delo se jamči. — Franc Meško, Celje. (t)

Žične posteljne vloge

in zložljive železne postelje izdeluje najceneje ter sprejema iste v popravilo Pavel Strgulec, Gosposvetska cesta 13, Kolizej, Ljubljana. (t)

Telefon 2059

Premog suha drva

Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Posteljne mreže

izdeluje in popravlja najceneje po naročilu Alojz Andlovic, Komenskega ul. 34. (t)

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri **A. & M. ZORMAN** Ljubljana, Stari trg št. 32

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarne **dr. G. Piccolija v Ljubljani** se priporoča bledim in slabotnim osebam.

Mlinarji!

Rž proso, ajdo in ječmen kupite najceneje pri **A. VOLK LJUBLJANA** Veletrgovina žita in moke. Resljeva cesta 24

Čitajte in širite »Slovenca«!

Berite »Slovenca« in oglašujte v njem!

Specijelni entel oblek, ažuriranje, predtisk najbitrejša postrežba — najfinejše delo pri

Matek & Mikeš, Ljubljana

poleg hotela Štrukelj

Vezenje raznovrstnih monogramov, perila, zaves, pregrinjal, entlanje, izdelovanje gumbnic.
Velika izbira predtiskanih žen. ročnih del. Vsled najmodernejše ureditve podjetja — najnižje cene.

„BOGOLJUB“

*Marijansko glasilo — Družinski list — Vzgojni mesečnik — je dovršil **30. leto.***

Kongreganisti, sinovi in hčere Marijine!

Naša družbena dolžnost je, da vsi naročimo in čitamo družbeno glasilo »BOGOLJUB«.

Družinski očetje in matere!

*Oskrbite si v »BOGOLJUB«-u izdatno pomoč pri resnično težki in odgovorni nalogi **krščanske vzgoje!***

Odprite vrata »BOGOLJUB«-u, saj je »BOGOLJUB« najlepši cerkveni list, ki prinaša v vsaki številki celo vrsto izbranih in krasno izdelanih slik v bakrotisku.

Cena Din 20·— letno.

Bodimo apostoli dobrega tiska!

*Nabiralci in nabiralke novih naročnikov dobe lepe nagrade. — Povejte to vsem, kjer »BOGOLJUB«-a še nimajo. — Naroča se v **Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani ali pa pri vodstvu Marijine družbe.***

Podjetje živilske stroke

prodam proti knjižici Mariborske hranilnice, Narodni dom. Podjetje je garantirano dobroidoče v lepem mestu Slovenije z dvema hišama. Dopisi pod »Lep zaslužek« 1863 na podružnico »Slovenca«, Maribor.

Sv. zakon - vrelec življenja

Vsa sodobna vprašanja o zakonu načelno pojasnjena. — Se dobi v knjigarnah in v prodajalni Ničman. — Din 20·—.

Za jugoslovan. patente: št. 6933 od 1. okt. 1929 na:

»Priprava za dejstvovanje signalov na avtomobilih«

(»Einrichtung zur Betätigung von Signalen an Automobilen«) — in št. 6925 od 1. oktobra 1929 na:

»Centralno mazanje motornih vozil«

(»Zentralschmierung von Motorfahrzeugen«) — se iščejo kupci ali odjemalci licenc. — Cenjene ponudbe na:
Ing. Milan Šuklje, Ljubljana, Beethovnova ulica 2.

Dijaki Novo! Mladeniči

Ni kmalo povesti, ki bi bila tako sodobna in tako fantovska kakor

Luč z gora

spisal Fr Weiser D J, poslovenil Jože Jagodic. Cena broširani Din 15·—, polplatno vezani Din 22·—

Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

LIPSKI POMLADANSKI VELESEJEM 1933

Začetek dne 5. marca
Vse informacije daje

LIPSKI SEJMSKI URAD

ali: častni zastopnik
Ing. G. Tönnies, Ljubljana, Dvořakova ul. 3, telefon 2762

*Ugotovil sem več slučajev, kjer je g. **Ladislav Kardoš, trgovski zastopnik v Mariboru, Trg Svobode,** prodajal India pneumatike dražje od določenih mu detajlnih prodajnih cen. Na to*

opozarjam

vse, ki so od imenovanega kupili India gume in jih prosim, da mi takoj naznanijo, katero dimenzijo so kupili, kedaj in po kakšnih cenah.

G. Ladislavu Kardošu sem India zastopstvo odvzel.

J. Žirovnik
generalni zastopnik za Jugoslavijo India Tyre & Rubber Co. (G B) Ltd. Ljubljana, Tavčarjeva ul. 6.

»Ljudska knjižnica«: Iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: Lovrenčič: **Publius in Hispala,** povest, broš 28 Din, vez 40 Din — Pierre L'Ermitte: **Deklica z odprtimi očmi,** povest, broš 30 Din, vez 42 Din — Pierre L'Ermitte: **Kako sem oblil svojega otroka,** povest, broš 35 Din, vez 45 Din — Biggers: **Kitajčeva papiga,** povest, broš 32 Din, vez 42 Din — Verne Jules: **20.000 milj pod morjem,** povest, broš 28 Din, vez 40 Din.

P. C. Wren:

Lepi Mihael

44

»Oho! Zdi se mi, da vam moj obraz ne ugaja,« je dejal možakar, približujoč se mi.

»Niti najmanj!« sem mu odvrnil in ga tako dolgo srepo gledal, da je moral pobesiti oči. (Zelo priljubljena igra iz mojih otroških let.)

Nisem vedel prav, za kaj naj bi ga imel. Prav gotovo ni bil delavec, še manj kak zakrinkan princ. Bržkone je bil kak uradnik ali trgovski pomočnik. Kasneje sem čul, da je majhen francoski državni uradnik z imenom Vogué, ki je »popravljal« svojo čast. Zakrivil je bil neko poneverbo, nakar so ga obsodili na majhno kazen, in si je sedaj hotel zopet pridobiti svoj položaj in meščanske pravice s petletno službo v tujski legiji.

»Ali želite, da ostane okno odprto?« je dejal, da bi obrnil pogovor.

»Od sile ste učeni,« sem dejal.

»Kaj bi bilo, ako bi ga jaz hotel zapreti?« je vprašal.

»Le pridite sem, pa ga zaprite!« sem mu rekel grozeče.

»Kaj pa bi bilo, ako bi mi vsi želeli, da ga zaprem?«

»Potem bi bila stvar popolnoma drugačna,« sem mu odvrnil. »Ako se večina hoče zastrupljati s tem zrakom, ne morem ničesar proti temu.«

»Pojdi sem in daj mir,« je zaklical eden iz skupine mož, ki so kartali, nakar je godrnjaje odšel k njim.

Sedel sem na leseno posteljo, ki je bila najbližja odprtemu oknu, in položil klobuk na slamnato blazino... Kaj pa sedaj?

»Ali bi hoteli, da se strop poviša?« je vprašal za menoj miren zategnjen glas z ameriškim naglasom.

Pogledal sem proti stropu in menil:

»Ne, to ni ravno potrebno!«

Ozrl sem se ter ugledal moža, ki je ležal stegnjeno na sosednji postelji. Bil je nenavadno majhen, gladko obrit mož s štrlečim nosom in oglato brado, majhnimi usti in odločnimi potezami. Njegove oči so bile svetlosive ter so zrle odločno in prebadajoče, lasje so bili razmršeni in slamnate barve, lice pa suho in zagorelo.

»Kako veste, da sem Anglež?« sem vprašal, ko sem ga zamišljeno motril.

»Kaj bi sicer lahko bili?« je dejal preudarno. »Rdeč pa bel kakor cvetoče življenje, pa ti pride ta ne vem kdo in odpre na stežaj okno, kakor da bi bil ves svet njegov.«

Moral sem se smejati njegovi smešni resnobi, s katero je govoril.

»Vi ste Američan?« sem vprašal.

»Po čem spoznate to?« je odgovoril.

»Po čem?« sem odgovoril, posnemajoč njegovo zategnjeno govorjenje, »po velikem zaničevanju za vse, kar je angleškega, in po mogočnem precenjevanju vsega, kar je ameriškega in pa po bahatem povzdigovanju samega sebe.«

Američan se je smehljal. (Nikdar ga nisem slišal, da bi se glasno smejal.)

»Hank,« se je obrnil k svojemu sosedu, »tukajle je neki Britanec, ki žali našo ubogo Ameriko... Zelo surovo postopa z nami... Ali ni divji, kaj?«

Neznansko velik možakar je prekinil opazovanje stropa, dvignil počasi svojo glavo, prenehal z žvečenjem in me svečano pogledal; potem pa se je z do srca segajočim stokom pogreznil nazaj na posteljo.

»Vidite, sedaj ste mojega prijatelja umorili,« mi je rekel mali mož. »Ima zelo slabo srce, a še slabšo glavo, kaj ne, Hank?« je dostavil in se obrnil k prijatelju, ki se je medtem že dovolj opomogel, da je lahko potrpežljivo nadaljeval z žvečenjem tobaka ali gumija.

Hank je bil videti, ko je tako stegnjeno ležal, svojih sedem čevljev dolg, štiri širok in dva debel. V lice je bil zelo podoben svojemu malemu prijatelju; imel je isto oglato brado, štrleč nos, ozke ustnice in odločno usnjato lice. Oči je imel temnosive, lase pa svilene in črne. Oba sta mi bila zelo všeč, kljub temu, da sta se nekoliko ponorčevala z menoj.

»Pravi, da si nagnjen k precenjevanju samega sebe, Hank,« je nadaljeval mali mož.

»Jaz cenim le to, kar imam v želodcu,« je rekel velikan dobrodušno, »ta pa je sedaj tako prazen, da bi lahko pogoltnil celo gnjat, ne da bi se tega kaj zavedal.«

»Dober dečko je,« je menil mali, »toda tri ali štiri dni že ni imel ničesar v ustih razen cigaretnih ostankov.«

Začudil sem se. Ali je mogoče, da so bili resnično lačni? Pravzaprav so bili videti zelo mršavi in izstradani.

Pred par urami sem to pokoro sam občutil, dasi sem bil izpustil le en obed... Moral sem postopati zelo obzirno, ako sem jima hotel ponuditi jesti, ne da bi ju žalil.

»Ali bi hotela gospoda jesti z menoj?« sem vprašal plaho, »saj smo sobojevniki in tako dalje...«

Dva obraza sta se okrenila proti meni in me resno motrila.

»Imenoval te je gospod,« je dejal slednjič mali, »a s tem te noče žaliti. Samo po angleško govori s teboj. dobro ga poslušaj in zboljšaj mnenje, ki ga imaš o njem!«

Poskusil sem ponovno.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.

KAVARNA »NEBOTIČNIK« danes odprta

Največja naša jadrnica izgubljena

Split, 20. februarja.

V vseh naših mornariških krogih je napravila globok vtis izguba naše največje jadrnice »Sv. Nikola« iz Omiša. Ta tragedija se more vsporediti s tragedijo »Dakse«. V Omišu vlada zaradi izgube jadrnice »Sv. Nikola« silno razburjenje in so družine vkrcanih mornarjev izgubile vsako upanje, da bi se njihovi dragi še vrnili, ker je preteklo že 40 dni, odkar ni nobene vesti o tej jadrnici. Naše pristaniške oblasti skušajo na vse mogoče načine s pomočjo pristaniških oblasti Sredozemskega morja dognati usodo ladje, pa je vse zaman. »Sv. Nikola« je bila največja jadrnica naše trgovske mornarice (750 ton). Odplula je iz splitskega pristanišča dne 27. decembra s tovorom cementa v neko afriško pristanišče. Tam je izkrcala cement in naložila fosfat, da ga prepelje v Taranto. Od tega časa se je izgubila vsaka sled. Mornarji so se do takrat redno oglašali svojim družinam, 40 dni sem pa ni o njih nobenega glasu. Umevno je tedaj, da so v Omišu skrajno razburjeni in da krožijo najbolj alarmantne vesti. Neka vest pripoveduje, da se je jadrnica potopila, moštvo pa se je rešilo na severno obalo Afrike. Drugi trdijo, da se je posadka rešila v Albaniji pri Santi Quaranta, tretji pa pripovedujejo, da so vsi mornarji utonili.

Včeraj so naprosili radio postajo Bari, ki vodi evidenco o gibanju ladij na Sredozemskem morju, če bi ona mogla kaj zvedeti o »Sv. Nikoli«. Odgovor je bil negativen. Nekaj Omišanov je prišlo k pristaniškemu poveljstvu v Split, kjer so jim izjavili, da nimajo nobenih vesti, čeprav so o usodi jadrnice poizvedovali pri francoskih pomorskih oblastih. Kapitan parnika »Talas« pripoveduje, da je bil v Tarantu pred devetimi dnevi. Vozil je fosfat za isto tvrdko kakor »Sv. Nikola«. Poizvedoval je pri šefu tvrdke, pa je zvedel, da nima nobenih vesti in da »Sv. Nikola« tovora ni pripeljal. Dne 12. januarja je parnik »Talas« videl jadrnico »Sv. Nikola« v bližini Malte. Kapitan »Talasa« pripoveduje, da je na morju divjal strašen vihar, ki je premetaval jadrnico kakor orehovo lupino. »Talas« se ji je hotel približati, pa se mu ni posrečilo. Posadka »Sv. Nikola« je štela s kapitanom vred deset mož.

Med našimi mornarji vlada velika žalost, ker so prepričani, da se je jadrnica »Sv. Nikola« potopila s posadko vred. Kljub temu pa naše pomorske oblasti še vedno iščejo informacij od vseh sredozemskih pristanišč, da bi se ugotovilo, kje so jadrnico poslednjič videli in kakšna usoda jo je dohitela.

Koledar

Sreda, 22. febr.: Sv. Petra stol v Antiohiji; Marjeta Kortonska, spokornica.

Novi grobovi

† V Kozjem je umrl šolski upravitelj gosp. Fran Staufer. Pogreb bo v četrtek ob 9 dopoldne. Blag mu spomin! Žalujočim naše sožalje!

† V Zalogu pri Ljubljani je umrla gdč. Matilda Mejač, delavka v Vevški papirnici, stara 67 let. Pokojna je bila poznana v celi fari kot pobožna in zgledna tretjerednica. V tovarno je prišla z 10 leti ter je bila nepretrgano celih 57 let v službi. Po enem tednu bolečni je šla uživat večno pokojnino, ki ji jo svet ni hotel dati. Blagi pokojnici naj sveti večna luč. Preostalim iskreno sožalje.

Osebne vesti

= **Srebrno poroko** obhajata danes gosp. Franc Brezigar, železniški sprevodnik, in njegova žena Loni, roj. Zor, stanujoča na Grajski planoti. Jubilantoma iskreno čestitamo in jima želimo, da bi zdrava in srečna učakala še zlato poroko.

= **Poročila** sta se v nedeljo v cerkvi sv. Petra v Ljubljani g. Feliks Povhe, mehanik, in gična Rada Končarjeva, kontoristka. Mlademu paru obilo sreče!

= **Praktični učiteljski izpiti v Ljubljani** so se vršili od 7. do 16. februarja, pod predsedstvom direktorja drž. učiteljske šole gosp. Nandeta Marolta. K izpitu se je priglasilo 30 kandidatov ozir. kandidatk ter 1 kandidatka za praktični izpit za otroške vrtnarice. Uspeh izpitov je sledeči: S prav dobim uspehom: 1. Dolgan-Kovač Marija, učiteljica v Sevnici; 2. Dolžan Egidija, učiteljica v Vačah; 3. Kavar Janez, učitelj pri Sv. Antonu; 4. Kralj Vilma, učiteljica za slepo deco v Kočevju; 5. Krč Marija, učiteljica na Planini; 6. Mrše Rozalija, učiteljica v Tržišču; 7. Nerima Marija, učiteljica v Trebnjem; 8. Petrca Aleksander, učitelj v Kranjski gori; 9. Prek Pavla, učiteljica v Dobrepoljah; 10. Prešeren Pavla, učiteljica v Sori; 11. Sicherl Alojzij, učitelj v Vrhpolju; 12. Zidar-Brejc Vera, učiteljica v Št. Vidu; 13. Schweiger Andrejana, zabavilja v Novem mestu je položila izpit za otroško vrtnarico. — Z dobrim uspehom: 14. Brejc Bogomir, učitelj v Stari Osenici; 15. Brejc Marija, učiteljica, dodeljena VII. oddelku banske uprave; 16. Cenčič Jeluška, učiteljica v Radomljah; 17. Finžgar Angela, učiteljica v Poljanah; 18. Jeletič Rudolf, učitelj v Starem trgu; 19. Jesih Danica, učiteljica v Trebelnem; 20. Korče Danilo, učitelj v Zgornji Šiški; 21. Kutin Elizabeta, učiteljica v Bohiniski Bistrici; 22. Kotnik Konrad, učitelj v Moravčah; 23. Povšnar Angela, učiteljica v St. Jerneju; 24. Puppis Ana, učiteljica v Komendi; 25. Traven Lovro, učitelj v Trbovljah; 26. Žabjak Stanislav, učitelj v Cerkljah; 27. Znidarčič Anselma, učiteljica v Naklem. Reprobirani so bili 1 kandidat in 3 kandidatke.

= **Iz finančne službe.** Za pomožnega davkarja v 9. položajni skupini je napredoval davčni pripravnik Vöröš Alojz pri davčni upravi v Brežicah.

= **Iz občinske uprave.** Na Črnučah pri Ljubljani so odstopili naslednji gg. občinski odborniki: Karol Farelin, mesar in posestnik; Šmon Ivan, sedlar in posestnik; Čebulj Franc, kovač in posestnik; Srakar Janez, posestnik in Petrič Martin, posestnik, vsi iz Črnuč.

Ostale vesti

— **Afera s poštnimi pismi.** Na sled so prišli novi aferi s poštnimi pismi. Že dalj časa so ljubljanski poštarji govorili, da so začeli v nekaterih ambulancah izmikati razna poštna pisma, posebno ona, v katerih je bilo pričakovati, da je priloženega kaj denarja v papirju. Manipulacije s temi pismi so se baje vršile že dalj časa. Naposled je poštna uprava nastavila past. Te dni sta bili oddani dve pismi za ambulančno progo Rakek in Kamnik. Dva uslužbenca pa sta te pismi pobasala. V pismih sta bila dva papirnata bankovca po 10 Din. Bankovci pa so bili točno zaznamovani. Uslužbenca sta nasedla. Spolirala sta obe pismi. Na ta način so ju zasačili. Na domu enega teh uslužbencev so našli še šest neodprtih pisem. Poštna uprava je zadevo prijavila državnemu tožilstvu. Preiskovalni sodnik dr. Kresnik vodi sedaj preiskavo proti obema uslužbencema. Kakšen obseg zavzema ta afera, še ni mogoče natanko poročati, ker je v interesu preiskave, da se ne objavijo nekatere zanimivosti in podrobnosti. Vsa afera spominja nekoliko na afero dolarskih princeve, ki je vzbudila leta 1922 največjo senzacijo in so takrat nekateri, pozneje iz službe odpuščeni in pred poroto oblobljeni uslužbenci manipulirali z amerikanskimi pisami, v katerih so bili dolarji.

— **Občni zbor pekov.** Predvčerajšnjim se je vršil občni zbor Združenja pekovskih mojstrov, v katerem so včlanjeni vsi peki Gorenjske in Notranjske. Vseh članov je 239. Za občni zbor je vladalo precejšnje zanimanje ter se ga je udeležilo veliko pekov. Predsednik g. Mažnarič je podal kratko poročilo o položaju pekovske obrti in o borbi pekov za določitev cen kruha. Poročilo je obsojalo nelojalno konkurenco močnejših proti slabše situiranim. Živahna debata se je razvila o vprašanju skupnih ali ločenih zbornic, vendar do končnega rezultata ni prišlo. Občni zbor je pozdravil tajnik Zbornice TOI dr. Pretnar, ki je v svojem govoru podal pobudo za marsikatero akcijo. Združenje bo protestiralo proti temu, da so davčne uprave zvišale nekaterim pekom od 6 na 8 odst. davka, češ da so industrijalizirali svoje obrate, ker so si nabavili nekaj malih strojev. Peki bodo pokrenili tudi akcijo, da se zniža 3 odst. davek na moko, ki se pobira ne od moke, temveč od pečenega kruha, in to vsaj na 1 in pol odst. Pri volitvah so bili po večini izvoljeni člani starega odbora, samo nekateri zastopniki dežele so bili izvoljeni na novo.

— **Nova telefonska zveza.** Prometno ministrstvo je dovolilo, da se otvori telefonski promet na progi Straža pri Novem mestu—Gradec (3.45 zl. fr.) in Straža pri Novem mestu—Dunaj in St. Pölten (4.20 zl. fr.). Znesek v oklepaju je telefonska pristojbina za tri minutni pogovor.

— **V procesu proti Sevškovi,** ki je zastrupila svojega moža in je bila obsojena na sedem let robije, je vložilo državno pravdništvo v Ljubljani priziv zaradi prenizke kazni.

— **Pri pokvarjenem želodcu,** vrenju v črevesju, slabem okusu, glavobolu, mrzlici, zaprtju, bruhanju in driski učinkuje že en kozarec naravne »**Franz-Josef**« grenčice zanesljivo, hitro in ugodno. Znameniti zdravniki za želodčne bolezni izpričujejo, da se »**Franz-Josef**« voda za z jedjo in pijačo preobložena prebavila izkaže kot prava dobrota. »**Franz-Josef**« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Energičen Ižanec.** Pred malim senatom v Ljubljani se je včeraj zagovarjal zaradi požiga 22 letni Lojze Likovič. Osumljen je, da je 28. avgusta 1932 ob priliki gasilske veselice v Iški vasi zanetil požar, ki je upepelil njegovemu očmu Martinu Zagarju in sosedom gospodarska poslopja z raznimi pridelki. Vsi trpe nad 55.000 Din škode. Lojze, ki je energičen in drugače živahen fant, je zanikal požig in v svojo nedolžnost navajal posebne vrste alibi. Ker je državni tožilec na njega krepko pritiskal, mu je Lojze hladnokrvno odvrnil: »Gospod! Z vami pa sploh ne maram govoriti.« Razprava je bila za enkrat preložena.

— **V zadnjem trenutku rešen.** Nekateri planinci imajo še vedno zmoto navado, da pijejo na naporni turah žganje v napačnem prepričanju, da jih žganje utrjuje. To bi predvčerajšnjim veljalo nekega Ljubljančana skoraj življenje. Naš Ljubljančan se je napotil na smuko na Veliko planino, spotoma pa se je okrepčal z žganjem. Na Veliki planini je brila strašna burja in Ljubljančan je kmalu omagal. Blizu tako zvanih Pasjih peči sta ga našla neki smučar in neka smučarka. Vendar pa sta bila oba že tako utrujena, da mu nista mogla pomagati. Oba sta pa vendar imela toliko moči, da sta poiskala drugo dvojico smučarjev, nekega Kamničana in ljubljanskega poklicnega reševalca g. Damjana. Z velikim naporom sta oba, Kamničan in g. Damjan, spravila že skoraj povsem zmrznjenega Ljubljančana do najbližje pastirske koče, kjer mu je g. Damjan z umetnim dihanjem rešil življenje. Rešeni Ljubljančan je še nekaj časa ostal v pastirski koči, da si je popolnoma opomogel.

— **Trije ponesrečenci.** V Zavrhu pod Šmarno goro je streljal s flobertovko 20 letni posestnikov sin Josip Urh, ki se je obstrelil v levo roko. — Pri delu doma se je poškodoval 28 letni posestnikov sin Josip Strnišar iz Radeč pri Zidanem mostu. — Ko je sekal les, se je s sekiro vsekal v levo nogo 35 letni delavec Anton Zagorec. Vsi trije se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

— **Najhitrejši subotiški brivec.** Preteklo nedeljo popoldne so subotiški brivci priredili hitrostno tekmo v britju, česanju in onduliranju. Zlato svetinjo je dobil Bela Rubinski, ki je nekoga obril v 29 sekundah. Drugo nagrado je dobil Evgen Kolar, ki je končal britje v 30 sekundah.

— **Smrt v snežnem metežu.** Blizu Gacka so našli zmrznjenega kmeta Hasana Bajrovića. Šel je s konjem po žito v Nevesinje. Med potjo je zašel v snežni metež. Že blizu domače vasi se je ves onemogel zgrudil na tla in zmrznil. Ko je konj prišel domov brez gospodarja, so ga šli takoj iskat, pa so ga našli že mrtvega.

— **Strašna smrt dekleta.** Osebni vlak, ki prihaja zjutraj ob 7 na Reko, je v bližini kapucinskega vrta povozil Julijo Iskro iz Jelšan v Istri ter ji odrezal obe nogi. Prepeljali so jo takoj v bolnišnico, pa je že med potjo izkrvavela.

— **Listnica uredništva.** G. K. Z. v D. Od Vaših številk žal ni nobena izžrebana.

— **Najlepše mladinske povesti** so izšle v Zbirki mladinskih spisov, ki jih izdaja Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. In sicer: *Grimmove pravljice*, prevedel A. Bolhar, ilustriral Milko Bambič, v platno vezana 45 Din; Michaelis, *Bibi*, življenje deklice, prevedla M. Kmetova, ilustracije Helene Collinove in Bibi same, vezano v platno 45 Din; Svensson, *Nonni*, doživljaji malega islandskega dečka, prevedel dr. Joža Lovrenčič, vezana v platno 55 Din; Scott, *Mala trojka*, povest, prevedel Ivan Vouk, ilustriral M. Bambič, cena v platno vezana 40 Din; Svensson, *Prigode malega Nonnija*, prevedel dr. Joža Lovrenčič, ilustrirano platno 40 Din; Kipling, *Zakaj — zato*, povesti, prevedel Griša Koritnik, ilustriral M. Bambič, vezano 40 Din. — Največja privlačnost za naše male pa so povesti Kotičkovega strička. Do sedaj so izšle tri knjige: *Najdenček Jokec*, *Za židano voljo* in *Pliček z dvema kljunčkoma*, vsaka je bogato ilustrirana in stane nevezana 26 Din, v platno vezana pa 36 Din.

— **Credo** za štiriglasni mešani zbor, složil Stanko Premrl (1933). Skladba, ki je zložena kot dopolnilo k istega skladatelja maši: »Missa vocalis brevissima (Kyrie, Sanctus, Benedictus, Agnus), izišli v »Cerkvenem Glasbeniku« l. 1924, je ravnokar natisnjena in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani po 4 Din.

— **Za zaščito proti hripi,** ki ravno sedaj nevarno razsaja in se vse bolj širi, pozna moderna medicinska znanost kot eno najboljših sredstev Panflavin pastile »Bayer«. Varujejo nas hripe, vratobola (angine) in prehlada ter sigurno uničijo bacile. Radi svojega odličnega delovanja so Panflavin pastile in se uporabljajo po vsem svetu.

— **Kdor hoče zdrav in svež ostati,** naj popije en, do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne »**Franz Josefove**« grenčice.

Mariborske vesti:

Kaj je z dr. Černičevim sanatorijem

Že daljšo dobo tvori dr. Černičev sanatorij predmet živahnih razmetrivanj mariborske javnosti. Krasno in najmoderneje opremljeno poslopje v Gosposki ulici stoji že nekaj mesecev prazno in zapuščeno, odkar je odšel njegov lastnik v Ljubljano. Doznalo se je, da je sanatorij na prodaj in da je zanj dokaj interesentov, ki bi vodili sanatorij sami, toda pogajanja za nakup niso doslej dovedla do uspeha; istotako ne dogovori glede oddaje sanatorija v najem. Lastnik je prvotno zahteval za sanatorij z opremo vred 2 miljona, kasneje pa je znižal znesek za 200 tisoč. Toda očividno se ni našel interesent, ki bi zmogel investirati v sanatorij toliko vsoto, ker se širijo sedaj govorice, da bo sanatorij kupil neki zasebnik ter ga bo izpremenil v stanovanjsko vilo. Bila bi to velika škoda, ker bi mesto zopet izgubilo pridobitev, ki je za Maribor velika potreba. Gotovo je tudi, da bi bila občina zahtevala svoječasno na tem prostoru strajeno zazidavo, če bi ne bilo šlo za sanatorij, ampak za stanovanjsko zgradbo.

Vprašanje ohranitve sanatorija v Mariboru bo tvorilo važen predmet razgovorov na občnem zboru mariborskega zdravniškega društva, ki se bo vršil prihodnjo nedeljo pri Orlu. Doznali smo, da obstoja načrt, da bi se mariborski zdravniki združili v posebno zadrugo, ki bi prevzela sanatorij. Podjetnost mariborskih zdravnikov je res hvale vredna ter jo je treba toplo pozdraviti. Če pride do ustanovitve take zadruge, potem bo obstoj sanatorija osiguran.

☐ **Drevi IV. Prosvetni večer.** Predava znani planinec in pisatelj prof. Janko Mlakar. Predvajal bo v zvezi s predavanjem 50 skioptičnih slik iz planinskega sveta. Vstopnina: sedeži po 4 in 2 Din, stojišča po 1 Din.

☐ **Sneg ustavlja promet.** Snežni metež, ki se je pričel v noči na ponedeljek, je trajal tudi včeraj ves dan. Radi snega je bil mariborski mestni avtobusni promet prisiljen ustaviti do nadaljnega vožnje na progi Maribor—Celje. Bilo bi potrebno, da bi na tej glavni naši prometni žili skrbela cestna uprava za naglo čiščenje snega, da ne bi nastali taki neprijetni zastoji v prometu.

☐ **»Dom revežev«.** Krščanska ženska zveza za Maribor in okolico priredi dne 4., v slučaju slabega vremena dne 11. julija t. l. na Trgu Svobode veliko dobrodelno tombolo v prid »Doma revežev«.

☐ **»Voda« se zopet ponovi.** Vombergerjeva »Voda«, ki je dosegla ob prvi vprizoritvi na Ljudskem odru velik uspeh, se bo ponovila v nedeljo, dne 26. februarja v dvorani Zadružne gospodarske banke ob 4 popoldne.

☐ **Sestanek članstva Ljudskega odra** se vrši v četrtek 23. t. m. ob 8 v prostorih Jugosl. strokovne zveze v Sodni ulici. Pred sestankom istotam ob 7 seja uprave. Sestanek je za članstvo obvezen, ker bo razgovor o pripravah za desetletnico.

☐ **Slovanski jezikovni tečaji.** V okviru »Zveze mladih inteligentov« ustanovljeni Slovanski kulturni krožek ima v načrtu več jezikovnih tečajev za osnovni pouk v slovanskih jezikih, tako: ruščine, poljščine, češčine, bolgarščine itd. S tečaji se bo pričelo začetkom marca, če bi se do tega časa priglasilo dovoljno število reflektantov za navedene slovanske jezike. Priglašajte se na: Slovanski kulturni krožek »Zveze mladih inteligentov«, Sodna ulica 9 (Delavska zbornica). Podrobne informacije istoti, in prav tako se sprejemajo tudi želje interesentov. — Slovanski kulturni krožek.

☐ **Iz Rusije domov.** V Maribor ej dospel iz daljne Samare v Rusiji 44 letni Nikola Radanov z ženo Nadeždo in troje otrok v starosti 7, 12 in 13 let. Radanov je prišel v Rusijo kot vojni ujetnik, po revoluciji se je pa naselil v Samari kot železniški delavec. Oženil se je ter nameraval trajno ostati v novi domovini. Toda vedno bolj žalostne razmere so mu zagrenile življenje tako, da je prodal vso svojo borno imovino ter spravil skupaj 900 rubljev, s katerimi se je pripeljal s svojo rodbino do Varšave. Od našega konzulata je dobil toliko podpore, da je nadaljeval potovanje do Maribora. Ker je bil brez sredstev, so ga prenočili z družino vred v policijskem zaporu, včeraj pa so ga odpravili dalje po izgonu v Bečkerek v Vojvodini, kjer mu živi rodbina.

☐ **Osmi večer mariborskih zgodovinarjev** priredi Zgodovinsko društvo jutri v četrtek ob 20 v čitalnici Študijske knjižnice. Predava prof. gdč. Silva Trdina: Josip Murn-Aleksandrov.

☐ **Poborska železnica.** V ponedeljek zvečer se je vršila seja Poborske železnice. Važen je sklep, da se prenese garancija mestne občine in banovine za enomiljonsko posojilo tudi na zasebnike, ki bi bili pripravljeni denar posoditi, za enkrat namreč ni računati z možnostjo realizacije takega posojila pri kakem denarnem zavodu. Ker znaša imovina zadruge na podpisanih in plačanih deležih okoli tričetrt miljona dinarjev, bi se dalo z realizacijo od banovine in mariborske občine garantirana posojila takoj pričeti z zgradbo. Zadruga je stopila tudi že v stik s falsko elektrarno, ki je podala zagotovilo, da bo šla podjetju v vseh ozirih čim bolj na roko.

☐ **Smrt kosi.** Na Teznu v Majstrovi 13, je umrl 71 letni preddelavec Splošne stavbene družbe Jurij Kotnik. Pogreb blagega pokojnika se vrši jutri v četrtek popoldne ob 3 na magdalenskem pokopališču. Naj počiva v miru, žalujočim naše sožalje.

☐ **Srebrna poroka.** Te dni je obhajal v ožjem krogu ugledni mariborski meščan g. Alojzij Macun s svojo soprogo 25 letnico vzornega zakonskega življenja in sožitja. Bog živi vrla in zgledna zakonca še do zlate in biserne poroke!

☐ **Maraton svojim prijateljem.** Družabni večer SSK Maratona se vrši v soboto, dne 25. t. m., zvečer v Zadružni gospodarski banki. Vsi, ki ste prijatelji dobre zabave in zdravega smeha, pridite!

☐ **Novo tekstilno podjetje.** V trgovinski register mariborskega okrožnega sodišča se je vpisala mehanična tkalnica M. Sečko & Co., ki obratuje že nekaj časa na Pobrežju pri Mariboru. Družabnika sta industrijalec Sečko iz Maribora in dunajska tvrdka Hugo Stern & Co. Podjetje izdeluje pisano bombaževo blago.

☐ **Sodarji so se razdružili.** Glasom sklepa občnega zbora se je Produktivna zadruga sodarskih mojstrov v Mariboru, reg. zad. z o. z. razdružila ter se nahaja v likvidaciji.

☐ **Industrija v predmestju.** Od številnih čitateljev našega lista prejemamo opozorila, da dovoljuje mestna občina v zadnjem času eni industriji za drugo obratovanje čisto v mestnem središču. Svoječasno je napravil občinski svet važen sklep, da se ne bo dovoljevala naselitev industrijskih podjetij v mestnem središču, ampak samo na periferiji. Sklep je mestna uprava dolgo upoštevala ter se je morala cela vrsta podjetij, ki so osnovala nove obrate, naseliti v predmestjih. Bilo bi vsekako umestno, da bi se občina tudi še sedaj držala sklepov bivših občinskih svetov, ki so še vedno pravomočni.

☐ **7 ločitvenih tožb v enem dnevu!** Svojevrsten rekord je bil včeraj dosežen na mariborskem sodišču. V enem dnevu je bilo vloženih nič manj kot 7 tožb za ločitev zakona. Žalosten znak žalostnih časov!

☐ **Kolesarji klaba »Edelweiss«** so zborovali v restavraciji Halbwidl. Občni zbor je vodil mnogozasluženi pospeševatelj kolesarskega sporta v našem mestu, hotelir Halbwidl. Poročila o živahnem delovanju v minulem letu so podali poleg predsednika še tajnik Blaschitz, blagajnik Čižek, podpredsednik Lešnik, vodja kolesarjev Mohr. Pri volitvah so bili poverjeni z vodstvom kluba naslednji: predsednik Andrej Halbwidl, podpreds. Lešnik, blagajnik Čižek, tajnik Blaschitz, dalje Mohr, Wigerle, Kelbič, Lah in Helzl. Častni odbor: Veerlin, Beranič, Kolarič; prisednika: Wolf, Skaza, Pleko, Senekovič, Horvat in Primi; preglednika: Konger in Feiertag.

☐ **Poceni meso.** Danes zjutraj od 8 naprej se bo prodalo na stojnici za oporečno meso pri mestni klavnici 130 kg govejega mesa po Din 4 in sicer na osebo do 2 kg.

Celje

☞ **Predavanje o manjšinskem vprašanju.** V ciklusu prosvetnih večerov, ki jih je priredilo KPD v tekoči sezoni, se je vršilo v ponedeljek zvečer predavanje o manjšinskem vprašanju. G. predavatelj se je v svojem eno uro trajajočem govoru dotaknil najvažnejših točk, ki tvorijo jedro manjšinskega vprašanja. Podal je definicijo pojma narod, razpravljal o tistih duševnih vrednotah, ki morajo biti pravno zaščitene, med katere spadajo predvsem jezik in religija. Posebno je poudarjal, da označuje posamezno narodnost tudi zemlja, na kateri kdo živi in ustvarjanje raznih kulturnih, političnih in gospodarskih vrednot, od katerih je povsem značilno za nas Slovence zadrugarstvo. Nadalje je govoril o reševanju manjšinskega problema pred vojno in po vojni, orisal razne institucije, ki se s tem vprašanjem pečajo, poudarjal pomen kulturne avtonomije in narodnih svetov. Končno se je dotaknil vprašanja, kakšno stališče moramo zavzeti katoličani do tega problema in prišel do zaključka, da ima ravno katoliška cerkev toliko avtoritete, da s svojim vplivom lahko igra odločilno vlogo v tem delikatnem mednarodnem vprašanju. Predavanje je bilo tako vsebinsko, kakor retorično na višku in so poslušalci g. predavatelju, ki je brez dvoma ena največjih avtoritet na tem polju, nagradili z bogatim aplavzom.

☞ **Seja Vincencijeve konference** bo drevi ob 8 Domu. Najvljudneje vabljeni vsi delovni člani.

☞ **Umrl** je v tukajšnji javni bolnišnici Herman Karl, 67 letni dninar iz Žalca.

☞ **Občinska seja mestne občine celjske** se bo vršila dne 24. t. m. ob 6 zvečer. Na dnevnem redu je tudi točka o spremembi službene pragmatike.

☞ **I. redni letni občni zbor SK Jugoslavija** se je vršil v ponedeljek zvečer v salonu hotela Evrope. Dosedanji predsednik g. Žerove in ostali odborniki so podali poročila o delovanju kluba v preteklem letu. Delovale so nogometna, lahkoatletska in ping-pong sekcija, od katerih je imela največ uspeha zadnja. Klub je napravil že vlogo, da bi dobil dovoljenje za uporabo športnega prostora na Glaziji, a še ni dobil definitivne rešitve, upa pa, da bo pri priznani uvidevnosti celjskih športnih krogov našla njegova vloga povoljen uspeh. Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor s predsednikom g. Adolfom Korčetom, odvetniškim koncipijentom na čelu. Občnega zbora se je udeležilo nad 50 članov, samih mladih agilnih fantov.

☞ **Poročili so se:** Valenčič Leopold, delavec iz Toledo Ohio USA, in Stegel Ivana, šivilja iz Prema. — Prezelj Rudolf, tov. delavec na Sp. Hudinji, in Slezič Matilda, delavka na Sp. Hudinji. — Keblič Bogomir, krojaški pomočnik, in Laznik Antonija, šivilja, oba iz Celja. — Ulaga Franc, vrtnar, in Arzenšek Marija, kuharica, oba iz Medloga. — Cesar Karl, čevljar z Dobrave, in Pernovšek Hilda, tov. delavka iz Nove vasi. — Žnider Friderik, delavec iz Lisc, in Dolenc Cecilija, pos. hči iz Košnice. — Koželj Mihael, trg. poslovodja iz Slovenjgradca, in Novak Marija, hči slikarskega mojstra iz Šoštanja. — Maver Pavel, tesar, in Brunšek Antonija, pos. hči, oba iz Št. Andraža pri Velenju. Mladim poročencem naše najiskrenejše čestitke.

Svetovna razstava v Chicagu

Orjaški načrt „Stoletnega napredka"

Chicago, mesto ob Michiganskem jezeru, bo slavilo prihodnje leto stoletnico svojega obstoja. Iz neznatnega selišča se je v sto letih vzpelo pod oblake in danes tekmuje s samim New Yorkom. Ta brezprimeren razvoj nima svojega pogona le v ugodnem položaju, marveč predvsem v brzem pojmovanju in izrabi vseh pomožnih sredstev in izumov, ki so se pojavljali tekom tega stoletja križem sveta. In ravno, da bi pokazala Amerika ves svoj silen napredek v znanstvenem in tehniškem območju, hoče mesto Chicago ob svoji stoletnici razstaviti vse veleumne iznajdbe in naprave, ki jih je dalo eno stoletje.

Vsekakor je to drzna misel, postaviti v omejen prostor vse izsledke enega stoletja. Drugo pa je težka gospodarska kriza, ki ni zajela le Evrope, marveč še mnogo bolj Ameriko. Prav nič ni še objavil pripravljalni odbor številk o proračunu, ki bo tu narasel do bajnosti. Samo s fantastičnimi načrti prihajajo Amerikanci na dan, kakor zmerom. Evropske države gledajo še po večini z nekako skepso na vse te priprave.

Razstavno ozemlje leži v bližini trgovske četrti, na obali jezera, ki je tu umetno zasuto. Drugi del razstave pa bo imel svoje prostore na bližnjem otoku. Položaj je vsekakor posrečen: Ob srcu mesta orjaški teren, odkoder je dohod na jezero z vseh strani.

Če se bo razstava v resnici vršila 1. junija, 1933. leta in v obliki, kakor je bilo najavljeno, bo to v resnici največičastnejša razstava, kar jih pozna človeška zgodovina. Velik del poslopij je že gotovih tako prostorja znanosti, prometa in elektrike. Zunanjost teh palač je neverjetno mogočna in seveda odgovarja vsem zasnovam moderne arhitektonike. Velike terase, gladko površje, široke stopnjice in stebri bodo kazali gradbeno bodočnost, tako seveda, kot si jo predočujejo Američani. Veliki marmorni tempel naravoslovnega muzeja, ki se dviga ob vhodu razstave, je tudi že dovršen; prav tako ogromni stadion. Poslopje prometa predstavlja tehnično novost. Znotraj ni namreč nič stebrov, streha visi kakor nekak viseč most na jeklenih žicah, ki so pritrjene na 12 m visokih jeklenih stolpih. Ti so postavljeni v krožni obliki. S tem hočejo pridobiti čim več razstavnega prostora. Posebno pozornost pa vzbuja pri tej zgradbi dejstvo, da nima oken. Tisoči in tisoči žarometov in blestečih svetilk je tako uravnanih, da bo vse to prostorje spremenjeno v čarovito iluminacijo. Zatorej bo seveda ta orjaška razstava v nočeh bolj vabljiva kot za dne.

Prostorje znanosti, ki se vzpenja nad ogromnimi kamenitimi terasami, je skoro samo iz kovine in stekla. Tu bodo razvrščeni vsi znanstveni izsledki enega stoletja in sicer kar se da v popolnejšem pregledu. V ta namen bodo vsi znanstveni zavodi in muzeji celega sveta poslali znamenite zasnove in izume enega stoletja na chicaško razstavo. Imenovani otok pa bo posvečen zgolj elektriki in poljedelstvu.

V vseh razstavnih oddelkih pa bodo imeli obiskovalci priliko, da lastnoročno preizkusijo sleherni aparat. Nikjer ne bo svarilnega lističa: Ne dotikaj se! — kar je danes skoro neobhoden rekvizit vseh muzejev in razstav. — Posebnost chicaške razstave bo tudi zgradba stare trdnjave (fort), kakršne so uporabljali pred sto leti v boju z rdečekožci. V notranjščini bo imel svoje prostorje zgodovinski muzej. — Tudi umetnosti je posvečen velik del razstavne pokrajine. Poleg glasbene razstave se napoveduje »največji glasbeni praznik v ameriški zgodovini«. Kakor javljajo, so se prijavili vsi najodličnejši ameriški glasbeniki za sodelovanje. Tudi slikarska veja umetnosti bo našla tu svoje zadoščenje. V središču razstavnega prostorja se bo bohotila razstava domače in inozemske sodobne umetnosti kakor tudi zgodovinski pogled ameriške umetnosti pred Columbovim prihodom. — Stadion pa bo završal v mednarodnih športnih tekmah, ki bo tako zaključil v sebi nekako olimpijado.

Kakor rečeno, napovedi ameriških listov o tej ogromni razstavi govore v samih superlativih, nič pa ne povedo, kdo bo prenesel tolike finančne stroške. Saj vemo, v kakšnih krčih se zvija Chicago. Država ni ponudila nikakih subvencij. — Kdo bo torej odprl blagajne? Samo zasebni finančniki so pristopili k tej veliki akciji. Okrog 100 bogatejših chicaških meščanov in nad 200 organizacij iz vseh delov Amerike je odprlo svoje blagajne. Zasebne tvrdke, ki mislijo tudi sodelovati na razstavi, so izdale do danes nad 20 milijonov dolarjev za svoje razstavne paviljone. Mnoge avtomobilske tvornice bodo zgradile posebne filijale, v katerih se bodo pred očmi občinstva izdelovali avtomobili. Za električno inštalacijo je porabljenih do danes 900.000 dolarjev. Duhovna glava denarnega gibanja je Rufus G. Dawes, brat znamenitega bankirja in politika.

No, meščani Chicaga so še zmerom optimisti, da bo razstava kar najbolje potekla. Saj je zadnjo svetovno razstavo, ki se je vršila v Chicagu pred 40 leti, obiskalo 25,000.000 ljudi, letos pa jih pričakujejo najmanj 75 milijonov... Mislijo namreč na veliko kolonijalno razstavo v Parizu, katero je obiskalo toliko držav! Župan Čermak je že obiskal vse evropske države, ki bodo kakorkoli sodelovale. Na razstavnih prostorih se gibljejo na tisoče delavcev, pi pripravljajo posamezna poslopja, prav tako urejajo tudi okolico, saj bodo prihajali sem stotisočere množice sleherni dan, da si ogledajo »stoletje napredka« na ameriški način...

Pomemben odstop iz pruske akademije umetnosti. Käthe Kolwitz, velika umetnica v grafiki in Heinrich Mann, znani romanopisec, sta izstopila iz pruske akademije umetnosti. Ozadje, ki je vsekakor političnega značaja, ni pojasnjeno.

Papinijeva dela

Ob priliki 50-letnice roj. Giovannija Papinija, je izdal njegov založnik Valecchi iz Florence, vsa zbrana dela tega velikega italijanskega pisatelja. Ta izdaja obsega približno 24 zvezkov, katerih poslednji so te dneve izšli. Med temi zvezki niso le znana Papinijeva dela, marveč je tudi več del, ki še niso videla luči. Druga dela pa so močno predelana. Tako je na primer delo »Gli operai della Vigna« dobilo večji obseg in novo ime »La scala di Giacobbo«. Poleg teh 24 zvezkov naznanja založništvo še nova. V nekaj dneh bo izšla iz tiska zbirka aforizmov pod imenom »Il socca del orco«, o veliki noči pa bogata knjiga o Danteju, ki bo posvečena svetemu letu (Dante je namreč, kakor je znano, leta 1300 romal na svetoletne svečanosti v Rim). Pod jesen pa bo Papini izdal apologetično knjigo »Supplemento a tutte le Apologie«.

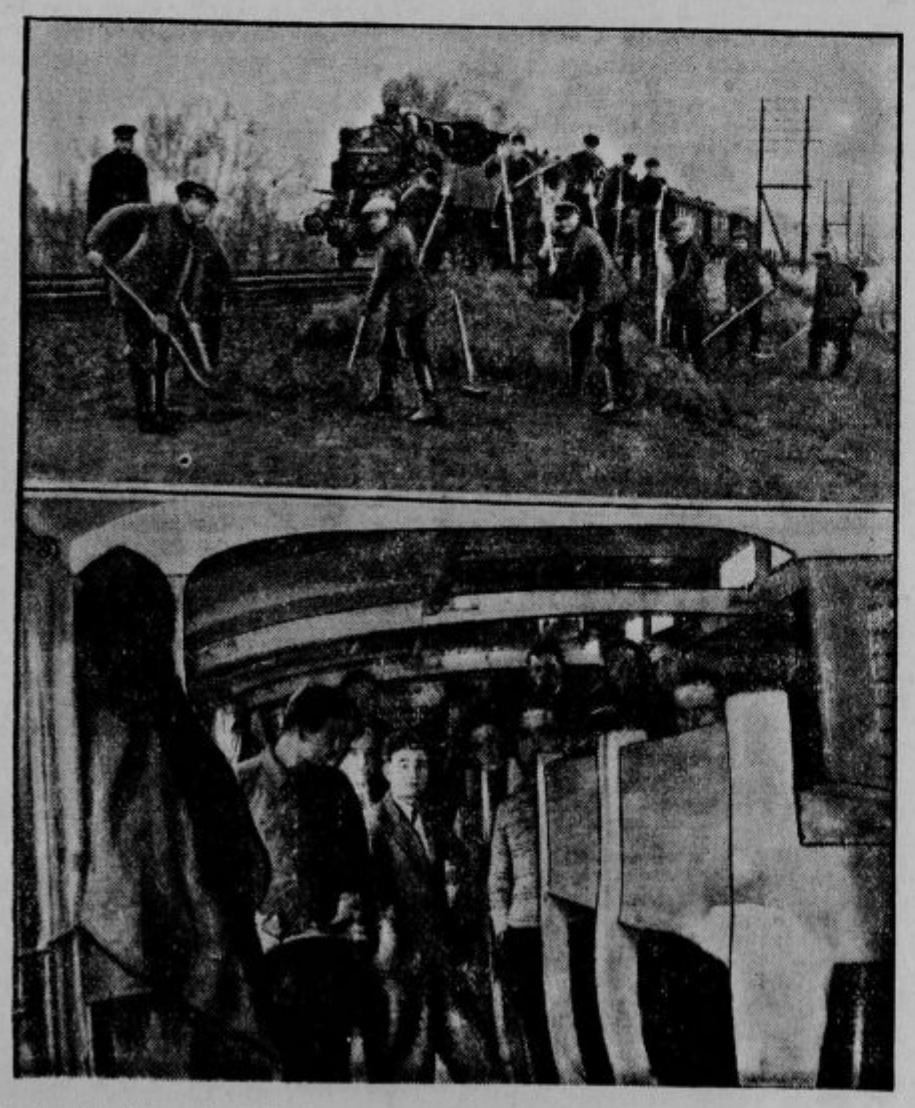

Prvo delavsko taborišče na kolesih. Zgoraj: Delavci na železniškem nasipu. Zadaj vlak, ki čaka na delavce, da jih odpelje takoj naprej, na naslednje delovno področje. — Spodaj: Notranjščina »hiše na kolesih«. Ravnateljestvo drž. železnic Mecklenburg-Schwerina je dalo prvi vlak v stanovanje delavcev. V vagonih so prirejeni prostori za spalnico, kuhinjo, jedilnico in stanovanjsko sobo. Prostora je za 21 oseb. Ti delavski prostovoljci se bavijo z reševalnimi popravami ob povodnjih, z urejevanji in graditvijo nasipov, a v času železniških nesreč prihite ponesrečencem na pomoč.

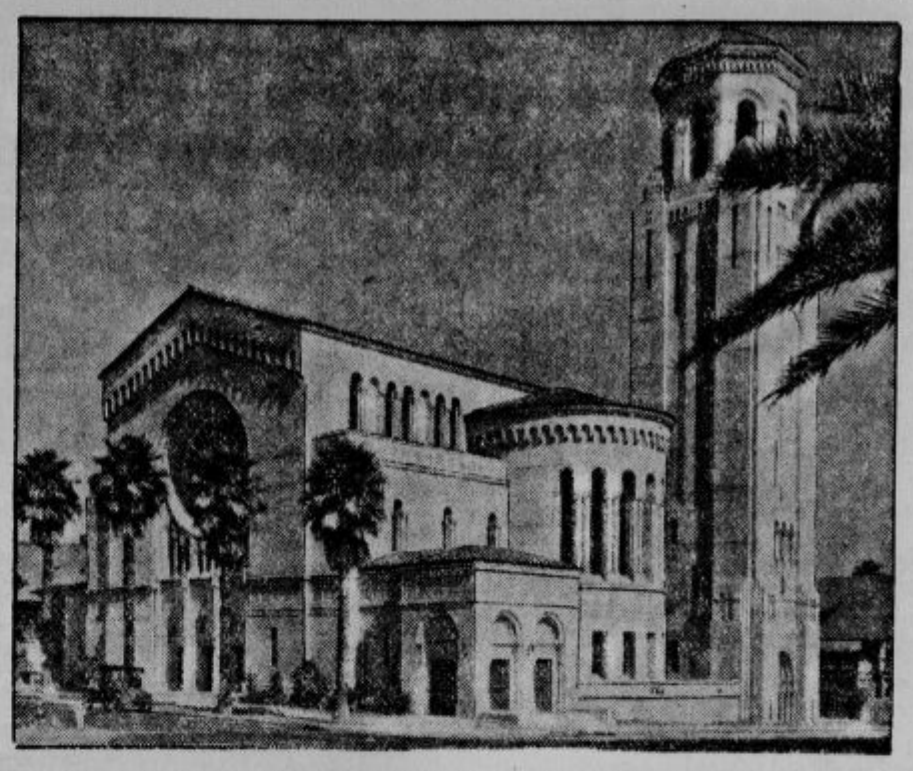

Znamenita cerkev sv. Pavla v San Franciscu je bkrati z okolnimi poslopji do tal pogorela, pri čemer je odneslo mnogo oseb težke poškodbe. Domneva se, da je bil ogenj podtaknjen. Sumnje padajo predvsem na neki atletski klub, ki je zasovražil župnika, člana kalifor. atlet. komisije...

Rast katoličanov v Kanadi

Statistika katoličanov v Kanadi je kaj razveseljiva. Ob koncu l. 1932. jih je bilo že 4,098.547. Tako je katoliška vera najmočnejša med vsemi verstvi v Kanadi. Združena cerkev ima 2,016.773 članov, anglikancev je 1,635.269, prezbiterijancev pa 870.285.)

Več kot polovica katoličanov biva v državi Quebec (2,458.285), v državi Ontario pa jih je sorazmerno najmanj (715.848), tu imajo namreč večino protestantje. Kanada pa ima poleg teh dveh glavnih verstev še 102.109 pravoslavnih, 186.587 grkokatoličanov in 4994 poganov. Katoliških duhovnov je 7016 (leta 1931 jih je bilo le 6807). Med temi je 5045 svetnih, 1971 pa redovnih duhovnov, ki pripadajo 38 redovom. Poleg teh pa je v Kanadi še 96 raznih ženskih redov, v katerih je 36 tisoč redovnic. Vsi ti ljudje so se posvetili plemenitemu misijonskemu opravilu, ki je kajpada zvezano s premnogimi žrtvami.

Rusi v stratosfero

V poletju se nameravajo dvigniti štirje ruski učenjaki v stratosfero. V ta namen so že dogotovili 2 tovrstna balona. Računajo, da bodo dosegli višino 30.000 metrov in da se bodo v tej višini zadržali dva dni. Za plašč balona so izumili neko novo snov iz doslej neznanega materijala. Prav tako so zgradili ogrodje balona iz neke lahke kovine, ki pa nudi kljub temu izredno odpornost.

Dr. Syngman Rhee, predsednik »provizorične narodne vlade korejske«, ki se nahaja v pregnanstvu, je nastopil v Ženevi pri Zvezi narodov z veččlansko delegacijo z ostrim protestom proti Japoncem, ki imajo v posesti njihovo dediščino, Korejo.

Arheološka odkritja v Kordovi

Že dalj časa so se smatrala izkopavanja in arheološka raziskovanja v območju kordovske katedrale, kjer je stala nekoč arabska mošeja, zelo važna za zgodovino umetnosti. Ker je bilo podnožje katedrale v šestnajstem stoletju povišano a radi tega so prišli dolnji deli stebrov pod zemljo, je prišlo med umetn. zgodovinarji že večkrat do predloga, da bi te stebre odkopali. Pri izkopavanju, ki je zmerom bolj napredovalo, pa so zasledili ostanke neke jako stare cerkve, o kateri mislijo, da je zapadnogotska. Potemtakem je stala tu najprej katoliška cerkev, katero pa so kesnejši Arabci porušili, a na njenem mestu zgradili mogočno mošejo. Ta pa je bila po propadu Mavrov spremenjena v katoliško katedralo. Sedaj kanijo izkopati do temeljev ostanke zapadnogotske katedrale. Poleg tega so se našli sledovi rimskega poganskega svetišča, ki je bil posvečen bogu Janu, med tem, ko je bila zapadnogotska cerkev, ki je bila na tem področju odkrita, posvečena svetemu Vincenciju.

Čebelin pik — zdravilo

Ugoden vpliv čebelinega pika na revmatične bolnike je znan. Čebelarji, ki se v svojem vsakodnevnem stiku s čebelami niso mogli ubraniti želom svojih varovank, javljajo enodušno, da so jim revmatične bolečine prenehale in celo o išijasu ni bilo nikakega sledu več. Seveda so se revmatični bolniki le težko izročali v odprt boj s čebelami. Zatorej je bilo to zdravilo neizrabljeno, dokler niso začeli zdravniki umetno pridobivati strup čebelnega pika. Zdaj vbrizgavajo zdravniki svojim klijentom v obliki injekcije čebelin strup v bolne ude in ti bolniki zapuščajo bolnišnice v razmeroma kratkem času in kajpada povsem zdravi.

Češkoslovaški kaznjenec stane

Po podatkih češkoslovaškega sodnega ministrstva se tam porablja dnevno za slehernega kaznjenca 3.25 Kč. To bi bila nekako povprečna cena za dnevno prehranjo enega kaznjenca. Izdatki za obleke pa znašajo dnevno približno 1 Kč. Tako stane vsak češkoslovaški kaznjenec dnevno 4 Kč. To pa bi zneslo letno 1460 Kč.

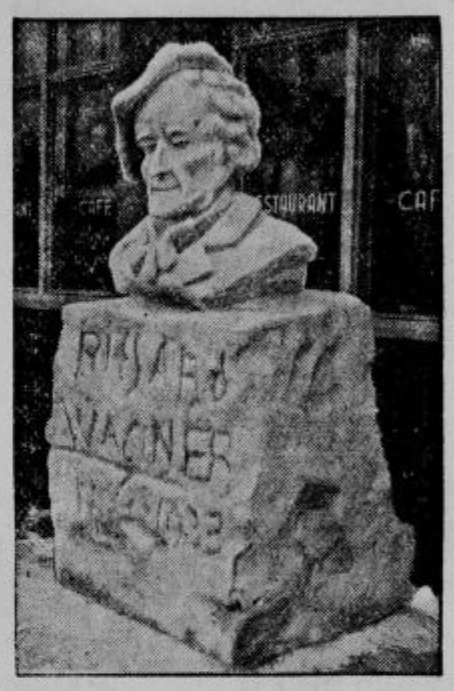

Richard Wagner iz snega.

Stare napovedi

Pariški listi prinašajo letošnje napovedi iz »Prerokb« znanega alkimista iz polovice XVI. stoletja, Nostradamusa. Strokovnjaki so notri prečitali med drugim to-le: »Petelin se veseli« — kar pomeni, da bo Francija kmalu na boljšem. »Zmaj nepremično leži na tleh« — torej bo kriza še nagajala Evropi. »Njegov povratek« — neki ugledni državnik bo po dolgem odmoru zopet prevzel oblast. (Ali ni to Viljem II? — vprašujejo Francozi!). »Zima razgraja« — imeli bomo letos še hud mraz. — »Zločini naraščajo« — to velja za vse dežele. »Ona bo trpela« — neka svetovno poznana žena bo doživela nesrečo. »Mož prihaja« — Evropa bo dobila novega voditelja, Cezarja ali Napoleona (menda ni to Hitler!)...).

50 let strojne puške. Leta 1883. je izumil ameriški inženjer Hiram Maxim v Londonu tako zvano »Maximovo strojno puško«, ki nam jo kaže slika. Od takrat se kajpada strojna puška stalno izpopolnjuje, danes je že dosegla toliko višino, da jo smatramo za najstrašnejše orožje, ki naravnost kosi človeška življenja.